

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 1

6 Ekim 2026 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.35
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Merkez Bankasının Kıymetli Başkanı ve bürokratları, basınımızın güzide mensupları; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.
Toplantı yetersayımız vardır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyonumuzun 28'inci Dönem Beşinci Yasama Yılı'nın 1'inci Birleşimini açıyorum. Bu vesileyle, yeni yasama yılının ülkemize ve milletimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, milletvekillerimize çalışmalarında kolaylıklar ve başarılar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları; malumunuz olduğu üzere, Komisyon olarak 28'inci Yasama Döneminin önceki yasama yıllarını yoğun bir çalışma temposuyla tamamladık. Bu vesileyle, çalışmalarımıza gerek Komisyon gerekse Genel Kurul aşamalarına katkı sunan başta Komisyon üyelerimiz olmak üzere tüm milletvekillerimize tekrar teşekkür ediyor, bu çalışmalarının yeni yasama yılında da devamını temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, gündeme geçmeden önce bir husus daha var: Meclis Genel Kurulunun 29 Temmuz 2026 tarihli 117'nci Birleşiminde Yeni Parti Grubundan Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olarak İstanbul Milletvekili Sayın Özgür Karabat ile 5 Ağustos 2026 tarihli 20'nci Birleşiminde Cumhuriyet Halk Partisinden Denizli Milletvekili Sayın Gülizar Biçer Karaca seçilmişti. Kendilerine Komisyonumuza hoş geldiniz diyorum, başarılar diliyorum.

Şimdi gündeme geçeceğim. Gündeme geçmeden önce, Merkez Bankası bürokratlarının kendilerini Komisyonumuza tanıtmasını rica ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, usulle ilgili bir söz talebimiz var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tanıtımdan sonra söz vereceğim.

ERHAN USTA (Samsun) - Peki.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bürokratlardan başka kalan arkadaş var mı? Yok.

Sayın Usta, siz usulle alakalı mı söz istediniz?

ERHAN USTA (Samsun) - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Merkez Bankamızın değerli temsilcileri, basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Birazdan Sayın Merkez Bankası Başkanımızın sunumu dinleyeceğiz ama öncesinde ben usulle ilgili olarak birkaç konuyu dile getirmek istiyorum.

Sayın Başkanım, biliyorsunuz, yani bunun detayları sonra konuşulacak, o meseleye girmek istemiyorum ama dünyanın gördüğü en büyük 2'nci milyar dolar cinsinden bir ponzi skandalı, millî gelir olarak bakarsak dünyada 1'inci sırada bir ponzi skandalıyla Türkiye çalkalanıyor. Çok ciddi mağduriyetler var ve finansal istikrarı da ciddi ölçüde tehdit etme riski taşıyan bir durumla karşı karşıyayız. Böyle bir zamanda Merkez Bankamızın kanunundan kaynaklanan yükümlülüğü yerine getirmesi gayet anlamlı olmuştur. Hemen, tabii sunumunun nasıl olacağını bilmiyorum ama enflasyonun yanı sıra tabii bu meseleyi de Sayın Merkez Bankası Başkanının özellikle finansal istikrar bağlamında bu meseleye değinmesini kendisinden bekliyoruz, onu da şimdiden hatırlatmak isterim.

Şimdi ama esas gelmek istediğim konu şu Sayın Başkan: Türkiye Büyük Millet Meclisi, değil mi burası? Biz de Meclisin mali konularla ilgili ihtisas komisyonuyuz. Dolayısıyla, bu kadar büyük bir mesele varsa ortada, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündeminde çok daha fazla, daha önce olmalıydı bu, acilen olmalıydı ama buna ilişkin herhangi bir şey bugüne kadar yapılmadı. Yani neden bahsediyorum? Bu konuyu herhangi bir şekilde görüşeceğimiz bir ortam oluşturulmadı; ne SPK geldi, buraya, bilgi verdi ne BDDK geldi, bilgi verdi veya ne Sayın Mehmet Şimşek geldi, bilgi verdi; hiç birisi bilgi vermedi. Şimdi, oysaki yani hiçbir kanuni yükümlülükleri olmasa dahi, genel kurallar çerçevesinde, İç Tüzük'ten kaynaklanan kurallar çerçevesinde zaten bu kurumların gelip bilgi vermesini isterdik. Ama bir de üstelik kanuni yükümlülük var. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 129'uncu maddesini açarsak orada SPK'nin yılda en az bir defa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi vereceği açık bir şekilde ifade edilmektedir. "Bilgi verir, verebilir." falan da değil.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 2

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - "En az bir defa" diyor, bir sınırlama da yok yani birden fazla da olabilir, bilgi verme yükümlülüğü var. Aynı husus BDDK'nin kanununda da var. BDDK'nin de, efendim, kanununda yılda bir defa zorunlu bilgilendirme yapması gerektiğini ve bunu şeffaflık bağlamında... 97'nci madde. BDDK tarafından hazırlanan bir bilgilendirme raporunun komisyon üyelerine dağıtılmasıyla yerine getiriyorsunuz ama bu olmaz, bunun yanı sıra yapılması gereken şey... Evet, 90'ıncı maddede şu ifade var: "Kurum -yani BDDK için söylüyor- faaliyetleriyle ilgili olarak yılda bir defa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi verir." diyor. Kanunun bu hükümleri uygulanmıyor Sayın Başkanım. Yani, siz, bilmiyorum, davet ettiniz, bu kanun hükümlerini hatırlattınız da bu kurumlar mı gelmedi, yoksa bu hatırlatmanın sizin tarafınızdan, Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Komisyon tarafından yapılıp yapılmadığını da bilmiyoruz. Bununla ilgili de bize bir şey söyleseniz iyi olur.

Ama esas gelmek istediğim nokta şu: Büyük bir soygun, büyük bir vurgun konuşuluyor, Türkiye çalkalanıyor, milyonlarca insanı etkileyecek bir durum. Bunun ötesinde, dediğim gibi, Türkiye ekonomisini kökten etkileme potansiyeli olan, finansal istikrarımızı bozma potansiyeli olan bir meselede bu işle doğrudan alakalı; en azından ihmalleri olan, hatta çok net kasıtları olan... Bunları bugün aşağıda, Genel Kurulda konuşacağız, bir araştırma önergemiz de olacak. Şimdi o detaylara girmeyeceğim, usul hakkında söz aldığımı farkındayım ama belli ki bu kurumların çok ciddi bir şekilde bir şeyleri görüp de susmaları da söz konusu.

Dolayısıyla, bu konuyla ilgili olarak bu kanundan kaynaklanan, hem BDDK'nin kendi kanunundan hem de SPK'nin kendi kanunundan kaynaklanan bu yükümlülüklerini yerine getirmesinin sizin tarafınızdan sağlanmasını talep ediyoruz. Kanun hükümleri çok açık. Sakın bana şunu söylemeyin: "Efendim, işte, faaliyet raporları açıklanıyor, faaliyet raporları da üyelere gönderiliyor." filanla açıklanabilecek bir durum değil. Siz belki söyleyeceksiniz, siz söylemeden ben söyleyeyim. Çünkü kanun açıkça faaliyet raporunu söyledikten sonra ayrı bir cümle olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi verme yükümlülüğünü getiriyor. Dolayısıyla, faaliyet raporlarının dağıtılması gibi bir şeyle açıklanacak bir durum değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, diğer bir husus da mesela, çok enteresan bir şey var. Sayın Başkan, bakın, o SPK'yle ilgili kanun tasarısı Meclise geldiğinde kanun tasarısının ilk şekli şöyleymiş: "Bütçe görüşmeleri sırasında Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi verir" şeklindeymiş taslak. Burada, Komisyonunda mutabakatla, bütün partilerin mutabakatıyla değiştiriliyor. "Bütçe görüşmeleri" lafzı oradan kaldırılıyor ve deniliyor ki: "Yılda en az bir defa SPK gelir, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi verir." diyor. Bakın, şimdi, bu bilgilendirme yapılmış olsaydı bugüne kadar... Biz bunları biliyorduk, biz bunları zamanında söyledik, ikaz ettiğimiz şeyler vardı. 2021 yılı, 2022 bütçelerinde ben bu konuyu Plan ve Bütçe Komisyonunda gündeme getirmişim. SPK Başkanı buraya gelmiş olsaydı bu kadar kayıtsız davranabilirler miydi? .. Türk milleti adına biz buradayız, değil mi? Onların temsilcileriyiz. Yani, burada sayın milletvekillerinin, onların sorularına muhatap olmuş olsalardı bu kadar kolay hareket edebilirler miydi? Edemezlerdi elbette. Bakın, burada bizim de bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, toparlayın.

ERHAN USTA (Samsun) - Toparlıyorum. İşin önemini ifade etmeye çalışıyorum Sayın Başkan. Yani niye bu adamlar, bu kurumlar bugüne kadar gelip burada bilgi vermedi? Niye Meclis görevini yerine getirmede? Niye bunların görevini yerine getirmesi sağlanmadı? Hadi bugüne kadar yapmadık... Bugüne kadar yapılmamasının mahzurlarını söylemeye çalışıyordum az önceki şeyde. Şuraya gelip oturmuş olsalardı, bu kadar kayıtsız kalamazlardı olupbitene. Çünkü mesele görülmedi değil. Bakın, ilişkiler karmaşık; siyaset var, özel sektör var, bürokrasi var, kayıt dışı para var bir de; ilişkiler karmaşık ama mekanizma son derece basit. Basit bir mekanizmayla dolandırıldı bu insanlar. Dolayısıyla birçok insan bunu gördü, görebilirdi. Bu kurumlar da gördü, sustular, buraya gelip hesap verselerdi bu kadar çok susamazlardı. Şu andan itibaren en azından sizin tarafınızdan bu kurumların ivedilikle, hemen yani mümkünse yarın buraya gelip bilgi vermelerinin sağlanmasını talep ediyoruz. Sadece bununla sınırlı kalsın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - İç Tüzük 30'uncu madde de yine Cumhurbaşkanlığı yardımcılarını, bakanları, bakan yardımcılarını ve üst kademe kamu yöneticilerinin komisyon toplantılarına katılabileceği ve bilgilendirme yapabileceği açıkça düzenleniyor. Dolayısıyla bu çerçevede BDDK ve SPK'nin yanı sıra onların zaten kendi kanunlarında var- Borsa İstanbul, Varlık Fonunun, MASAK'ın, Takasbank'ın ve Merkezi Kayıt Kuruluşunun buraya gelip bizi bilgilendirsin, bizim sorularımıza muhatap olsunlar, biz bu konuları kendilerine soralım. Dolayısıyla, eğer gerçekten bu işi çözmeye çalışıyorsak Sayın Cumhurbaşkanının iradesinin tecelli etmesi için de bu bir gerek. Ne dedi Sayın Cumhurbaşkanını? "Ucu nereye dokunursa dokunsun gideceğiz." dedi. Bakalım görelim ucunun nereye dokunup dokunmadığını, burada biz de Türk milleti adına onların temsilcisi olarak görelim diyorum. Dolayısıyla, bu kurumların buraya diğerlerinin kendi kanunundan, ilave saydığım 5 tane kurumun da İç Tüzük 30'uncu madde kapsamında bilgilendirme ve hesap verme adına Plan ve Bütçe Komisyonuna getirilmesinin sağlanmasını zatlalınızdan talep ediyorum efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 3

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Evet, Sayın Başkanım, öncelikle yeni dönem çalışmalarımızın Komisyonumuza, Meclisimize ve ülkemize hayırlı olmasını dileyerek ben de kısa bir söz aldım.

Öncelikle konuşma bölümünde dile getirecektik ancak tam yeri gelmişken ben de aynı talebi tekrarlamış olayım. Ülkemizde son dönemlerin en büyük vurgununu, fon vurgununu hep birlikte görüyoruz, izliyoruz. Şu an hepimizin gözleri önünde gerçekleşen bir konu var burada. Bu işin tabii ki asli sahibi iktidardır, hükûmettir, Cumhurbaşkanlığı sistemidir. Buradan yola çıkarak gelip önce Komisyonu ve hatta Meclisi bilgilendirmesi gereken Maliye Bakanındır. Bununla birlikte SPK Başkanının, BDDK Başkanının da gerek kendi yükümlülükleri gerekse bugün ülkede bu konuyla ilgili neler yaşandığının burada anlatılması ve toplumun bilgilendirilmesi gerekir. Aynı teklifi biz de tekrar ediyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç...

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, değerli bürokratlar hoş geldiniz. Ben de daha sonra konuşacaktım ama madem söz açıldı, ben de bu konuda birkaç şey söylemek istiyorum. Öncelikle Sayın Usta'nın talebini çok doğru buluyoruz ve biz de bu talebi destekliyoruz, onu söylemiş olayım başlangıçta. Yani SPK'nin ve BDDK'nin özellikle buraya gelerek Plan ve Bütçe Komisyonuna, bize bilgi vermesinin, sorularımızı cevaplamasının gerekli olduğunu düşünüyoruz. Onu öncelikle söylemiş olayım.

İkincisi, yani tabii daha ideal olanı bu Mecliste bir araştırma komisyonunun kurulması ve o araştırma komisyonunun enine boyuna bu meseleyi ele almasıdır fakat Genel Kurulda bu konuda bir mutabakat herhâlde şu ana kadar sağlanmış değil, olur mu önümüzdeki saatlerde ya da günlerde bilmiyorum ama bir araştırma komisyonunun kurulmasının son derece önemli olduğunu özellikle vurgulamak istiyorum. Bu olmayacaksa da Plan ve Bütçe Komisyonuna bu bürokratların gelip durumu anlatmaları ve bizim sorularımızı cevaplamaları büyük önem taşıyor çünkü yani maalesef burada ciddi bir kurumlar içinde bir çürüme olduğu görünüyor. Yani ciddi bir çürüme olduğu görünüyor. Bu çürümenin nedenlerinin ortaya çıkarılması gerekiyor ve Meclis denetim işlevini yerine getirmelidir bu konuda çünkü hem SPK'de hem BDDK'de hem Borsa İstanbul'da bu işin içinde olan bürokratların olduğu çok net olarak anlaşılıyor. Yani piyasa deyimiyle "insider trading" in bayağı ciddi bir biçimde gerçekleştiğini ve yani "Insider trading" biliyorsunuz, dünyanın her yerinde esas itibarıyla suçtur ve bunun yapıldığı görülüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Dolayısıyla bu meselenin enine boyuna tartışılması gerekir diye düşünüyoruz ve bağıra bağıra gelen bir durum bu. Bu vurgun öyle hani birden bire ortaya çıkmış değil yani 2025'in başından beri 2025'in sonuna kadar çeşitli uyarılara, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığından başlamak üzere SPK'nin kendi uyarısına, Hazine ve Maliye Bakanının uyarısına rağmen herhangi bir denetimin olmamış olması bu bürokratik çürümenin çok ciddi olduğunu gösteriyor. O nedenle hazır Merkez Bankası Başkanı ve değerli bürokratları da buradayken bunu da biz bir dile getirmiş olalım ve bu konunun gerçekten masaya yatırılarak Plan ve Bütçe Komisyonunda tartışılmasını sağlayalım. Bu açıdan Sayın Usta'nın talebinin çok yerinde olduğunu düşünüyoruz ve destekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli hazırun; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Dikkat ederseniz, bütün parti Komisyon sözcülerimiz denetimin ne kadar önemli olduğunu vurguluyorlar, biz de katılıyoruz. Hem yasama görevini yapan Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak hem de mali konularla ilgili ihtisaslaşmış değerli kıymetli vekillerin olduğu Plan ve Bütçe Komisyonu olarak bizim denetim görevlilerimizi sağlıklı yapmamız lazım. Şimdi, Türkiye Varlık Fonu geliyor, Türkiye Varlık Fonunun denetimini Devlet Denetleme Kurulu raporları üzerinden -ki bağımsız denetim kuruluşlarının hazırladığı raporlar üzerinden onlar da incelemesini yapıyor- biz burada denetlemeye çalışıyoruz. İbra mekanizması yok. Yani çok değerli veya kıymetli bir tetkik inceleme burada yapamıyoruz. Hâlbuki orada da çok büyük kamu kurum ve kuruluşlarının yer aldığı çok büyük bir varlıktan bahsediyoruz. Hatta borcunun 11 trilyonları geçtiği bir Türkiye Varlık Fonundan bahsediyoruz.

Şimdi, aynı şey bu fon krizinde de hepimizin başına geldi. Denetleme görevini yapmakla yükümlü olan kuruluşların zamanında bu denetlemeleri yapmayıp kararları almadığı için bir mağdur kitlesi oluştu. 4,5 milyonu bulan bir hane halkından bahsediyoruz etrafıyla beraber. Bu çok büyük bir kriz, çok büyük bir tutar. Zamanında önlem alınsaydı bunlar olmazdı. Sayın Usta'nın da söylediği gibi SPK, BDDK gibi kuruluşların, Türkiye Varlık Fonu gibi kuruluşların... Hatta ben bir adım ötesine geçeyim, Fiyat İstikrarı Komitesi var değil mi? Şimdi, burada da çok Kıymetli Sayın Başkanım, siz de orada bulunuyorsunuz, herhâlde devam ediyorsunuz. Oradaki bir çekirdek kadronun da yılda bir kere buraya gelip, burada bir beyin fırtınası yapıp, bizi bilgilendirmeleri, uzmanlık alanı olan vekillerimizin de hem iktidar hem muhalefet partilerinin görüşlerini söylemesi gerekiyor. Çünkü ülkenin kaynakları çok kıymetli ve maalesef kaynaklar israf ediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Yolsuzluklar ve usulsüzlükler bütün genele yayılmış durumda, artık bunun önleminin alınması ve müsebbiplerinden hesap sorulması gerekiyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 4

Bugünkü toplantı akabinde de Genel Kurulda da verilen araştırma önermeleri, soru önermeleri, bunlar çok çok önemli, bunlara cevap verilmesi lazım. Bugün Sayın Başkanımıza da Merkez Bankası Başkanımıza ve heyetine de sorularımız olacak. Bu soruların titizlikle cevaplanması, sözlü veya yazılı mutlaka Komisyon aracılığıyla da bizlere iletilmesi önem arz ediyor.

Ben hepinizi tekrar sevgi ve saygıyla selamlıyorum. İyi bir toplantı olur umarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii, bugün yaşadığımız bu derin krizin ayak sesleri yıllar öncesinden ama asıl "Ben geliyorum." demesi aylar öncesinden kendini duyurmuştu. Bu kriz ne zaman başladı? Haziran ayında MSCI'nı bizi uyarmasıyla başladı. Yani MSCI dedi ki: "Bak, senin piyasada birtakım işlemler yapılıyor, bazı endekse giren hisselerinin altı boş. Eğer bu şekilde benim yatırımcımı yanıltırsan seni endeksten çıkartırım." Onunla beraber bir süreç başladı. Aslında bizim Plan ve Bütçe Komisyonu olarak belki de hemen o zaman SPK'yi, BDDK'yi, ilgili kurumları çağırıp "Gel kardeşim, bak, ne oluyor?" dememiz lazımdı. Haziran ayında MSCI uyardı. Bakın, biz 1 Temmuzda araştırma önermesi vermişiz Meclise, 1 Temmuzda ve yaptığım konuşmada, orada diyorum ki şu anda SPK'de birtakım yetersizlikler var, bu artık ayyuka çıktı, artık bizi küresel endeks fonları uyarır hâle geldi. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bir araştırma komisyonu kuralım, bunu araştıralım; 1 Temmuzda, 1 Temmuzda bakın. Bakın, bu nedenle, sermaye piyasalarındaki yapısal eksiklik ve sorunların kapsamlı biçimde araştırılması, küçük yatırımcıların korunmasına yönelik etkili tedbirlerin geliştirilmesi, denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi ve uluslararası standartlarda yasal ve kurumsal reformların hayata geçirilmesi amacıyla biz bir araştırma önermesi veriyoruz ve reddediliyor ve sonuçta da bugün bunları yaşıyoruz. Bu anlamda, Sayın Usta'nın önerisi çok önemli, destekliyoruz. Bu da bize ders olsun. Hiç kimse, hiçbir güç Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstünde değildir, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ana görevlerinden bir tanesi de denetim fonksiyonudur ve burada biz çok kutsal bir görevi icra ediyoruz Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri olarak, burada Komisyon Başkanımız nezdinde çağrıda bulunuyorum: Gerçekten de Plan ve Bütçe Komisyonu olarak artık gerekli denetimlerin bu kritik süreçte yapılması lazım, bizim de bu sorumluluğu almamız lazım diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, ben de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, usulle alakalı parti grup sözcülerine söz verdim.

Değerli milletvekilleri, ben kanunların emrettiği şekilde Komisyonu yönetmeye çalışıyorum. Biliyorsunuz, Merkez Bankası yılda bir defa geliyordu, burada bir arkadaşımız aslında iki defa gelmesi gerektiğini söylediği günden beri Merkez Bankası altı ayda bir geliyor, sunumlarını yapıyor, biri hemen bütçe öncesinde, diğeri de nisan, mayıs aylarında oluyor aşağı yukarı, malumunuz, geliyor, sunumunu yapıyor. Meclisin ve Komisyonun teamüllerine baktım yani nasıl işlemiş şimdiye kadar, nasıl bir teamül gelişmiş diye. Şimdiye kadar bu sayılan kurumlar raporlarını ilgili tarihler içerisinde göndermişler, biz de bunu takip etmişiz, faaliyet raporlarını. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, bu ikisi özellikle söylendiği için bu ikisinden gidiyorum. BDDK 2025 faaliyet Raporu'nu 4 Haziran 2026 tarihinde teslim etmiş Komisyona, biz de sizlere iletmışiz bunu. Yine, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından sunulan 2025 Faaliyet Raporu 21 Temmuz tarihinde gelmiş, biz de bunu size iletmışiz, teamül bu şekilde şimdiye kadar gelişmiş, bu şekilde işlediği için aynı usul, bu teamül devam ederek geldi. Dikkat çektiğim hususlar yani Parla mentonun iki tane temel görevi var, yasama ve denetim faaliyetleri dolayısıyla milletvekillerinin bu yetkilerini kullanması kadar doğal bir şey olamaz. Ben bunu her zaman halktan aldığı bir yetki olarak kullanmasını tabii olarak karşılıyorum ve görevi zaten bu ama dediğim gibi, teamüller bu şekilde gelişti. Bundan sonra...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir polemik yapmayalım Sayın Usta, söylediniz, ben de açıklayacağım. Siz zaten benim ne söyleyeceğimi söylediniz benim adıma.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, onu söylüyor, ondan sonra ilave bir hüküm daha koyuyor, diyor ki: "Plan ve Bütçe Komisyonuna gelir, bilgi verir."

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, kanun maddesinde "Plan ve Bütçe Komisyonuna bilgi verir." diyor. Rapor göndermişler, rapor olarak bunu yapmış şimdiye kadar.

ERHAN USTA (Samsun) - Ondan önce ne diyor?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ne diyor?

ERHAN USTA (Samsun) - "Faaliyet raporunu yayınlar." diyor, onu söylüyor; artı, ondan sonra, ilave bunu koyuyor Sayın Başkan. Hepimiz hukuk biliyoruz yani "Sadece faaliyet raporu verir." demiş olsa veya "Sadece bilgi verir." dese...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, birbirimizle bunu böyle tartışmanın anlamı yok, siz bu şekilde yorumlarsınız, başka biri başka bir yorum yapar.

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, yoruma açık değil, çok net, yoruma açık bir durum yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kaç yıldır siz Plan ve Bütçe Komisyonu üyesisiniz?

ERHAN USTA (Samsun) - Ben kırk yıldır Plan ve Bütçe Komisyonundayım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayır, milletvekili olarak on yıl vardır diye düşünüyorum. Yani 2015'te geldiyseniz, hemen hemen hep Plan ve Bütçe Komisyonundaydınız...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 5

ERHAN USTA (Samsun) - Kanunun bir tanesi 2012'de çıktı, birisi 2002'de çıkıyor, teamül diyorsunuz da teamülün hepsini zaten siz oluşturdunuz yani bu kanunlar çıktıktan sonra başka Hükûmet görmedi bu millet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Usta..

ERHAN USTA (Samsun) - Kendi oluşturduğu teamülü sonrasında sanki bana yüzyıldır uygulanan bir şeymiş gibi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet nihayetinde...

ERHAN USTA (Samsun) - Amacım sizi suçlamak değil Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, biliyorum, beni suçlamadığınızı biliyorum. Ben de şunu diyorum...

ERHAN USTA (Samsun) - Bizim de ihmallerimiz olmuş olabilir, amacımız üzüm yemek yani, anlatabiliyor muyum!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Biliyorum, ben bunu iyi anladım, onun için sordum, geçmişte de bu tartışmaları yaptınız, bunun için sordum size. Dolayısıyla ben şimdiye kadar olan teamüller ne ise Komisyonun gelenekleri buna göre hareket ettim. Şimdi diyorsunuz ki: Ya, bizim fiziken Komisyonun dinlemeyle alakalı talebi var, bu bizim denetim yetkimiz. Bunu gündeme getirdiniz dolayısıyla ben de bu dediklerinize bakacağım, bir değerlendirmeye tabi tutacağım.

CAVİT ARI (Antalya) - Teşekkür ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok estağfurullah.

ERHAN USTA (Samsun) - Hızlı olursa iyi olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, nihayetinde memleketin idaresinde iktidar varsa, bir de muhalefet var, bir yetkisi var hepsinin dolayısıyla bu yetkiyi milletvekilleri kullanmak durumunda oluşan teamülleri sürdürdüğümüz için ama "Öyle değil." diyorsunuz. Ben detaylı inceleyeceğim bu konuları.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, otuz saniye usulle ilgili bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal, Komisyon üyesi olmayanlara usulle alakalı söz veremem. Usulle alakalı söz veremem size.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Otuz saniye Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kurallar diyoruz ya, kurallar herkes için geçerli. Size söz tabii ki vereceğiz, konuşma hakkınız var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Usulle ilgili.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Usulle alakalı söz hakkınız yok, Komisyon üyesi değilsiniz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - İç Tüzük öyle bir ayırım yapmıyor Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değiştirin canım, ben bir şey demiyorum. Değiştirirseniz ben o tüzüğü uygulayım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Değerli Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü öyle bir ayırım yapmıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyon üyesi olmayan usulle alakalı konuşmıyor. Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - İç Tüzük'te öyle bir hüküm yok ki.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Olduğuna dair bakarsanız ben de ona göre hareket ederim Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şimdiye bitmişti Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mesele otuz saniye değil ki biliyorsunuz bunu, şöyle bir usulümüz var o zaman bu grup sözcüleri niye var? Bunlar nihayetinde partinin grup sözcüsü; adamlar konuyu açıyor, tartışıyor, usul buna göre hareket edilir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Arkadaşlar hisse senedinden, fondan bahsetti. Burada Çin'den bahsedildi, Türkiye'den bahsedilmiyor ama.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Cümle buydu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal, bir sunumunu yapsın Başkan, ondan sonra hepsini konuşacağız.

Değerli milletvekilleri, gündemimizde 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun 42'nci maddesi gereğince Merkez Bankasının faaliyetleri hakkında Komisyonu bilgilendirme sunumu bulunmaktadır.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Merkez Bankası Başkanı Sayın Karahan'a söz veriyorum.

Sayın Karahan buyurun.

Otuz dakika süreniz var.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI BAŞKANI FATİH KARAHAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, saygıdeğer Komisyon üyeleri ve kıymetli basın mensupları; sizleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası adına saygıyla selamlıyorum.

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu gereği uyguladığımız politikalar ve bankamız faaliyetleri hakkında bilgi vermek için burada bulunuyoruz. Konuşmama enflasyon görünümüne ilişkin genel bir değerlendirme yaparak başlayacağım.

Yıl içinde öne çıkan jeopolitik gelişmelere bağlı belirsizlikler dezenflasyon sürecini etkiliyor, bu durumun arz yönlü etkilerine rağmen dezenflasyon süreci ivme kaybetmekle birlikte devam ediyor. Sıkı para politikası duruşumuz sayesinde iç talepteki yavaşlama belirginleşti. Para politikasının doğrudan etkilediği kalemlerde enflasyondaki yavaşlama daha net gözlenmekte. Bununla birlikte arz yönlü şokların etkisiyle bu iyileşmenin manşet enflasyona yansımaları sınırlı kaldı. Savaşın etkilerinin belirginleştiği mart-haziran döneminde enflasyonun ana eğiliminde yükseliş olmuştu ancak temmuz ayından itibaren ana eğilimde yeniden gerileme gördük. Şokların etkisi hafifledikçe sıkı para politikası duruşumuzun katkısıyla dezenflasyon sürecinin yeniden ivme kazanacağını

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 6

öngörüyoruz. Önümüzdeki dönemde enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışları dezenflasyonun seyri açısından önemini koruyacaktır. Bu çerçevede fiyat istikrarı hedefimiz doğrultusunda tüm araçlarımızı kararlılıkla kullanmaya devam edeceğiz. Bu değerlendirmelerimizi konuşmamda detaylandıracağım.

Saygıdeğer milletvekilleri, konuşmama küresel ve yurt içi makroekonomik görünüm, para politikası duruşumuz ve finansal koşullara dair değerlendirmelerimizi içeren bir sunumla devam edeceğim, sonrasında sizlerin sorularını yanıtlayacağım.

Haziran ayında ABD ile İran arasında varılan mutabakatın ardından enerji fiyatlarında bir gerileme gözledek izleyen dönemde ise savaşın seyri tedarik zincirlerine ve petrol arzına dair gelişmeler nedeniyle fiyatlar tekrar arttı. Mevcut durumda petrol fiyatları yüksek ve oynak seyrini sürdürüyor, doğalgaz fiyatları ise savaş öncesi seviyesinin 2 katının da üzerinde seyrediyor. Küresel tedarik zincirlerindeki aksamalar devam ediyor, küresel enerji arzı açısından kritik öneme sahip Hürmüz Boğazı'na alternatif olan ticaret yollarındaki risklerin de son dönemde arttığını görüyoruz. Bu durum ticaret rotalarının uzaması ve sigorta maliyetlerindeki artışlara bağlı olarak navlun maliyetlerinin keskin bir şekilde yükselmesine neden oldu. Bu çerçevede, enerji fiyatları üzerindeki yukarı yönlü risklerin sürdüğünü değerlendiriyoruz. Daha genel baktığımızda gerek enerji gerekse enerji dışı emtia fiyatları savaş öncesine kıyasla yüksek düzeylerini koruyor. Enerji dışı tarafta El Nino iklim olayı son dönemde tarımsal emtia fiyatlarını olumsuz etkilerken değerli metal fiyatları ise dalgalı bir seyir izliyor. Bütün bu gelişmelere bağlı olarak ithalat fiyatlarının da savaş sonrasında belirgin ölçüde arttığını gözlemledik.

Küresel büyümenin 2026 yılında ivme kaybetmesi bekleniyor. 2027 yılında ise baz etkilerinin de katkısıyla büyüme görünümünün bir miktar toparlanması öngörüldü. Savaşın büyüme görünümü üzerinde şu ana kadar ki etkisi savaş bölgesi dışında görece sınırlı oldu. Bununla birlikte Türkiye'nin bu bölgeye güçlü ticaret bağlarının bulunması dış ticareti olumsuz etkiledi. Yüksek seyreden enerji fiyatları küresel enflasyon ve enflasyon beklentileri üzerinde etkili olmayı sürdürüyor. Ülkeler arası farklılaşmalar olmakla birlikte manşet enflasyonun küresel ölçekte arttığını görüyoruz. Kısa dönem enflasyon beklentileri de ülkelerin büyük çoğunluğunda artış gösterdi. Çekirdek enflasyon ise şimdilik görece yatay bir seyir izliyor. Bununla birlikte, olası ikincil etkiler nedeniyle küresel enflasyon görünümünün daha da bozulması riski bulunuyor. Bu durum küresel olarak daha sıkı para politikası beklentilerini de güçlendirdi. Nitekim ABD ve Avrupa merkez bankaları son toplantılarında politika faizlerini artırdılar. Söz konusu merkez bankaları için bir önceki Plan ve Bütçe Komisyonu toplantısının yapıldığı mayıs ayına göre daha yüksek politika faizleri uygulanıyor. Birçok merkez bankasının beklentilerdeki bozulmayı kontrol altında tutmak için savaş öncesine göre daha sıkı bir parasal duruş tercih ettiklerini görüyoruz. Gelişmiş ülkelerin uzun vadeli tahvil faizleri de artış eğilimini sürdürüyor. Kamu borç stoklarındaki artış, küresel belirsizlik ve enflasyon beklentilerindeki bozulma bunun önemli sebeplerinden. Gerek savaş gerekse ekonomi politikası belirsizliği nedeniyle tahvil getirilerinin birçok gelişmiş ülkede oldukça dalgalı ve yukarı yönlü bir seyir izlediği görülüyor, bu durum durum küresel finansal piyasalar açısından da risk oluşturuyor. Artan jeopolitik belirsizlik nedeniyle gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy hareketleri de dalgalı bir seyir izliyor. Savaş döneminde gelişmekte olan ülke hisse senedi piyasalarından çıkışlar, tahvil piyasalarına ise girişler gözledek. Savaşın neden olduğu arz şoku büyüme ve enflasyon ödünleşmesine yol açarak küresel para politikasına dair belirsizliği artırdı. Jeopolitik gelişmelerin yanı sıra gelişmiş ülke merkez bankalarının atacağı adımlar da portföy hareketleri üzerinde etkili olma potansiyeli taşıyor.

Saygıdeğer milletvekilleri, sizlerle şimdi yurt içi makroekonomik gelişmelere ilişkin tespitlerimizi paylaşmak istiyorum. Bu yılın ikinci çeyreğinde büyüme yıllık yüzde 2,3 oranında gerçekleşerek yavaşladı. Diğer taraftan, sıkı para politikamızın hedeflenen bir sonucu olarak talep kompozisyonu dengeli bir görünüm sundu. Nitekim nihai yurt içi talep belirgin şekilde ivme kaybederken net ihracat yıllık büyümeye pozitif katkı verdi. Yılın üçüncü çeyreğine dair göstergelere bakacak olursak 2026 yılının ikinci çeyreğinde kuvvetli artış gösteren sanayi üretiminin temmuz itibarıyla üçüncü çeyrekte azaldığını, oynaklığı yüksek sektörler dışlandığında da benzer şekilde gerilediğini görüyoruz. Diğer yandan, hizmet üretiminin temmuz ayı itibarıyla üçüncü çeyrekte arttığını izliyoruz. Kapasite kullanım oranı tarihsel ortalamasının altındaki seyrini sürdürüyor. Nitekim yılın ikinci çeyreğinde sınırlı olarak arttıktan sonra üçüncü çeyrekte geriledi. Üçüncü çeyrekte manşet işsizlik oranının yataya yakın seyrettiğini görüyoruz. İşsizlik oranı geçmiş dönem ortalamalarının oldukça altında olsa da geniş tanımlı göstergeler yüksek seviyesini koruyor. Bununla birlikte ilan başına başvurulara dair derlediğimiz veriler de yüksek seyrediyor.

Talep koşullarına gelirsek... Altın hariç bakıldığında temmuz ayı itibarıyla üçüncü çeyrekte perakende satışların büyümesini yavaşladığını görüyoruz. Trendinden arındırıp baktığımızda ise perakende satışlardaki ivme kaybı daha belirgin. Kredi kartı harcamalarındaki çeyreklik artışın sınırlı kalması da talepteki yavaşlamayı teyit ediyor.

İktisadi faaliyet kapsamında dış ticaret gelişmelerinden de bahsetmek isterim. Küresel ticaret ve jeopolitik koşullardaki zorluklara rağmen artan lojistik maliyetleri ve tedarik sorunları kaynaklı olarak Türkiye'ye yönelen ilave talebin de etkisiyle ihracat ikinci çeyrekte arttı, aynı dönemde ithalatta ise daha düşük oranlı bir artış oldu. Yükselen fiyatlar nedeniyle enerji ithalatı artarken altın ithalatı geriledi, altın ve enerji hariç ithalatta ise düşüş gerçekleşti. Eylül ayı itibarıyla veriler, mevsimsellikten arındırılmış dış ticaret açığında ikinci çeyrekte görülen gerilemenin üçüncü çeyrekte de devam ettiğine işaret ediyor. Bu dönemde ihracat ikinci çeyrekteki seviyesini korudu. Enerji ithalatı önceki çeyreğe göre gerilese de yüksek seyretti. Altın ithalatı belirgin azalırken altın ve enerji hariç ithalat da önceki çeyreğin altında gerçekleşti. Öte yandan, tüketim malı ithalatı yılın ilk yarısında geriledikten sonra, üçüncü çeyrekte bir miktar arttı. Buna rağmen, hâlen, geçtiğimiz yıldaki seviyelerin altında bir seyir söz konusu.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 7

Hizmet gelirlerinin önemli bir bileşeni olan turizme geçerek savaşın etkisinin beklenildiği kadar olumsuz olmadığını görüyoruz. Ocak-temmuz döneminde ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı bir önceki yıla göre sınırlı geriledi. Söz konusu gerilemenin büyük ölçüde savaşın etkilerinin daha yoğun olduğu ikinci çeyrekte olduğunu, temmuz ayında başlayan toparlanmanın güçlenerek devam ettiğini görüyoruz. Diğer taraftan, ortalama turizm harcamalarındaki güçlü seyirle birlikte toplam ziyaretçi sayısındaki azalış seyahat gelirlerine yansımada. Böylelikle seyahat gelirleri önceki yılın aynı döneminin bir miktar üzerinde gerçekleşti.

Enflasyon görünümüne geçmeden önce, cari işlemler dengesi gelişmelerine de kısaca değinmek istiyorum. İkinci çeyrekte cari açık millî gelire oran olarak tarihsel ortalamaların altında bir seyir izledi. Jeopolitik gelişmeler kaynaklı artan enerji fiyatlarının olumsuz etkisine rağmen, enerji hariç dış ticaret dengesindeki iyileşme bu dönemde on iki aylık birikimli cari açığın sınırlı olarak gerilemesinde rol oynadı. Olumsuz dış koşullara rağmen, üçüncü çeyrekte cari açığındaki artışın daha sınırlı düzeyde olacağını tahmin ediyoruz. Söz konusu görünümde ılımlı seyrini sürdüren dış ticaret açığı ve turizm gelirlerindeki toparlanma etkili olacak. Jeopolitik risklerin devam etmesi nedeniyle enerji fiyatları yüksek seyrini sürdürüyor. Bu ise hem artan enerji ithalatı hem de zayıflayan dış talep görünümü kanallarından dış ticaret açığı üzerinde yukarı yönlü risk taşıyor. Diğer taraftan, iç talepteki yavaşlama ve altın dış ticaret dengesindeki iyileşme cari dengeyi destekliyor. Bu gelişmeler doğrultusunda, 2026 yılında cari açığın millî gelire oranının uzun dönem ortalamasının altında gerçekleşeceğini öngörüyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, şimdi sizlerle enflasyon görünümüne ilişkin değerlendirmelerimizi paylaşmak istiyorum. Eylül ayı itibarıyla, yıllık tüketici enflasyonu yüzde 29,7 seviyesinde gerçekleşti. Bu yıl şubat ayı sonunda başlayan jeopolitik gelişmeler, başta enerji olmak üzere arz yönlü baskılar yoluyla dezenflasyon sürecinde ciddi ivme kaybına neden oldu. Buna rağmen, sizinle bir önceki buluşmamıza kıyasla, tüketici enflasyonu nisan ayındaki yüzde 32,4 seviyesinden 2,6 puan geriledi. Nitekim, söz konusu arz yönlü baskıların etkilerini görece dışlayan B ve C gibi göstergelerde enflasyon manşet rakama kıyasla daha düşük seyretti. Bildiğiniz üzere yıllık enflasyon son on iki aydaki fiyat değişimlerini içeriyor. Bu nedenle, enflasyonunun yakın dönemdeki seyrini anlayabilmek amacıyla ana eğilim göstergelerine bakıyoruz. Savaşın etkilerinin belirginleştiği mart-haziran döneminde üç aylık ortalamalar ana eğilimde yükselişe işaret ediyordu, temmuz ayından itibaren ise ana eğilimde yeniden gerileme gördük. Yıllıklandırılmış olarak baktığımızda, savaş döneminde yüzde 30'lar seviyesine yükselen ana eğilim, eylül itibarıyla yüzde 23,7 seviyesine işaret ediyor. Bu seviye mevcut yıllık enflasyonun yaklaşık 6 puan altında. Ana eğilimin yıllık enflasyonun altında seyretmesi arz yönlü baskılar sönümlenirse dezenflasyonun önümüzdeki dönemde de devam edeceğine işaret ediyor. Bu gelişmeyi sıkı para politikası duruşumuzun talep ve fiyatlamaya davranışları üzerindeki etkilerinin bir yansıması olarak değerlendiriyoruz. Yıllık enflasyon birçok alt grupta da geriledi. Nitekim, eylül ayı itibarıyla alt gruplara baktığımızda savaşın olumsuz etkilerinin belirgin olduğu enerji grubu dışındaki tüm gruplarda yıllık enflasyon geçen yıla kıyasla geriledi. Hizmet grubunda yıllık enflasyon yüzde 44,7'den yüzde 37,7'ye gerilerken kira gibi geçmiş dönemde ataleti yüksek seyreden kalemlerdeki yavaşlama bu görünümü destekliyor. Son iki aya kadar yüksek seyrederek dezenflasyon sürecindeki yavaşlamada etkili olan gıda ve alkolsüz içecekler grubunda da yıllık enflasyon geçen yılki yüzde 36,1 seviyesinden yüzde 27,6'ya geriledi. Geçen yıl olumsuz hava koşullarından etkilenen tarımsal üretimdeki toparlanma bu görünümü desteklerken küresel tarımsal emtia fiyatları ve iklim koşullarına ilişkin riskleri yakından takip ediyoruz. Temel mallarda ise yıllık enflasyon yüzde 19,9'dan yüzde 15,9'a geriledi. Jeopolitik gelişmeler kaynaklı maliyet artışlarına rağmen temel mal enflasyonunun ılımlı seyri zayıf talep koşullarının maliyet geçişkenliğini sınırladığına işaret ediyor.

Enerji grubunda yıllık fiyat artışı yüzde 46,1 ile geçen yılın yaklaşık 11 puan üzerinde gerçekleşti. Dolayısıyla bu yıl dezenflasyon sürecindeki ivme kaybının esas olarak jeopolitik gelişmelerin enerji fiyatları üzerindeki etkisinden kaynaklandığını değerlendiriyoruz. Bu çerçevede enerji fiyatlarına daha detaylı değinmek istiyorum. Şubat ayı sonunda Orta Doğu'da başlayan gerilim enerji arzına ilişkin riskleri artırarak yurt içi enerji fiyatlarını doğal gaz, akaryakıt ve tüp gaz kalemleri öncülüğünde yükseltti. Doğal gazda maliyet artışlarına bağlı tarife güncellemelerinin yanı sıra meskenler için fazla tüketim yapan hanelerin daha yüksek ödediği kademeli fiyat uygulamasına geçilmesi de fiyat artışında etkili oldu. Son aylarda ise başta motorin olmak üzere akaryakıt fiyatlarındaki yükseliş belirginleşti. Bu gelişmede ham petrol fiyatlarının yanı sıra küresel rafineri marjlarındaki yükseliş de önemli rol oynuyor. Öte yandan eşel mobil sistemi küresel arz şokunun yurt içi fiyatları etkilerini sınırlayarak dezenflasyon sürecine önemli katkı sağlıyor. Grafikte akaryakıt fiyatlarındaki birikimli değişimi eşel mobilin olmadığı bir durumla karşılaştırıyoruz. Buna göre sistem küresel şokun yurt içi akaryakıt fiyatlarına yansımaları yaklaşık 16 puan sınırladı. Alt kalemlere baktığımızda, bu etki motorin ve benzinde daha belirgin olurken LPG'de sistemin sınırlayıcı etkisi daha düşük kaldı. Bu hesaplama sistemin enflasyona yalnızca doğrudan etkisini gösteriyor. Akaryakıtın ekonomi genelinde önemli bir maliyet unsuru olduğu düşünüldüğünde özellikle sistemin devreye alındığı ilk aylarda sınırlanan sert artışlar başta ulaştırma hizmetleri olmak üzere diğer kalemlere de hızla yansıtılacaktı.

Bunun yanı sıra, akaryakıt fiyatları hane halkı ve firmaların en sık gözlemlediği fiyatlardan biri. Bu fiyatlardaki sert artışlar beklentileri ve fiyatlamaya davranışlarına olumsuz yansıyarak enflasyon üzerindeki ikincil etkileri güçlendirebilirdi.

Şimdi ana eğilimin önemli bir bileşeni olan hizmet enflasyonu üzerinde durmak istiyorum. Arz şoklarına rağmen hizmet enflasyonundaki yavaşlama devam ediyor, talep koşullarındaki zayıflama da bu görünümü destekliyor. Yansidan izleyebileceğiniz üzere son üç aylık yıllıklandırılmış eğilimin yüzde 33'ler ile yıllık hizmet enflasyonun altında seyretmesi hizmet enflasyonundaki gerilemenin önümüzdeki dönemde de devam edeceğini ima ediyor. Bununla birlikte hizmet alt kalemlerinde dezenflasyon görünümü farklılaşıyor. Eğitim hizmetleri bir önceki yıla kıyasla yavaşlarsa da eylül ayındaki artışlarla birlikte öngördüğümüzden yüksek seyretti.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 8

Haberleşme hizmetlerinde ise enflasyon geçen yıla kıyasla belirgin şekilde yükseldi. Geçen yıl bu dönemde yüzde 24 olan yıllık enflasyon bu yıl yüzde 44 seviyesinde. Bu gelişmeyi özellikle mobil iletişim hizmetleri yani cep telefonu görüşme ücretlerinin sürüklediğini izliyoruz. Akaryakıt fiyatlarındaki artışın etkileriyle ulaştırma hizmetlerinde de yıllık enflasyon yüzde 44'e bir önceki yılın üzerinde seyrediyor. Haberleşme ve ulaştırma kalemleri hizmet enflasyonundaki iyileşmeyi sınırlıyor.

Diğer taraftan, kira ve diğer hizmetlerin yanı sıra talep koşullarına duyarlılığı görece yüksek olan lokanta, oteller gibi alt kalemlerde dezenflasyon devam ediyor. Hizmet enflasyonundaki yavaşlamaya önemli katkı veren kira kalemini daha yakından bakacak olursak sol panelde hizmet ve kira grubundaki aylık eğilimi görüyorsunuz. Uzun süredir hizmet enflasyonunun belirgin olarak üzerinde seyreden aylık kira artışları son aylarda kayda değer şekilde yavaşlayarak hizmet grubu genelinin altına indi. Bu gelişme hizmet enflasyonunda kira kaleminden gelen ataletin gücünü yitirdiğini gösteriyor. Sağ panelde yer alan Yeni Kiracı Kira Endeksi ise ağustos itibarıyla yeni kiralamalarda yıllık artışın yüzde 26,4'e gerilediğini gösteriyor. Bu oran TÜİK kira endeksindeki yıllık artışın belirgin şekilde altında. Grafikten de izleneceği üzere yeni kira fiyatlamalarındaki fiyat gelişmelerinin belirli bir gecikmeyle TÜİK kira enflasyonuna yansıdığını görüyoruz. Bu çerçevede, mevcut görünüm kira enflasyonundaki gerilemenin süreceğine işaret ediyor.

Bildiğiniz gibi, jeopolitik şokuna enflasyonundaki ilk yansımaları ağırlıklı olarak enerji ve petrokimya ile bağlantısı güçlü alt gruplar üzerinden gerçekleşti. Temel mal grubunda fiyat artışları nisan ayıyla birlikte belirgin şekilde güçlendi. Petrokimya ürünleriyle yakından bağlantılı olan kişisel bakım ve ev temizlik ürünleri bu dönemde öne çıktı, takip eden aylarda ise bu etkilerin azaldığını gördük. Nitekim temel mal grubunda yıllıklandırılmış yakın dönem eğilim yıllık enflasyonun altına gerilemiş durumda. Sıkı para politikasına bağlı olarak tüketim talebindeki yavaşlama ve Türk lirasındaki ılımlı seyir arz yönlü baskılara rağmen temel mal enflasyonundaki artışı sınırladı. Dolayısıyla son dönemdeki arz şoklarının enflasyon üzerindeki etkilerinin sınırlı kalmasında sıkı para politikasının önemini bir kez daha gördük.

Arz şoklarının ikincil etkileri açısından yakından takip ettiğimiz bir diğer unsur da enflasyon beklentileri. Sizlerle bir önceki buluşmamızda savaşın orta vadeli enflasyon görünümü üzerindeki yansımalarının iki kanal üzerinden olacağını ifade etmiştim; bunlardan biri enflasyon beklentilerindeki olası bozulma, diğeri de ekonomik faaliyetlerdeki soğumaydı. Bu iki kanalın hangisinin baskın çıkacağını ve neticesinde enflasyon görünümünün ne yöne evrileceğinin para politikası duruşumuza bağlı olduğunu ifade etmiştim. Geldiğimiz noktada para politikasındaki sıkı duruşumuzun etkisiyle enflasyon beklentilerindeki bozulmanın sınırlı kaldığını, talepteki zayıflama neticesinde enflasyonun ana eğiliminin düşme eğiliminde olduğunu görüyoruz. Bununla birlikte, enflasyon beklentilerinde sene başında öngördüğümüz iyileşmenin sağlanmamış olması dezenflasyon süreci açısından risk unsuru olmaya devam ediyor ve ihtiyatlı duruşumuzu sürdürmeyi gerekli kılıyor.

Saygıdeğer milletvekilleri, konuşmamın bu bölümünde para politikası duruşumuz ve finansal koşulları hakkında bilgi vereceğim. Mart ayı başında yaşanan jeopolitik gelişmelere bağlı olarak artan belirsizliklerin enflasyon görünümü üzerinde oluşturabileceği riskleri sınırlamak amacıyla sıkı para politikasını destekleyici tedbirler almıştık, bu kapsamda 2 Mart tarihinde bir hafta vadeli repo ihalelerine ara vermiştik. Böylece ağırlıklı ortalama fonlama maliyetinin TCMB gecelik vadede borç verme faiz oranı seviyesinde oluşmasını sağladık. Mart ayında ara verdiğimiz bir hafta vadeli repo ihalelerine ağustos ayı sonunda tekrar başladık. Böylece mevcut durumda para piyasalarında gerçekleşen faiz oranlarının politika faizimiz olan yüzde 37'ye yakın seviyelerde oluşmasını sağlıyoruz. Ayrıca, sıkı parasal duruşumuzu makro ihtiyati tedbirler ve likidite yönetimiyle desteklemeye devam ediyoruz. Türk lirası mevduat payını arttırmayı hedefleyen düzenlemeleri finansal koşullara göre revize ederek uyguluyoruz. Kredi büyümesindeki dalgalanmaları yönetmek için büyüme sınırlarını kullanıyoruz. Aktif likidite yönetimi politikamızla parasal aktarım mekanizmasını güçlendiriyor ve finansal istikrarı destekliyoruz.

Finansal piyasalarda yaşanan son dönem gelişmeleri dikkate alarak likidite yönetimi kapsamında bazı tedbirler aldık. Bu çerçevede, haftalık repo ihaleleriyle sağladığımız fonlama miktarını artırdık. TCMB bankalar arası para piyasasında bankaların borç alabilme limitlerini güncelledik, teminat iskonto oranlarını azalttık. Ayrıca, son olarak Türk Lirası zorunlu karşılıklarda bloke tesis oranlarını düşürerek bankalara likidite yönetiminde esneklik sağladık.

Şimdi, politika adımlarımızın finansal koşullara yansımalarından bahsetmek istiyorum. Ağustos ayında yeniden bir hafta vadeli repo fonlamasına geçilmesiyle ağırlıklı ortalama fonlama maliyetinde 3 puanlık azalış olmuştu. Bu azalışın mevduat ve kredi faizlerine büyük ölçüde yansıdığını görüyoruz. Kıymetli maden fiyat gelişmeleri ve artan jeopolitik riskler sonucunda Türk lirası payında dalgalanmalar gördük ancak sıkı para politikası duruşumuz ve destekleyici makroihtiyati araç setimiz yurt içi yerleşiklerin Türk lirası mevduat tercihinin korunmasında etkili oldu. Özellikle ikinci çeyrekte itibaren Türk lirası mevduatına girişlerin hızlanmasıyla birlikte TL mevduatının payı yüzde 61'in üzerine yükseldi. Son dönemde para piyasası ve benzeri fonlardan çıkışlar oldu ancak fonlardaki çıkışlar büyük oranda mevduata yöneldi. Mevduata yönelime para birimi kompozisyonunda baktığımızda, Türk lirası tercihinin mevcut TL payıyla uyumlu olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla Türk lirası payı yatırım fonları dâhil ve hariç olarak yüzde 61 seviyesinde kalmaya devam ediyor. Sıkı para politikasıyla bireysel yatırımcının Türk lirasına olan ilgisi devam ediyor. Bu kapsamda bireysel yatırımcıların döviz ve kıymetli maden satışlarının sürdüğünü görüyoruz. 2025 yılı son çeyreğinde bilanço dönemi başta olmak üzere takvimsel etkilerle kredi büyümesi hızlanmıştı. 2026 yılının ilk yarısında alınan tedbirlerle kredi büyümesi yılın ikinci yarısında yavaşlamıştır. Para politikasındaki sıkı duruşa ilave olarak büyüme sınırlarının düşürülmesi ve istisnaların daraltılması gibi adımlar bu yavaşlamada etkili oldu. Sonuç olarak, şubat sonunda yüzde 35 olan toplam kredi büyümesi yüzde 25 civarına geriledi. Alınan önlemlerin etkisiyle ticari ve bireysel kredi büyümelerinin belirgin yavaşladığını görüyoruz. Bu gelişme, kredi kompozisyonunu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 9

iyileştirirken iç talepteki dengelenmeye katkı vermekte. Diğer yandan, son dönem gelişmeleri dikkate alarak geçen hafta Türk lirası KOBİ kredi büyüme sınırını yükselttik. Tahsili gecikmiş alacaklarda kademeli yükseliş devam ediyor ancak toplam içinde önemli bir paya sahip ticari kredilerin TGA oranları hâlen tarihsel ortalamalarının altında seyrediyor. Bireysel tarafta ihtiyaç kredisi ve bireysel kredi kartı TGA oranları tarihsel ortalamalarının üzerine çıkarken bu kredilere yönelik son iki yılda devreye alınan tedbirlerle bu borçların yapılandırılmasına imkân sağlandı. TGA gelişmelerini yakından takip ediyoruz. Önceki Komisyon sunumundan bu yana geçen dönemde kısa vadeli tahvillere yönelik artan ilgiyle birlikte getiri eğrisinin kısa ucu geriledi, orta ve uzun vadelerde ise hafif yükseliş olduğunu görüyoruz. Son dönemde yurt içi ve yurt dışı finansal piyasalarda yaşanan gelişmelerin etkisiyle ülke kredi risk primi ve döviz kuru oynaklığında sınırlı bir artış yaşandı. 27 Şubatta 210 milyar dolar olan brüt rezervler savaşın etkisiyle 26 Haziranda 149 milyar dolara gerilese de 25 Eylül itibarıyla 171 milyar dolar seviyesine yükseldi. 27 Şubat sonrası rezervlerdeki gerilemenin 23 milyar dolarlık kısmı altın fiyatlarındaki düşüşten kaynaklandı. Swap hariç net rezervler ise 25 Eylül itibarıyla 40 milyar dolar seviyesinde bulunuyor.

Saygıdeğer milletvekilleri, fiyat istikrarına ulaşma yönündeki kararlılığımızın devam ettiğini bu vesileyle bir kez daha vurgulamak istiyorum. Son dönem verileri sıkı para politikasının etkisiyle enflasyon görünümünün iyileştiğini ima ediyor. Bununla birlikte, jeopolitik gelişmeler yukarı yönlü riskleri canlı tutuyor. Bu nedenle, dezenflasyon konusundaki kazanımlarımızın devamını sağlamak için ihtiyatlı olmaya devam edeceğiz. Bu doğrultuda, fiyat istikrarı sağlanana kadar gerekli sıkı para politikası duruşunu kararlılıkla sürdüreceğimizi vurgulamak istiyorum zira bir kez daha altını çizmek isterim ki kalıcı fiyat istikrarının sağlanması sürdürülebilir büyüme ve toplumsal refah artışı için ön koşuldur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamı burada bitirirken hepinize teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Yeni Partiden Ümit Özlale Hocamız...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, Sayın Merkez Bankası Başkanının daha üç dakikası var, hiç olmazsa -sunuma koymadı- fon krizinin etkilerine ilişkin birkaç kelam etsin. Yani bu Merkez Bankasını temelden ilgilendiren... Kendisinden bir dinleyelim, biz de hiç olmazsa konuşmamızı ona göre yapalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani ben kimsenin ne konuşacağına bir şey demiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani sizin vasitanızla kendisinden talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, konuşmasını, kendi, Merkez Bankası fiyat istikrarı üzerine ve enflasyon üzerine oturttu.

ERHAN USTA (Samsun) - Fiyat istikrarı, finansal istikrar. Finansal istikrarın risk altında olduğu bir ortamda böyle bir şey...

Buna kayıtsız kalmanız...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın milletvekilleri, şimdi...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu arada açıklayabilir hakikaten, iki dakikası da vardı zaten... Bu krizin nelere mal olduğu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, şimdi sayın milletvekillerine söz vereceğim.

Sayın Arı, ben size söz vereceğim. Siz diyorsunuz ki "Ben sözcü olarak, şimdi önce Ümit hocam konuşsun, ondan sonra..."

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sözcülüğe alışmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Niye alışmadı, gayet iyi bir sözcü. Grup adına konuşma yok biliyorsunuz bunlarda, herkes şahsı adına konuşuyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Benim şahsım adına Ümit hoca konuşsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, konuşamaz. Kendi adına konuşabilir.

Sayın Özlale, buyurun hocam.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu yasama yılı hepimize hayırlı olsun.

Şimdi, efsane futbolcu Cruyff'un çok sevdiğim bir lafı var "Futbol basit bir oyundur, zor olan onu basit oynamaktır." diye, enflasyon da böyle. Aslında onu düşürmek kolaydır, zor olan sadece basit kuralları izleyebilmektir. 3 şeye bakarız burada: Bunlardan bir tanesi fiyat istikrarını sağlamak yani düşük ve öngörülebilir bir enflasyon. İkincisi, bu enflasyonu düşürürken hayat pahalılığını azaltırken bunun sanayiye, istihdama, emeğe maliyetine bakarız. Üçüncüsü de bu enflasyonu düşürürken acaba gelir dağılımı bozuluyor mu, ücretler düşüyor mu, hayat herkes için aynı derecede zorlaşıyor mu? Ona bakarız. Bu 3 soruya da bizim doğru bir cevabımız varsa o dezenflasyon programı doğru bir programdır. Şimdi bakalım böyle mi? Sayın Başkan, ilk önce size şunu söylemek istiyorum: Karşımızda bizim dünyanın en yüksek 5 enflasyonuna sahip bir ekonominin Merkez Bankası Başkanı olarak oturuyorsunuz. Yani dünyada şu anda Venezuela, Güney Sudan, İran ve Arjantin'den sonra en yüksek enflasyon Türkiye'nin. Gıda enflasyonunda da aynı şey var, kira enflasyonunda da Avrupa'nın en yüksek 3'üncü enflasyonuna sahibiz. Hatta şöyle bir şey söyleyeyim: Dünyada bir türlü 2023'ten beri bu ilk 5'ten çıkamamamızın dışında Arjantin üç yıl önce yüzde 211'le başladığı enflasyonda yüzde 31,5'a gelirken bizim ancak üç senede gelebildiğimiz yer 64,8'den 29,73. Dolayısıyla enflasyonda, enflasyonu düşürmede kocaman bir başarısızlık olduğunu biz burada söyleyebiliriz. İkincisi nedir? Enflasyon tahminleri. Bu hayati derecede kritik bir şey Sayın Başkan. Neden diyecek olursanız? Siz bir enflasyon tahmini yaptığınız zaman bütün piyasadaki ücretler ve bütün piyasadaki öngörüler ona göre belirleniyor. İnsanlar önümüzdeki dönem çalışanlarına ne kadar ücret vereceklerini önümüzdeki dönem enflasyon beklentilerine göre kararlaştırıyorlar. Şimdi, bakın, bunlar sizin enflasyon raporlarınız: 2025, 4'üncü çeyrek, Kasım

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 10

2025'te 2026 yıl sonu yüzde 16 diye söylemişsiniz, 2027 yüzde 9, 2028 OVP'de yüzde 5 belirlenmiş. Hemen bundan üç ay sonra bu tahmininiz eşit kalmış, bütün işverenler yüzde 16'ya göre enflasyonu yapmış ama o da ne? Bundan üç ay sonra yüzde 26, ondan üç ay sonra da yüzde 28'e güncellenmişsiniz. Yani her seferinde enflasyonu yukarıya doğru güncelliyorsunuz, büyümede de o öngörülebilir büyüme rakamlarını tutturamıyorsunuz. Bir başka tutarsızlık daha var burada: Orta vadeli programda yüzde 5 deniliyor enflasyon. Oysa sizin açıkladığınızda yüzde 5'ten farklı bir sayı ortaya çıkıyor. Dolayısıyla bu enflasyon raporlarında sizin enflasyon öngörüleriniz bu kadar fazla artmaya başladığı zaman o zaman piyasadaki ücret dinamikleri, piyasanın geleceğe dair enflasyon beklentilerinde yanlış yere yönlendiriyorsunuz ve kaynak dağılımında ve ücretlerde olumsuz bir tablo ortaya çıkıyor. Hürmüz krizi dediğiniz zaman o da sizin ve bizzat Hazine ve Maliye Bakanının açıklamasıdır, "Yüzde 7 etki edecek." demişti. Oysa sizin yukarı doğru güncellediğiniz enflasyon yüzde 12. Dolayısıyla orada da beklediğinizden daha yüksek bir enflasyonla karşılaşıyorsunuz ve her raporda enflasyonu daha yukarı çekiyorsunuz.

Şimdi, enflasyonun düşmesi konusunda, bizim, üniversitede öğrencilere dediğimiz şey şudur: "Enflasyonun düşmesi fiyatların düşmesi anlamına gelmiyor, fiyatlarının düşüş hızının düşmesi anlamına geliyor." Şimdi, burada bir başka problem daha var, sizler, sizden önceki dezenflasyon programı uygulayanlar dediler ki: "Şok bir tedavi yapmayacağız. Enflasyonu zaman içerisinde yavaş yavaş düşüreceğiz." Alın işte, yavaş yavaş nasıl düşüyor? Bakın, Aralık 2020'de 100 lira olan bir tüketim sepeti şimdi 850 lira. Ha, bir de bu da TÜİK enflasyonu ile yani burada 8,5 kat artmış, yüzde 850 artmış. Neden? Çünkü enflasyon her zaman bir önceki fiyat seviyesinin üstüne çıkıyor. Bakın, bu şok tedavi ya da enflasyonu kısa sürede düşürmemek yerine uzun bir sürece yaydığınız zaman şu oluyor: Sizi bir önceki dezenflasyon programıyla karşılaştırarak nasıl yanlış bir politika izlediğinizi anlatmak istiyorum.

Bakın, 2000-2005, Türkiye'nin doğru, başarılı bir dezenflasyon programıdır. 2000-2005'te TÜFE enflasyonu 100'ken bundan beş sene sonra 305 olmuş. Kira enflasyonuna baktığınız zaman, 2000-2005'te 100'ken beş sene sonra 323 olmuş. Sizin döneminizde yani sizin de Merkez Bankası Başkanı olduğunuz dönemde, şimdi bakalım, 2021-2026 yılı, aynı beş yıllık süreçte 100'den 665'e çıkıyor, kiraya baktığınız zaman da 100'den 1.388'e çıkıyor. Dolayısıyla, siz "Ben enflasyonu zaman içerisinde yavaş yavaş düşüreceğim." dediğiniz zaman, hayat pahalılığı bütün toplumu, sanayiciyi, işçiyi daha fazla etkiliyor. O yüzden, kesin bir çözüm yerine "Ben zamana bırakıyorum." dediğiniz zaman bunun toplumsal maliyeti çok daha yüksek oluyor.

Şimdi, biraz da toplumsal maliyetlerden bahsedelim size. Politika faizinin yüzde 37, korkunç bir finansman baskısı var ve bakıyorsunuz, ekonomide işler rayında gitmediği için, takipteki alacaklara bakınız, 904 milyar. Bu fon krizinde, son iki haftada, tahsili gecikmiş takipteki alacakların artışı 30 milyardan fazla arkadaşlar, 30 milyardan fazla. Son bir sene içerisinde takipteki alacaklar yüzde 80 artmış, enflasyon yüzde 30 olduğu bir yerde yüzde 80 artmış. İlk altı ayda bu ülkede siz "Enflasyonu düşürmek için kemer sıkamamız lazım." dediğiniz için ilk altı ayda 1.240 tane konkordato ilan edilmiş. Bu takipteki alacakları ben sizden duymak isterdim enflasyon maliyetinde, bununla ilgili ne yapmayı düşündüğünüzü.

Bakın, peki, kimler daha çok borçlanıyor? E, hane halkı. Bunlar, işte, takipteki alacaklarda bireysel kredilere bakın, bireysel kredilerdeki artış, halkın artık daha fazla borçlanma gücünün kalmadığını gösteriyor. Peki, halk bu durumdayken sanayide nasıl? Şimdi, İmalat Sanayi Endeksi son üç sene içerisinde yatay seyir. İşte, o kadar yanlış bir dezenflasyon programı izliyorsunuz ki Türkiye'de Sanayi Üretim Endeksi yerinde kalıyor, perakende satışlara bakın, uçup gidiyor, insanlar ya borçlanıyorlar ya da dışarıdan ithal ediyorlar ve bu imalat sanayisinin yerinde kalmasını fon vurgunuyla şöyle bağlayacağım: AK PARTİ'nin Ekonomiden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Nihat Zeybek Denizli'nin önemli sanayicilerinden bir tanesi. Onun bile sanayiye yatırım yapmayıp 250 milyon lira Para Piyasası Fonu'nda parası olduğu ortaya çıktı. Bunu "Unuttum." diyorsa orada daha büyük bir skandal ama yok oradaysa ve sanayiye yatırıyorsa yani bizzat AK PARTİ'nin Ekonomiden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı 250 milyon lirayı Para Piyasası Fonu'nda tutup sanayiye yatırıyorsa o zaman burada çok daha büyük bir problem var. Bizzat AK PARTİ'nin ekonomiden sorumlu birinci kişisi zaten bu dezenflasyon programına inanmıyor, "Para Piyasası Fonu'ndan ben paramı kazanırım." diyor.

Başka ne var? Dövizi baskıladığınız için, faizleri de yüksek tuttuğunuz için, ben demiyorum TÜSİAD söylüyor, Maliyet Bazlı Rekabet Gücü Endeksi, bütün alanlarda sanayicinin rekabet gücü burada gördüğünüz gibi azalıyor. O yüzden de bizim ihracatımızın ivmesi düşük, ithalatımız patlamış durumda. Perakende satışlar yükselirken İmalat Sanayi Endeksi maalesef yerinde kalıyor.

Bir de buna nereden bakıyoruz? Önümüzdeki döneme bakıyoruz, sizin sunumunuzda göremedim, PMI'lara bakıyoruz yani önümüzdeki dönem siparişler artıyor mu, artmıyor mu? 50'nin altı artmayacağı beklentisi demektir. Her yer kırmızı, hangi sektöre bakarsanız bakın, önümüzdeki dönem sipariş beklentisinde işler kötüye gidiyor. Dolayısıyla, bir yanda hâlâ bir türlü düşümediğiniz yüzde 30 civarında enflasyon var, öbür tarafta sanayicinin bütün beklentilerinin olumsuzla çevrildiği, imalat sanayisinin yatağan düzeyde olduğu bir ekonomiyle baş başayız.

Bir başka nokta da şu: Gelir dağılımı. Türkiye, gelir dağılımında dünyanın en kötü ülkelerden bir tanesi. Sizin işte bu dezenflasyon programı sonucunda eriyen ücretlerle beraber sadece asgari ücrete de bakmadım, ortalama net işçi ücretine baktım, 46 bin lira. Oysa 4 kişilik ailenin sadece gıda gideri 37 bin lira, geriye 9 bin lira kalıyor; kirası için, ulaştırma için, giyim için, her şey için. Bekar çalışanın yaşam maliyeti bile bugün şeye baktığınız zaman, net işçi ücretine baktığınız zaman 48 bin lira.

Şimdi, bir başka nokta, sizin slaytınızda vardı bu, işsizlik oranındaki düşme. İşsizlik oranındaki düşmeyi bize bir başarı olarak anlatmayınız. İşsizlik oranındaki düşme tamamıyla atıl iş gücü oranındaki artıştan dolayı kaynaklanıyor. İnsanlar iş bulma ümidini kaybettikleri için, iş gücü piyasasından çıktığı için işsizlik oranı düşüyor. Arkadaşlar, hâlâ Türkiye'nin şu anda kabaca yüzde 30'u çalışıyor. Bu istihdam oranını artırmadığınız zaman sosyal güvenlikli tutun sanayiye kadar birçok problemle karşılaşacaksınız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 11

Rezervlere biraz değinmek gerekiyor, rezerv biriktirmeyi başarı olarak söylüyorsunuz fakat şöyle bir şey var orada arkadaşlar: Brüt toplam rezerv 171, bunun neti 53,4 doğru ölçüm budur fakat faizlerin yükseldiği, dolayısıyla swap maliyetlerinin yükseldiği bir yerde siz swap hariç net rezerve baktığınız zaman bunun 39,9 milyar dolar olduğunu görüyorsunuz. Bunu yükseltmek için swap maliyetleri her yükseldiği zaman sizin Merkez Bankası olarak karşılaşacağınız maliyet daha da yükselecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ümit Hocam bir saniye, buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Bir başka nokta da şu: Reel sektörün döviz açığı. Siz döviz baskıladığınız için, finansman maliyetleri de çok yüksek olduğu için reel sektörün döviz açığı ve ihracat gelirleri... Bakın, burada net ihracat değil yıllık mal ve hizmet ihracatının yüzde 53'ü kadar reel sektörün döviz açığı var, artışa dikkatinizi çekirim. Önümüzdeki dönem siz biraz daha kurları böyle baskılamakta ve finansman maliyetlerinde ısrar ederseniz, burada reel sektörün döviz açığı çok daha büyük bir problem olarak karşımıza çıkacak. Peki, hep şunu söylüyorsunuz, bu programın devamlı kaybedenlerinden bahsettiniz, kazananı var mı? Var. Bunun kazanını da "Carry Trade"çiler. "Carry Trade" için kısaca şöyle söyleyebiliriz: Dışarıdan paranızı getirirsiniz, TL'ye çevirirsiniz, TL'nin değer kaybetmeyeceği beklentisindeyseniz eğer yüksek TL faizini alırsınız, vade sonunda paranızı dövizde çevirirsiniz çıkarsınız. Türkiye bir "Carry Trade" cenneti arkadaşlar. Bakın, şimdi, sol tarafa bakın, dünyada en yüksek "Carry Trade" getirisini sağlayan ülkelerden bir tanesi Türkiye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Ama sağdakine daha fazla dikkat edin, orada risksiz getiriler üzerinden "Carry Trade"e baktığınız zaman dünya şampiyonuyuz. Yani sizin üzerinde durduğumuz, ısrarla uyguladığınız bu politikanın tek kazananı şu anda yurt dışından parasını getirip burada yüksek faizle, hiçbir yerde kazanamayacağı parayı kazanan finansal spekülâtörlerdir. Dış finansmana baktığınız zaman, yabancı parasını sadece "Carry Trade"e getirdiği için yabancı tahvilden de çıkıyor, hisse senedinden de çıkıyor; bütün bunların sonucu olarak da Türkiye'nin borsa performansına baktığınız zaman Türkiye, diğer gelişmekte olan ülkelerden çok daha negatif durumda. Tabii, burada dünyadaki borsayı ben Türkiye'nin hisse senediyle karşılaştırdım. Biraz zamanım olsa burada size borsa şampiyonlarından da bahsedecektim. Biraz önce söylediğim, borsada yeteri kadar Türkiye'de para kazanamayanlar bunlar değil. Bunu da bugün Meclis araştırma önergemizde Meclise sunacağız.

Hepinize dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Başkanım, değerli komisyon üyeleri, komisyon üyeleri, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizdeki sorun, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmaması ve israf olması had safhada, yolsuzluk ve usulsüzlükler de bir tarafta. Bütçe gerçekten borç, faiz ve kur sarmalı arasında, kur farkı giderini de buna dâhil ediyoruz. 2 trilyon 742 milyar olarak öngörülen 2026 bütçesinde bir faiz gideri tahmini var. Şimdi, ağustos sonu itibarıyla baktığımız zaman 1 trilyon 988 milyara ulaştı, bütçe açığı da 2 trilyon 712 milyar olarak öngörüldü, o da 1,3 trilyonlar civarında. Şimdi, önümüzdeki yıl tahminine baktığımız zaman da 2,8 trilyonluk bir faiz gideri öngörülüyor OVP'de orta vadeli planda 2027 yılı için, 2028 için 3,9 trilyon yani 2027'ye göre de yüzde 40'lık bir artış. Yani demek ki önümüzdeki yıllarda bizim faiz gideri sorunumuz artarak devam edecek. Bir türlü bu faiz giderlerini bütçedeki oranı da dâhil aşağıya çekemiyoruz, indiremiyoruz, net borçlanma hasılatı yaratamıyoruz. Dolayısıyla da kaynaklarımızın büyük bir bölümü buraya aktarılıyor. Kur farkı gideriyle ilgili birkaç bir şey söylemek isterim. Az önce Sayın Özale açıklamasını da yaptı, özel sektörün döviz pozisyon açığıyla ilgili 210 milyar dolarlık bir rakamdan bahsetti. Bu, gerçekten çok önemli bir tutar. "Carry trade" uygulamasıyla ilgili olarak tutulan bir kurdan bahsediyoruz ve kur farkı gideri geçmiş dönemlerde Türkiye'nin kamu iç ve dış borç stokunun yaklaşık yüzde 25'ine kadar çıkmıştı, 15 trilyonluk bir rakamdan bahsederseniz şimdi onun da üstüne çıktı. Bu kur baskılandığı için kur farkı gideri yüzde 9,8'ler civarında yani yüzde 10'lar civarında diyoruz fakat burada kur arttığı zaman hem özel sektör açısından hem kamu borçları açısından bu kur farkı giderinden kaynaklanan borç artışına iktidarın veya Merkez bankasının bir planı var mı, bir programı var mı? Bu şok için ne gibi bir tedbirimiz var? Sorularımızdan biri bu olacak Sayın Başkanım. Bu konuyla ilgili gerekli önlemlerin mutlaka alınması gerekir. Bu konuya defalarca her konuşmamda ben dikkat çekiyorum. Nasıl kur korumalı mevduatta çok ciddi bir yükümlülükle karşı karşıya kalındı, burada faiz giderinin önemli bir bölümü kur farkı maliyetinden 2,5 trilyonu yani 60 milyar doları aşan bir kur korumalı mevduat maliyetinden bahsediyoruz. Rakamlar dolaylı olarak da daha da çok yüksek olabilir çünkü sürekli birikmiş bir zarar da olduğu için yıllar itibarıyla 818,700,1 trilyon 64 milyar işte toplarsanız 2,5 trilyonun üzerinde bir Merkez Bankası zararından bahsediyoruz. Bir kere ortaklara kâr payı dağıtımı yok, çalışanlara temettü yok, hazineye aktarılabilir tutar yok, kâr olmadığı için de kurumlar vergisi ödemesi yok, bunun da dolaylı maliyetleri var; bundan kurtulduk çok şükür ama kur korumalı mevduat gibi pimi çekilmiş bomba gibi bir "carry trade" uygulaması var. Kur artışıyla ilgili buna önlem mutlaka alınması gerekir. Yabancıların tuttuğu devlet tahvili ve hisse senetlerinin millî gelire oranı son yirmi yılın en düşük seviyesine indi. Son fon skandalından sonra da bu konuyla ilgili Türkiye'nin Varlık Fonu var ama işte dünyanın en büyük varlık fonundan biri olan Norveç Varlık Fonunun da 2 milyar kron gibi yani 208 milyon dolar gibi bir rakamının bizim piyasalarda değerlendirildiği ve ne kadarının geri çekildiğini de bilmiyoruz, ne kadarı da kaldı. Dolayısıyla, uluslararası piyasalarda uluslararası yatırımcılarda güven kaybı nedeniyle sabit sermaye yatırımlarının haricinde borsamızın içinde bulunduğu ortamda da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 12

düşüş sebebiyle bir pozisyon almaları mümkün olacak çıkışla ilgili hani, MSCI'dan da birazdan bahsedeceğiz vaktimiz kalırsa, işte gelişmekte olan piyasalardan sınırlı piyasalara indirmeyle ilgili 26 Kasım'da bir değerlendirme yapılacaktır; zaten onun ikazları neticesinde, uyarıları neticesinde bir fon yolsuzluğuyla karşı karşıya kaldık. Bütün bunların önlemlerinin alınması gerekiyor.

Tasarruf tedbirlerine de genel olarak, ülke olarak ne kadar uyuldu? Sayın Hazine ve Maliye Bakanı açıklıyor, tasarruf tedbirlerine uyulduğunu ifade ediyor. Şimdi, ben iki buçuk yıla baktım, üç yıla yakın bir sürede 5 kalemde 355,5 milyar TL'lik bir harcama olmuş. Öyle, tasarruf tedbirleri de pek uygulanmamış açıkçası yani. Yolsuzluk, usulsüzlük, liyakatsiz atamalar bütün birimlerde bir taraftan devam ediyor. Şimdi, Merkez Bankasına baktığımız zaman sizin sunumunuzda dikkat etmeye çalıştığınız, ifade ettiğiniz, kısmen dikkat ettiğiniz konular var ama bazı konularda da tasarruf tedbirlerine ve ihale mevzuatına da uymadığınız Sayıştay denetim raporlarında yıllardır söyleniyor. 2025 yılı denetiminde de ifade edilmiş, aynı şekilde söylemiş. 2013'ten bu yana defalarca uyarıldığı hâlde, bir kısmı da 2017'den bu yana uyarıldığı hâlde düzeltmeler yapılmamış. Merkez Bankası, Sayıştayın denetçilerinin raporlarındaki tenkitlerinin giderilmesiyle ilgili bir aksiyon almamış. İhaledeki genel Kamu İhale Kanunu'na uyulmamış, istisnai hükümler çerçevesinde mesela sürekli alımlar yapılmış. Rakam da verecek olursak 461 mal ve hizmet alımının 261'inde Kamu İhale Kanunu'nun istisnai hükümleri uygulanmış. Bununla ilgili açıklamalar istenmiş "Sebebi nedir?" diye fakat maalesef, mantıklı bir açıklama yapılmamış ve giderilmemiş. Mal ve hizmet alımlarıyla ilgili de istisnai hükümler uygulanmış.

Yine, mesela, çalışanlarıyla ilgili sürekli ikaz edildiği hâlde genel sağlık sigortası kapsamında olan uygulamalarla ilgili çalışanlara özel sağlık sigortası da Merkez Bankası bütçesinden karşılanmaya devam etmiş. Merkez Bankası özel bir yerdir, buradaki çalışan üst düzey yöneticiler çok kıymetli ve değerlidir, mutlaka özlük haklarının iyi olması gerekir diye bunu tekrar ifade ediyoruz ama bir taraftan Sayıştay denetçileri sürekli bu işi tenkit ediyorsa da bunun başka bir şekilde giderilmesi gerekir.

Yine, bankalar arası kart merkezinde de aynı uygulamalar devam etmiş. Danışmanlık firması üzerinden çalıştırılan 10'a yakın personelin sözleşmede belirtilmeyen giderleri, ödemeleri yapılmış, 5,5 milyon civarında bir ödeme yapılmış, bunu tenkit etmiş Sayıştay raporlarında Sayıştay denetçileri. Yani spor üyelikleri ile ilgili ödemeler bile yapılmış. Yemekler, işte başka şeyler sözleşmede yer almıyor. Yani sözleşmede o zaman bunlara yer verilmesi gerekir.

Bir de "Sapanca kampı" diye geçmiş, 7,7 milyon civarında bir etkinlik düzenlenmiş "seminer" denilmiş ama seminere gelip hoca böyle bir ders vermemiş yani bir dinlenme kampı gibi bir şey olmuş. Bunlar hep eleştiriliyor.

Şimdi, denetleme önemli diyoruz, denetleme raporlarında belirtilen kritiklerin yerine getirilmesi gerektiğini ifade ediyoruz. Öyle olmadığı için zaten bu fon vurgunuyla karşı karşıyayız. Bu fon vurgununda 2025 yılının son çeyreğinde Sayın Hazine ve Maliye Bakanının haberi olduğu hâlde ve SPK'ye bunu bildirdiği hâlde, çalışma grubu kurulduğu hâlde gerekli önlemler alınmadığı için 18-20 milyar dolar diye ifade edilen bir maliyetle karşı karşıyayız. "455.748 kişi." deniliyor. Şimdi, bu kişilerin bir kısmı annesinin, babasının, dayısının, arkadaşının parasını da kendi üstünde bu piyasaya yatırmış, hisse senedinde direkt alım-satım yapanlar var, oradaki hisselerinin değeri düşmüş. İşte, ailesini 3 diye düşünseniz, 4,5 milyonluk bir kitle. İnanın maillerimize bir sürü şikâyetler geliyor. Şimdi, burada, çok hızlı aksiyon alınması gerekiyor ve bu aksiyon alınırken de net bir şekilde nasıl ödeneceğinin belirtilmesi gerekiyor, süratle ödenmesi gerekiyor. Fahiş fiyat artışlarından kaynaklanan gelir elde eden kişilerin tespit edilmesi gerekiyor. Bunların bir kısmı yurt dışına para kaçırmış, bir kısmı yurt dışındaki şirketlere yatırım yapmış, mal varlıkları var. Şimdi, uluslararası mali istihbarat örgütleri var, 193 ülke üye, bizim MASAK da buraya üye. Gerekirse oralarla yazışıp oradaki kişilerin bütün mal varlıklarının tespit edilmesi, bankalardaki mevduatlarının tespit edilmesi ve geri çağırılması gerekiyor.

Fiyat İstikrarı Komitesinde siz de vardınız Sayın Başkan, oradaki toplantılarda bulundunuz ve Merkez Bankası olarak bütün bu erken uyarı sistemleri... Sizde çok ciddi bir yönetim kadrosu var, bunları görebilirsiniz diye düşünüyorum. Bu toplantılarda ikazda bulundunuz mu, uyarılarda bulundunuz mu? Bu çok çok önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEVDET AKAY (Karabük) - Bir de eski Merkez Bankası yöneticilerinin, Başkan Yardımcılarının, işte ismi geçenler var, ismini telaffuz etmeye gerek yok, herkes biliyor. 2013'ten 2018 yılına kadar görev yapmış, 2016-2018 yılları arasında Başkan Yardımcısı olarak görev yapmış bir kişinin de bu fon yönetiminde üst düzey yönetici, CEO olarak olması, hatta şu anda da tutuklu, sizin bu olayları daha farklı değerlendirmenize de sebep teşkil ediyor. Bu Merkez Bankasında çalışanların kendi alanlarıyla ilgili, diğer alanlarda, özel sektörde işe girme kurallarını yeterli buluyor musunuz? Orada daha farklı bir önlem alınması gerekebilir mi? 2531 sayılı bir Kanun var, kamuda çalışanların kamudan ayrıldıktan sonra görev yapamayacaklarıyla ilgili bir şey. Yani orada da "Üç yıl görev yapamaz." diyor, işte, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası falan var ama buna da uyanlar yok. Yani bütün bunlarla alakalı tedbirlerin nasıl olacağıyla ilgili bir genel değerlendirme yaptınız mı? Bu çok çok önemli.

Bir de Merkezi Kayıt Kuruluşunda bütün girişler çıkışlar, bu fondan yüksek gelir elde edenler var, tespit ediliyor. Siz Merkez Bankası bünyesinde eski bir başkan yardımcısının da uzun süre çalıştığını düşünürsek ve bu fon olayında da tutuklandığını düşünürsek sizin kadroda bu fon mağdurları var mı veya buradan fahiş gelir elde eden var mı? Merkez Bankası olarak böyle bir çalışma yaptınız mı Sayın Başkanım veya Merkezi Kayıt Kuruluşundan bu belgeleri istediniz mi? Yarın öbür gün bakan yardımcısı, üst düzey siyasetçiler, bürokratlarla ilgili basına düşen, yolsuzluklara karışan kişileri gördüğümüz zaman ülkemizin çok önemli itibarı olan Merkez Bankası kuruluşunda önümüzdeki dönemde böyle sürpriz bir yöneticinin ismiyle karşılaşır mıyız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun Sayın Akay, bir daha açıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 13

CEVDET AKAY (Karabük) - Buna bir önleminiz var mı? Böyle bir çalışma yaptınız mı? Bu çok kıymetli ve önemlidir. Yaptıysanız da ilgili yerlere bildirdiniz mi? Yapmadıysanız da yapmanız gerekir diye düşünüyorum. Bu konularla ilgili cevap verilmesi önem arz ediyor.

Ben çok hızlı birkaç soru soracağım esasında. 2025 yılı için ara hedefiniz yüzde 24'tü, gerçekleşme yüzde 30,9 civarında kaldı. 2026 için ara hedefiniz yüzde 16, OVP'de revize edildi; 28,4. Şu anda yıllık enflasyon yüzde 30'lar civarında. Bu sapmaların ne kadarı dış şoklarla yani enerji ve jeopolitik durumlarla ilgili, ne kadarı politika gecikmesine veya beklenti yönetimindeki zayıflığa bağlanıyor? Sapmaların nedenlerini şeffaf şekilde kamuoyuna ne zaman ve nasıl açıklayacaksınız? Buradaki açıklamanızda değindiniz ama ben çok yeterli bulmadım, bu soruyla ilgili bir cevap alabilirsek mutlu olacağız.

Bir de 2025 yılının son çeyreğinde SPK bazı fonlarda olağan dışı fiyat hareketlerini tespit etmiş, konu Finansal İstikrar Komitesinde görüşüldü, Merkez Bankası olarak bu riskleri ne zaman ve ne derinlikte fark ettiniz? Komite toplantılarında Merkez Bankasının değerlendirmesi neydi ve neden daha erken, daha güçlü bir müdahale önerilmedi? Önerdiyseniz de burada söylersiniz tabii ki.

2531'i size söylemiştim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, toparlayın lütfen, bir dakika daha veriyorum.

CEVDET AKAY (Karabük) - Bir de burada MSC'la ilgili yani endeksli ilgili "emerging market" statüsünden sınırlı piyasalara düşmesi hâlinde pasif fonların zorunlu satışları, sermaye çıkışı ve Borsa İstanbul üzerindeki baskı nasıl olur? Merkez Bankası olarak bu senaryoya karşı ne tür hazırlık yapıyor?

Teşekkür ediyorum ben, şimdilik bu kadar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oluç, buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Benim de bazı sorularım olacak ama ufak tefek de değerlendirmeler yapacağım. Tahmin edersiniz ki ağırlıklı olarak fonda yaşanmış olan krizle ilgili, vurgunla ilgili konular üzerinde durmak istiyorum. Biraz evvelki usul konuşmasında da değinmiştim, bağıra bağıra gelen bir krizle karşı karşıyayız yani bütün veriler bunu gösteriyor. 2025'in Şubat ayında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının SPK'ye uyarısı var, 26 Şubat. Ardından, epey bir zaman geçiyor, 4 Kasım 2025 Mehmet Şimşek'in manipülasyonla ilgili uyarısı var. Ardından, 2025 sonu SPK'nin açıklaması var ve diyor ki: "Açıklanamayacak fiyat hareketleri görünüyor."

Yani bu açıklamaya göre bazı fonlarda ekonomik gerçeklik ve şirketlerin temel finansal büyüklükleriyle ilgili açıklanamayacak fiyat hareketlerinden söz ediliyor, 2025 yılının son çeyreğinde ve bu konu Finansal İstikrar Komitesine de taşınıyor. Şimdi, bütün bu bağıra bağıra gelen krizin aslında bize hatırlattığı bir şey, biliyorsunuz, Marquez'in ünlü romanındaki Kırmızı Pazartesi gibi yani cinayet işleneceğinin herkes farkında fakat kimse bunu söylemiyor. Bu veriler bunu gösteriyor bize. Şimdi, benim buradaki sorum şu: Bu Finansal İstikrar Komitesine taşınmasıyla birlikte Merkez Bankası bu gelişmelerden hangi aşamada haberdar olmuş ya da olmuş mu, oldu mu? SPK, BDDK, TMSF ve Merkez Bankası arasındaki bilgi paylaşım mekanizmalarının neden daha erken ve daha etkin çalışmadığı konusunda sizin bir değerlendirmeniz var mı Merkez Bankası olarak, nedir böyle bir değerlendirmeniz varsa? Çünkü bu mesele gerçekten çok önemli. Yani yaşanan vurgunun ya da dolandırıcılığın nasıl adlandırılırsa adlandırın bunu ama bunun arkasından ortada görünen bir tablo var ki bu da devletin bazı kurumlarındaki bürokratik çürümeyi ortaya koyuyor. Yani bu bağıra bağıra gelmesi meselesi bunu ortaya koyuyor dolayısıyla şimdi, 2 sorunla karşı karşıyayız. Bir taraftan bu çürümenin giderilmesi için hangi önlemler alınabilir? Bu konuda tartışmalara, değerlendirmelere ihtiyaç var ve tabii ki Merkez Bankasının bu konudaki değerlendirmeleri çok önemli.

İkincisi de mağdur olanların, biraz sonra ona geleceğim, küçük yatırımcının ağırlıklı olarak bu mağduriyetlerin giderilmesi nasıl olabilir? O yüzden ilk olarak sormak istediğim konu buydu.

İkincisi: Mağduriyet kısmına geleyim, küçük yatırımcı kısmına. İşte 131 fonun tasfiye sürecine girmesi ve 100 binlerce yatırımcının etkilenmesi ki buradaki bilanço net değil yani çeşitli rakamlar veriliyor ama yani hem mağdur yatırımcı açısından bu sayıların ne kadar gerçek olduğunu bilmiyoruz hem de henüz tam anlamıyla bu fonun yarattığı krizin işte 18-20 milyar dolardan bahsediliyor ama bunun tam olarak ne düzeyde olduğunu bilmiyoruz doğrusu. Bu durum Merkez Bankası açısından yalnızca sermaye piyasalarına ilişkin bir sorun olarak mı değerlendiriliyor yoksa finansal istikrar açısından sistemik bir risk olarak da değerlendiriyor musunuz bunu? Yani Merkez Bankasının yaptığı stres testleri ve erken uyarı analizlerinde bu fonların bankacılık sistemiyle olan bağlantılarından kaynaklanan hangi riskler tespit edilmiştir? Buranın değerlendirilmesi gerekiyor çünkü bu fon krizinin maliyeti birinci olarak küçük yatırımcıya ve tasarruf sahiplerine yüklenecek belli ki. Bunun yani en az mağduriyet yaratması için adil bir şekilde bu meselenin tasfiye edilmesi gerekiyor. Adalet nasıl sağlanacak meselesi sadece Merkez Bankasının değil diğer kurumlarında görevi ama bu konuda yani bu adaletin sağlanması, tasfiyedeki adaletin sağlanması için Merkez Bankasının kendi görev alanında atabileceği adımlar var mı, bunları değerlendirdiniz mi? Bunu öğrenmek istiyorum. Hangi koruyucu mekanizmaları öngörüyorsunuz? Yani görünen, sizin sadece şu anda para basmayla ilgili bir adım attığınız ama onun dışında bu adaletin sağlanması için önerileriniz nelerdir? Bunları da doğrusu duymak isteriz. Henüz dediğim gibi tam bilanço ortaya çıkmadı ama Türkiye daha evvel de bu tür krizler yaşadı. Bu düzeyde değil elbette ki yani şimdi ben hatırlıyorum, 80'li yıllardaki Banker Kastelli olayını, belki bir çoğunuz hatırlamaz onu ama düzey olarak hiç karşılaştırılamayacak bir şeydi fakat büyük acılara yol açtı. Biliyorsunuz, o zaman intiharlar oldu, aileler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 14

yıkıldı, gerçekten küçük yatırımcı ciddi sorunlar yaşadı. İşte banka meselesi, İmar Bankası ve sonra yaşananlar hakeza öyle şeylerdi. Dolayısıyla, bugün küçük yatırımcının belki sesi çok fazla çıkmıyor, çeşitli nedenleri olabilir bunun. Belki bir tasfiye sonunda zararlarının minimuma ineceğini bekliyor olmaları olabilir bunun nedenlerinden bir tanesi ama bunun karşılanmaması hâlinde gerçekten ciddi sorunlarla karşı karşıya kalınacağını düşünmek gerekiyor.

Bu yaşanan vurgunun lira cinsinden tasarruflara ve para politikasının aktarım mekanizmasına etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bunu öğrenmek istiyorum çünkü yatırımcıda bir güven kaybı oldu ve baktığımızda bu son yaşananlardan sonra borsadaki düşüş bunu çok net olarak gösteriyor. Bu güven kaybının mevduata, dövize, altına veya kayıt dışı finansal araçlara yönelmesi hâlinde Merkez Bankasının buna yönelik bir risk senaryosu var mı? Bunu öğrenmek istiyorum.

Yani esas itibarıyla, tabii, çok güncel olduğu için bütün konuyu bunun üzerine odakladım ama şunu görerek bunları söylüyorum: Yani elbette ki bu alanda atılacak adımların yetersizliğinin yeni krizlere yol açması hâlinde -genel olarak baktığımızda sadece Merkez Bankası açısından söylemiyorum bunu- sizin dezenflasyon programınıza ve genel olarak Türkiye ekonomisine vereceği zarar son derece ciddi olma ihtimalini de taşıyor. O yüzden, buna odaklanmanın bugün için daha önemli olduğunu düşündüğümünden esas itibarıyla bu konular üzerinde durmak istedim.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, tekrar, Merkez Bankamızın Değerli Başkanı ve yöneticileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, az önce de kayıt dışı olarak eleştirdiğim gibi Sayın Başkan, sanki bu fonla ilgili, fon kriziyle diyelim ki biraz nötr olsun -aslında bu, bir vurgun, bir soygun- bununla ilgili olarak bunun sanki ekonominin genelini, sizin görev alanlarınızı, fiyat istikrarını, finansal istikrarı sanki hiç etkilemeyecek bir konuymuş gibi davrandınız; bana göre bu, son derece yanlış. Yani otuz dakikalık süre içerisinde buna ciddi bir yer ayırmanız gerekirdi. Burada biz sizden birtakım itiraflar falan da beklemiyoruz doğrusu veya bağımsız olarak hareket etmenizi de beklemiyoruz; bitti o iş Türkiye'de, Merkez Bankası bağımsız falan değil bu ülkede ama eğer buraya bir değer veriyorsanız, en azından bunu bir fırsata çevirip "Bunun sistemik bir riske neden olmayacağını, reel sektörü etkilemeyeceğini, bu sorunun çok daha büyümeden tedbirlerin alınabileceğine ilişkin biz de Merkez Bankası olarak üzerimize düşenleri yapıyoruz." türü hiç olmazsa bir şey söylemeniz lazımdı ama artık, Türkiye o hâle geldi ki burada kullanabileceğiniz bir tane cümlemin -niyet okumuyorum ama biz bunları hep yaşadık- yanlış anlaşılması durumunda "Aman, bir sıkıntı çıkar, en iyisi konuya hiç girmeyeyim, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu o kadar da önemli değil." gibi bir tavır seziyorum ben burada Sayın Başkan; bu, son derece yanlış, olmaz. Bırakacaktınız yani enflasyonun neyini anlattınız bize 30 tane slaytta, Allah aşkına ya? Enflasyon ortada. Şimdi, ben 2 slaytta anlatacağım sizin anlattığınızın tamamını. O yüzden buna girmeniz lazımdı; bu, sizi temelden ilgilendiren bir konu, Türkiye ekonomisini ilgilendiren bir konu. Bu ülkenin fiyat istikrarından ve finansal istikrarından sorumlusunuz. Bağımsız bir kurum olmanız gerekiyor. Bağımsız bir kurum olarak, hani dediğim gibi, gerçekten burada eleştiri yapmanızı, bilmem ne, hadi onları falan geçtik de ama en azından piyasalara bu işin çok sıkıntı olmayacağını... Bir analiz yapmanızı beklerdik.

Şimdi, biz de enflasyonla başlayalım yine, sizin başladığınız gibi. Enflasyonda şampiyonlar ligi burası, Türkiye de 5'inci sırada, 29,7; en son, en güncel veriler bunlar. Üstümüzdeki ülkeler eğer bizim ligimizin bu olmasını kabul edeceğiz bir şeyse işte isimlerini bile saymaya gerek yok sanırım.

Şimdi, efendim "7 puan savaştan dolayı -sürekli bahane üretiyorsunuz ya- arttı." deniliyor. O hesap neye dayalı olarak yapıldı? Onlar ayrı bir konu ama hadi 7 puanı düş, Suriye'nin altına düşeriz yani 5'inci sırada değil de 6'ncı sırada oluruz sizin dediğiniz 7 puanı kabul edersek bir mazeret olarak; bu, gerçekten, Türkiye'ye yakışmayan bir durum. Buna birtakım mazeret filan sıralamanın da ben çok doğru olduğunu düşünmüyorum.

Şimdi, güncellemeler yapıyorsunuz, Sayın Cevdet Yılmaz da "Güncellemeyi her ülke yapıyor." diyor. Birazdan "Her ülke nasıl yapıyor?" diye göreceğiz. 2026 yılı enflasyonu... Bakın, orada, Eylül 2023'te, program ilk başladığında -o yüzden onu alıyoruz- Mehmet Şimşek ve ekibi geldi, "Yüzde 8,5 olacak." dedi 2026 için, değil mi? Bir sene sonra yüzde 9,7'ye; bir sene sonra yüzde 16'ya, bir sene sonra yüzde 28,4'e çıkardı. Yüzde 28,4 de büyük ihtimalle gerçekleşmeyecek yine. "Hadî, çok geriye gitmeyin efendim, Türkiye'de o kadar geriye gidecek bir durum yok, biraz daha yakına bakalım." dersiniz -enflasyon raporları- Kasım 2025 için "Yüzde 16." diyorsunuz Sayın Başkan, yani bir sene olmadı daha bunu yayımlayalı. Ondan sonra "Yüzde 18, yüzde 26, yüzde 28,4" diye, böyle Türk işi güncellemeler yapıyorsunuz. Bunlar güncelleme falan değil, bunlar komple hikâyeyi değiştirmedir esas itibarıyla. Hiç olmazsa buna "Güncelleme." dememeniz lazımdır.

Şimdi, dünyada güncelleme nasıl yapılıyor, ona bakalım. 2026 yılı enflasyonu yine, savaşın tarafı olan ülkeler... İki savaş var, biliyorsunuz, Rusya-Ukrayna ve ABD ile İsrail'in İran'a saldırması. Enflasyonları, en son tahmini, 2026'da, Amerika yüzde 3,2; İsrail yüzde 2,3; Ukrayna yüzde 6,1; Rusya yüzde 5,6; İran zaten yüksek, savaştan önce de yüksekti, savaştan sonra da yüksek. İran şu anda tahrip olmuş, yerle bir olmuş bir ülke, herhâlde onunla kendimizi mukayese etmememiz lazım. Güncellemeler ne kadar, savaş öncesi Ekim 2025, savaş sonrası Nisan 2026? Yüzde 0,8; yüzde 0,1 artmış; hatta Ukrayna geriye çekmiş, Rusya yüzde 0,4 artırmış; dünyada güncelleme böyle olur. Diğer ülkeler, IMF'nin tahminleri... En son, elimizde Temmuz 2026 var, onu ocakla

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 15

mukayese ettik, hemen farklarına bakalım. Bütün dünyada savaşın etkisi veya başka etkiler yani savaş öncesindeki dünya enflasyon tahmini ile savaştan sonraki en güncel dünya enflasyonu tahmini arasındaki fark 0,9 puan Sayın Başkan, sizinki gibi 15, 20 puan falan değil; 0,9 puan. Gelişmiş ülkelerde 0,8 puan, gelişmekte olan ülkelerde 1 puan. Allah aşkına, kimseye "Savaşın etkisi." falan demeyin, dünyada herkes petrol üreticisi falan da değil. Başka bir şey olduğu zaman büyümede dünyayla mukayese ediyorsunuz da niye enflasyonda dünyayla mukayese etmiyorsunuz? Olmaz böyle bir şey.

Şimdi, program nasıl olur? 2001 Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı ve 2023 Erdoğan-Şimşek programı... Tabii, sadece "Şimşek programı" dersek haksızlık etmiş oluruz, "Erdoğan-Şimşek programı" diye söylememiz lazım bunu. İşte, burada enflasyondaki durum, enflasyonu anlatıyoruz. İkisinde de programın 40'ıncı ayındayız, oraya kadar yaptık diğerini de, 40'ıncı ayda önceki program, 2001 yılı programı. Bakın, burada iktidara yönelik siyasi bir eleştiri veya siyasi bir konu olarak da almıyoruz. Bu programın da 2001 programı dediğimiz programın da yarısını önceki hükûmet, yarısını da şu andaki hükûmet -başlangıç hâliyle söylüyorum- yani Erdoğan hükûmetleri uyguladı. Yüzde 48,3'le başladı program, bir yükseliyor, diğerinde de aynı trend var. Ondan sonra kaçta indi? 40'ıncı ayın sonunda yüzde 9,6'ya indi. Burada da bir sürü olaylar oldu, yani eğer dünyadaki birtakım meseleleri falan sayarsanız. Siz bu programda, yeni programda... Biz başından itibaren diyoruz. Bakın, bu programa başlangıçta en fazla avans veren, tolerans tanıyan, "Durun, bir görmemiz lazım." diyen kişiyim ben; burada tutanaklarda bununla ilgili benim kaç tane konuşmam var ama yetti artık, yetti. Bu kadar uzun vadeli, bu kadar uzun süreli, kırk ay bir ülkenin yüksek faizi devam ettirmesi mümkün değil. Bu program çalışmıyor, bu programın eksik olduğunu da siz söylemiyorsunuz, en büyük kabahatiniz o. Sanki sadece para politikasıyla bu işler düzelecekmiş algısını yaratıyorlar; siz de ona ses çıkarmıyorsunuz, yaptığınız en büyük kötülük bu. Şunu demeniz lazım, "Kardeşim, bu programda, para politikasında, evet, sıkılması, makro ihtiyati tedbirler, başlangıçtaki faiz artışları; bunlar bir gereklilikti ama yalnız başına bununla enflasyon düşmez, dünyanın hiçbir yerinde bu şekilde enflasyon düşmez." diye sizin bir beyanatınızın olması lazım, defalarca bunu söylemiş olmanız lazım. Kapalı toplantılarda söylüyor musunuz, bilmiyorum ama bağımsız merkez bankaları bunu açık olarak söylüyor, açık olarak söylüyor. 9,6... Sizin geldiğiniz ne? 29,7. Kaç puan? 38'den 29,7'yi çıkarırsanız arada 7-8 puanlık sadece bir şey var. Öbür tarafta kaç puanlık düşüş var? 38,7 puan düşüş var 40'ıncı ayın sonunda. Bu programa nasıl "Çalışıyor." diyebilirsiniz? Aynı konu yine, faizle ilgili hususta da var. Tabii, Türkiye'de bilgi sıkıntısı olduğu için burada gecelik borç alma faizini kullanmak durumunda kaldım çünkü 2001'e giden tek serisi olan rakam bu. Normalde bunun gecelik borç verme olması lazım, hatta fonlama maliyeti olması lazım, politika faizi olması lazım ama politika faizi kimi zaman gecelik, kimi zaman haftalık olduğu için, trendi göstermesi açısından veriyorum bunu. Bakın, faiz

nereden nereye düşüyor? Gecelik borç almaya göre söylersek 80'lerden 22'ye düşmüş. Bir de şu verileri güncelleyin ya niye bizim elimizde 2001 yılı gecelik borç verme faizi yok, Merkez Bankasının sayfasında yok Sayın Başkan, raporlarda da yok, onları bir güncellemek lazım, hatta daha geriye gitmek lazım, bunlar elinizde var sizin. 80,9'dan 22'ye gelmiş, siz 13,5; 13,5'u saymıyorum, o yanlış bir politikaydı ama 50'lerden getirdiğiniz nokta 35,5 veya politika faizi olarak alsak şu anda fon maliyeti olarak 37, daha düne kadar da 40'tı bu. Dolayısıyla enflasyonu düşüremeyince tabii faizi de düşüremiyorsunuz ama program devam ediyor, kırk ay oldu, programın da ağır bir faturası var, bu faturayı da yüklenenler var. Bakın, kim yükleniyor bu faturayı? İhracatın millî gelire oranı, Sayın Başkan, bakın, programdan önceki yıl, 2022 yılı ihracatın millî gelire oranı yüzde 27,5; "2026'da OVP 15,9'a düşecek." diyor, hatta OVP hızını alamıyor, "İleride de devam edecek, 2029'da 14,5'e düşecek." diyor orta vadeli program ihracatın millî gelire oranı. Bakın, bunun karşısında ithalatı filan da söylemiyorum, oradaki artış filan da, ihracat olarak bile ama hâlâ Sayın Cumhurbaşkanını yanıltıyorlar, hâlâ milyar dolar cinsinden... Ya, "ihracat" dediğimiz şeyi ekonomide en fazla millî gelire oranlayacak, tek bir oran uygulayacak olsanız ihracatın millî gelire oranına bakmanız lazım. Bu nasıl gidecek? Bitti ihracat efsanesi. Yirmi dört yılın, yirmi beş yılın sonunda geldiğimiz nokta ihracatın millî gelire oranı 2002 yılı seviyesidir.

Şimdi, temel problem ne? Şimdi imalat sanayisiyle birlikte söyleyeyim. Bakın, yan taraftaki de imalat sanayisinin millî gelire oranı. Bunlar çok önemli göstergeler, bunlarda hiç bahseden yok. 2022 yılı, program başlamadan önce ya yine bu hükûmetler döneminde 21,8'miş; şimdi kaç 2025'te?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Yıllığı yok; 15,6 2025'i; ilk iki çeyrekte 15,5; 15,8 civarında. Bitiyor Türkiye'de, imalat sanayisi falan yok; 15,5'a düşmüş ama biz biliyoruz ki iyi, örnek ülkeler de bu uzun süre yüzde 30 ve üzerinde olmuştur. Hadi, yüzde 30'larda falan vazgeçtik ama dört yıl önce, program başlamadan önce yüzde 21,8 olan imalat sanayisinin millî gelire oranının 15,6'ya düşmesini bize nasıl açıklıyorsunuz? Talebi kısılam derken siz arzı kısıyan bir program hâline getirdiniz. Doğru, niye öyle oldu? Çünkü uzun süre enflasyonu yani güçlü bir program yok, güven tesis edilemedi. Bakın, bu eleştirilerin tamamı size falan da değil ama sizin bir numaralı kabahatinizi söyledim, açık açık şunu söylemeniz lazım: "Kardeşim, sadece faizi artırmakla bu Türkiye'de enflasyon düşmez." demeniz lazımdı. Bunu demediğiniz için en büyük suçlu sizsiniz çünkü herkes iktisatçı olmak durumunda değil, ülkeyi yönetenler de. Bakın, 21,8'den 15,6'ya... "Talebi kısacağım." derken arzı kısıyorsunuz, üretimi kısıyorsunuz, ihracatı kısıyorsunuz. "Bundan sonra kuru artıracacağım." deseniz tabii mesele ne? Çok basit, Türkiye yıllarca denedi, düşük kur, yüksek faiz. Bu bir süreliğine olabilir çünkü Türkiye'de enflasyonu tutmanın yolu kurdan geçiyor ama yani bu kadar da, kırk ay kuru tutarsanız bu şekilde, enflasyonun yarısı kadar kur artışına izin verirsiniz ihracatınız da alt üst olur, imalat sanayiniz de altüst olur. Az önce arkadaşlar söyledi, reel sektörün açık pozisyonunda olağanüstü artış var. "Şu andan itibaren kuru salacağım." deseniz de salamazsınız artık,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 16

bu sefer de firmalar göçecek. Mesela buna politika çerçeveniz ne, bize bunu söyleyin yani nasıl olacak? Kuru tutunca problem burada, "Kuru bir miktar gevşeteceğim." deseniz nasıl olacak? Yani enflasyon ile kur artışı arasında 20 puan fark var. Bizim 20 puan ekonomimizde bir verimlilik mi var arkadaşlar, bana bunun birisi söylesin. Ancak ne olur? Verimlilik artışı kadar bir şey yaparsın, paranda reel değerlenmeye izin verebilirsin, onun dışındaki her şey sizi tahrip eder ve sürdüremezsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Programın diğer ağır maliyeti, mesela bunları konuşmuyorsunuz siz. Sayın Başkan, atıl iş gücü oranı, işsizlik oranı Türkiye realitesini göstermiyor, yapmayın lütfen, kendinize saygıdan dolayı yapmayın, bu oranı kullanmanız lazım. Programa başladığınızda 23,8; bak maliyeti görüyor musunuz? 31'e çıkıyor bu ülkede geniş tanımlı işsizlik. "İşsizlik oranı düştü." diyorsunuz, düşer tabii, millet iş aramaktan vazgeçti, ümidini kesti, eksik çalışıyor, çalışmıyor. TÜİK rakamı, ben uydurmuyorum bunu; 23,8'den 31'e... Hâlâ öbür rakama bakarsanız, eğer gerçekten ona bakıyorsanız politikalarınızda yanlış var. Kime? Bak, birinci olarak ihracatçıya yüklediniz maliyeti, imalat sanayisine, üreticiye, fabrikatörlere yüklediniz; işte, toplum kesimlerine, çalışan insanlara yüklediniz.

Geliyorsunuz, diğer şey, emekli maaşları. Hızlı hızlı geçeceğim Sayın Başkan, sabrınızı zorlamamak için. En düşük emekli maaşı ile açlık sınırı arasındaki ilişki. Sayın Başkan, bakın, fark nasıl açılıyor? Diyeceksiniz ki "Mutlak rakamlara farkın o kadar açılması normal." Oransalda da açılıyor tamam mı, fark nasıl açılıyor, görüyor musunuz? Bu ülkede 5,1 milyon insan en düşük emekli maaşı alıyor, emeklilerin de yüzde 80'i bugün açlık sınırının altında. Bütün faturayı geldiniz, emekliye kestiniz; Allah aşkına, yapmayın ya! Bütün fatura emekliye kesildi burada işte, emekliye vermeyerek enflasyonla mücadele edeceğinizi düşünüyorsunuz; olmaz, olmaz, bu yanlıştan dönmemiz lazım ama bu saatte son nasıl dönersiniz? Çünkü yanlış bir denge oluştu; bütçe dengesini yanlış oluşturduunuz, diğer dengeleri yanlış oluşturduunuz.

Asgari ücretli de aynı durum var. Bakın, gelin, asgari ücreti de işte, açlık sınırının altında. Bu ülkede asgari ücret genel ücret hâline geldi, yaygın ücret hâline geldi. Hani, ekonomideki insanların sadece yüzde 2'si, 3'ü alsa dersiniz ki bu olabilir ama Çalışma Bakanlığı rakamlarına göre "Asgari ücretlilerin toplam çalışanlar içerisindeki payı yüzde 42." diyorlar. Dolayısıyla bunlar da ciddi bir şekilde açlık sınırı altında. Programın bütün maliyetini getirdiniz, buraya yüklediniz.

Kazanan kim? Şimdi bu slaytta onu göreceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Programın ağır maliyeti; bize maliyet, birilerine kazanç. Yurt dışına yapılan faiz ve benzeri ödemeler ile kâr transferleri. Bakın, tarihsel gelişimini görüyorsunuz, 2006'dan itibaren elimizde veri var. Arkadaşlar, bu yurt dışında bizim gerek borç almamız veya gelen bir kısım doğrudan yatırım gibi nedenlerle yani kaynak girişi nedeniyle yurt dışına aktardığımız paralar "faiz ve benzeri" diyoruz çünkü bir kısım şeyleri, faizleri onun içinden ayırt edemiyoruz, böyle bakmak daha doğru. 2006'dan 2017 ortalamasına baktığınızda 11, 11,5 milyar dolar civarında Türkiye'nin bu kalemlerden, bu 3 tane kalemden -bunlar Merkez Bankası sayfasından alınmıştır- yurt dışına bir transferi var. Bakın, 2017 sonrası bu yeni bir platoya geliyor, ortalama 15 milyar dolara geliyor, sonra tekrar bir plato derken, şu anda 2025 yılında 32,6 milyar dolar- işte "carry trade"çiler de burada- bu ülkenin yıllık kaynağı yurt dışına akıyor, 32,6 milyar dolar, bundan on yıl önce 11 milyar dolar civarında. Gelecek slayta gelelim arkadaşlar, o da hemen bunun aynısı, daha net görülsün diye. Program başladığında 15,9 milyar dolar -yıllıklandırılmış bu veriler- şu anda en son temmuz ayı verisi var elimizde, 32,5 milyar dolar. Bunu bana birisi izah etsin. İşte, ülkenin emekliye vermediğini, işçiye vermediğini, ihracatçıdan kıştırdığımızı gelip buralarda bu adamlara vermek durumunda kalıyorsunuz bu yanlış program nedeniyle, bu yüksek faiz nedeniyle; hem içeride verdiğimiz yüksek faiz -o burada yok, birazdan gelecek- hem de dışarıda verdiğimiz yüksek faiz nedeniyle.

"O ihracatçılar" derken hemen orada unuttu, bu döviz dönüşüm desteği meselesi var. Şimdi, yüzde 3 döviz dönüşüm desteği ve bununla ilgili yeni bir düzenleme yaptınız Sayın Başkan, herkes bunun artırılmasını beklerken... Ben bunu ilk kez Temmuz 2025'te söylemişim, demişim ki: "Yüzde 8 olmalı bu, hiç olmazsa kuru burada tutuyoruz, ihracatçıları bir miktar rahatlatalım." diye. Şu anda sektör de yüzde 8 istiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, toparlayalım lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Çok teşekkür ederim.

1/3 oranında... Şimdi sektörün dediği şu, TİM Başkanını evvelsi gün televizyonda izledim "Biz artırılсын diye beklerken yararlanma oranı 1/3'e düştü." diyor. Dolayısıyla mevcudu indirmeden tabana yayılması lazım. Hani "Tabana yayılacağız." diye bir iddianız var, burada da buna tekrar bakılması gerekiyor. Bu ihracatçıların döviz dönüşüm desteğinin artırılması gerekiyor. Suistimal olduğu söyleniyor, olmasın efendim ama suistimale açık, suistimali seviyoruz ya; sizin suistimalden korkmamanız lazım, Merkez Bankası için demiyorum, bu Hükûmetin. Yani fon vurgunu suistimal değil miydi? Herkes gördü yani trafikte kırmızı ışığı ihlal eden adamı arabanın içerisinde tanıyor bu devlet, öbür tarafta milyar dolarları götüren de tanımıyor, böyle bir şey yok! Suistimal var argümanıyla buradaki artışın sınırlandırılmaması gerekir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 17

Son slayt zannediyorum.

Programın ağır maliyeti iç faizlerle ilgilidir, daha doğrusu merkezî yönetimin toplam faiziyle ilgili. Bakın, faiz ödemelerinin bütçe harcamaları içerisindeki payı üç yıllık bir dönem için -üç yıl, üç ay- 10,9'dan 14,6'ya çıkıyor. Bunlar çok yüksek artışlar, böyle 3-4 puan dediğiniz şey bütçe harcamaları içerisinde payı artırıyor. "Efendim, işte 2002'de şöyle..." Ya, bırakın, canı cehenneme 2002'nin yani programın başarısını veya başarısızlığını konuşuyoruz. Bütçe gelirleri oranı 13,2'den 16,7'ye, vergi gelirlerinin oranı 15,5'tan 19,4'e yükseliyor Sayın Başkan, bunlar çok yüksek şeyler ve gider olarak milyar dolar cinsinden anlamak daha kolay, Haziran 2023'te yıllıklandırılmış olarak 23,5 milyar dolarken merkezî yönetim bütçesinin iç artı dış faiz ödemesi, bakın, iki buçuk yıl, üç yıl sonunda 59-60 milyar dolara çıkıyor, neredeyse 3 katına çıkıyor. Kim? İşte, deminki ağır faturayı, birileri ağır faturayı yükledi, işte, buradan da kazanımlar da bunlar; sizin yaptığınız programın en son geldiği nokta bu. Üç yıl içerisinde Türkiye bütçesinin faiz ödemesini 23,5 milyar dolardan 59,2 milyar dolara çıkardınız. Ha, turpun büyüğü... Arkadaşlar oraya buz dağının resmini koydular.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Başkanım, bitiriyorum.

Buzdağının resmini koydular. Turpun büyüğü...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sesiniz kısılmış, bir su için isterseniz, bir su göndereyim ben.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, vallahi çok iyi olur ama su yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Su yok, su gönderin.

ERHAN USTA (Samsun) - Muhalefete bakmıyorlar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hem sizi eleştiriyor hem suyu veriyor bakmayan adamlar(!)

ERHAN USTA (Samsun) - O yeni, ondan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yeni de arkada oturuyorlardı onlar, öne gelmişler, ben bunları tanıyorum, arkada oturarak öne gelmişler.

ERHAN USTA (Samsun) - O sayılmaz, sağ olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Biraz daha öne gelmeyin, biz varız ha! Orada tamam, orada durun.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkanım, şimdi, arkadaşlar beni tanı, eski bürokratım, bizim bürokratlarla bir işimiz yok; sistem ve kurumların yaptıkları...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sistem olarak bizim Plan ve Bütçenin sistemini de bozmazsak...

Evet, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, buz dağının... Sayın Başkan, bunu mutlaka siz de takip ediyorsunuz, bakın, bu çok önemli. 2023 yılında bu dükkânı kapatmış olsak bütçenin ödeyeceği faiz... 2023 Haziranında Hazine "Ben bütün şeyleri tasfiye ediyorum." dedi. Bir yerden para bulduk, tamam mı? 169,5 milyar lira faiz, 212 milyar dolar da ana para ödediğimizde 381 milyar dolarla dükkânı kapatabiliyorduk işleri şey yapıp ama 2026 Eylül'e geldik, arada bir sürü faiz ödedik, onları koymuyorum, onu başka bir tabloda koyuyorduk, şu andan itibaren dükkânı kapatalım desek ödeyeceğimiz faiz... Yani "59 milyar ödedik." diyoruz ya bu yıl, daha 250 milyar dolar civarında da faiz ödeme yükümlülüğümüz var bugün itibarıyla işleri dondurduğumuzda, ana parası 321 milyar dolar, 568 milyar dolar; burası çok hızlı şişiyor, bunu görmeniz lazım. Dolayısıyla, bu programa gerçekten bir şey yapılması gerekiyor, ne yapılması gerektiğini de şimdi söyleyeceğiz.

Programın eksikliği: Çalışmadı. Çalışmayacak, bakın, çalışmayacak, bundan sonra da çalışmayacak bu program, bu şekilde ezeceksiniz, ne faizi düşüreceğiz ne yurt dışına çıkan parayı düşüreceğiz, her türlü sıkıntı olacak. Çünkü eksik yanı ne? Harcama ayağı eksik, kamu harcamaları ayağı eksik. Burada özellikle yolsuzluklar, usulsüzlükler ve kamunun şu "şatafat" "saltanat" dediğimiz şey... Bakın, yıllarca bütçeyle uğraşmış birisiyim, Sayın Mehmet Şimşek'in söylediği o 200-300 milyar liralık tasarruflarla bu iş olmaz; çok ciddi alan var, onun üzerine gidilmesi lazım, sizin uzmanınızın da bu konuda çalışması lazım.

Yapısal reform yapılmadı üç yıl içerisinde. Siz bana söyleyin, şimdi soru-cevap kısmı olacak, bir tane yapısal reform söyleyin ya! "Bu program kapsamında bir tane şunu yaptık." Bakın, bir tane, fazla istemiyorum. Söyleyemezsiniz, yok çünkü. E, güven olması lazım bir program için, güven zaten yoktu, hele bu fon krizinden sonra güven iyice kaçtı.

Sayın Başkan, son slaytta da birkaç tane sorumuz olacak.

Şimdi, tabii, ben şahsen çok üzülüyorum, eski iki Merkez Bankası Başkanı şu anda tutuklu. Mesela, bunun Merkez Bankasının kredibilitesine, itibarına bir zararı var, bununla ilgili düşünceniz nedir?

Fon ve borsa krizi nedeniyle finansal piyasada yaşanan güvensizlik ve önlem yetersizliklerinin ekonomiye etkisi de oldukça olumsuzdur, bu durum karşısında Türkiye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Bitiriyorum hemen, son.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika daha süre veriyorum, lütfen toparlayalım.

ERHAN USTA (Samsun) - Çok teşekkürler.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 18

Bu durum karşısında Merkez Bankası ne yapmayı planlıyor, bu vesileyle bize bunu anlatın. Yani "Bizim atacağımız adımlar şunlardır, şu riskleri görüyoruz veya görmüyoruz, şunları yapacağız." diye lütfen sizden bir şeyler bekliyoruz.

Şahap Kavcıoğlu döneminde BDDK'de fon vurgunu 3 şirkete yatırım bankası faaliyet izni verildi, bunlar tahvil çıkardılar, vatandaşın borçlandılar, fon vurgunu yaptılar, şimdi temerrüde düştü; bugün 5 milyar TL ödemesi vardı, ödemesini yapamadı. Bu, bankacılıkta sistemik bir riske neden olur mu? İnşallah olmaz, tabii ki temennimiz o, hepimiz bu ülkede yaşıyoruz ama sizden buna ilişkin en azından piyasayı rahatlatan birkaç kelam bekleriz.

Fon kurulunda AK PARTİ'li 3 yönetici var, siz de bağımsız Merkez Bankası Başkanı olarak, diğerleri de oraya oturmuş; olacak iş değil ya! Ya, fon kurulunda bir partinin ne işi var? Yani, zaten herkes partili ama hiç olmazsa devlette bir unvanı var; sadece genel başkan vekili, grup başkanı olarak, bağımsız bir Merkez Başkanı olarak fon kurulunda partililerin oturmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Yani, insanın aklına şey geliyor: Ya, oraya niye oturdular? Ha, bu işler yanlış bir yere gitmesin, cıs noktalara gitmesin, bizimkilerin üzerine gelirse onları başka yere saptırmak için bu arkadaşlar yediemin olarak mı oraya oturdu, onu bilmiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Son soru olarak da... Sık sık yabancılarla bir araya geliyorsunuz, son skandaldan sonra yabancılar hakikaten ne anlatacaksınız? Diyor ya hani Mehmet Şimşek: "Türkiye'nin hikâyesi var." diye, hangi hikâyeyi anlatacaksınız yabancılarla?

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Usta, Mehmet Bey...

ERHAN USTA (Samsun) - Biraz son dakika oldu ama...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - "Mehmet Şimşek" dediniz, o Fatih Karahan, Mehmet Bey gelecek. İşte, 3'ünde mi geliyor?

ERHAN USTA (Samsun) - "Mehmet Bey'le dolaşıp gidiyorsunuz." dedim, Mehmet Bey "Hikâyesi var." dedi ya.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bütçe programını denkleştirmek üzereyiz, takvimi sizlere göndereceğiz, ona göre programlarınızı yaparsınız. Mehmet Bey, 5 Kasım'da, Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçe görüşmelerinde, burada olacak. Bir, iki tarihi daha netleştirmeden takvimi paylaşacağız sizinle, onları

teyitleştirmeye çalışıyoruz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - İlk sunum ne zaman başlayacak?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim, ilk sunum 16'sı, 17'si gibi... 17'si son tarihi zaten, cuma günü gönderilir işte, 21'inde perşembe gününü planlıyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Görüşme ama şeyde, 26'sı mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir hafta bekliyoruz. Bir sonraki hafta... Takvimi göndereceğiz size, 29 Ekimden önce görüşmeye başlıyoruz.

Evet, şimdi Sayın Karabat, bu da sizin herhâlde ilk konuşmanız Plan Bütçede.

Buyurun, on dakika lütfen.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Çok teşekkür ediyorum öncelikle.

Sayın Komisyon Başkanı, Merkez Bankasının Kıymetli Başkanı; elbette herkesin bildiğini bir kez daha söyleyerek başlamak isterim, o da Merkez Bankasının aslında, kanunla belirlenmiş görevi fiyat istikrarını sağlamak, yine, Türk lirasının değerini korumak, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının -böyle diyoruz- yoksullaşmasının önüne geçmek, aslında refahını artırmak. Dolayısıyla, Sayın Başkan, enflasyonla ilgili hedefi nasıl tutturmaya çalıştığınızı uzun uzun anlattınız ama çok teknik sunumlar oldu, kıymetli sunumlar oldu sizinki dâhil olmak üzere, ben daha çok vatandaşın bu enflasyon işine nasıl baktığını sizinle paylaşmak ve sorular sormak isterim. Şimdi, mesela, gıda enflasyonunun düştüğünden bahsediyorsunuz ama ben bu gıda enflasyonu meselesinin Bağcılar'da çocuğunu okula göndermekte, ona harçlık vermekte zorlanan bir fonzedenin enflasyonu arasında fark olduğunu düşünerek değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Neden bunu söylüyorum? Çünkü fiyat istikrarı politikalarınız sonuç vermedi ve Türkiye'de öylesine bir gelir dağılımı adaletsizliği var ki artık herkesin enflasyonu başka. Türkiye'de ne yazık ki gelir olarak baktığımızda birlik ve bütünlükten bahsederken bazen bir kişiye dokuz pul, bazen ise dokuz kişiye bir pul Necip Fazıl'ın dediği gibi. Dolayısıyla, enflasyon meselesine buradan yaklaşmak ve herkesin enflasyonunun farklı olduğunu ve sınıfsal bir enflasyonun ne yazık ki Türkiye'de oluştuğunu sizlerle paylaşmak isterim.

Diğer bir taraftan, elbette enflasyonla ilgili verileri temel alırken TÜİK'i kullanıyorsunuz. Şimdi, esas soru şu: TÜİK verileri ne kadar güvenilir? TÜİK verilerin ne kadar politize olmuş ve TÜİK verileri milleti mi gören noktadan hareket ediyor yoksa politikaları halkı, milleti manipüle mi ediyor, onu sormak istedim.

Şimdi, başka nokta şu: Hedef, ya, hedefi tutturduk ama dünyadaki en büyük beş enflasyonist ülkeden birisiyiz ama diğer taraftan Sayın Cumhurbaşkanının sözünün sizin için çok kıymetli olduğunu düşünerek söylüyorum, Sayın Cumhurbaşkanının hedefi enflasyon tek haneli, faiz tek haneli. Ne kadar yakınsınız buna? Ne kadar yakınsınız? Dolayısıyla, burada bu hikâyeyi anlatırken buradan bakmanın çok daha doğru olduğunu düşünüyorum. Şimdi, şöyle düşünelim: Düzenli aralıklarla enflasyon hedefi açıklıyorsunuz, daha doğrusu, düzenli aralıklarla revize edip güncelliyorsunuz. Bir iş insanı düşünün, sizin açıkladığınız programı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 19

alacak ve kendisi bir yatırım geliştirecek, bütçe yapacak, ihracatçı maliyet yapacak. Allah aşkına, Türkiye'de kaç tane ihracatçı sizin hazırladığınız enflasyon hesabına göre maliyet yapıyor? Allah aşkına, sizin açıkladığınız enflasyon hesabına göre kaç tane emekli önünü görebiliyor? Sizin açıkladığınız enflasyon hesabına göre Türkiye'de kim önünü görebiliyor, kim tutarlı buluyor? Dolayısıyla, sürekli güncellenen, sürekli revize edilen bir enflasyon hedefi aslında Türkiye'de en temel problem olan güven meselesini de erozyona uğrattırıyor. Bunu paylaşmak isterim.

Değerli Başkan, üzülerek ve bilerek söylüyorum ki -rakamlar açıklandı, üzerinde tekrar etmeyeceğim, zaman kıymetli- Türkiye'de sizin politikalarınızla, daha doğrusu düşük döviz, yüksek faiz ve "carry trade"; bunlarla zengin olan kim? Bu zenginleşmeden Türkiye'nin kaynakları milyar milyar dışarıya aktarılıyor, sonra biz millî bir politikadan bahsediyoruz. Böyle bir millîlikten bahsetmek mümkün mü Değerli Başkan? Ve şimdi enflasyon politikasına bir örnek vereceğim: Bakın, enflasyonu düşürdünüz 29'lara, hadi ben 25 sayayım onu, en son 25 olsun. Yüksekten 5 liralık ekmek 10 lira oldu, sonra düşürdünüz yarı yarıya, yüzde 50 oldu, 10 liralık ekmek 15 lira oldu, beş yıllık hikâyeye devam ediyorum, sonra tekrar yüzde 30'a düşürdünüz, 15 liralık ekmek 20 lira oldu, sonra tekrar yüzde 25'e düşürdünüz, yine 20 liralık ekmek 25 lira oldu. Sonuçta beş yılda 5 liralık ekmek 25 lira oldu. Bakın, 5 liralık ekmek 25 lira oldu. İşte, politikalarınızın sonucu burası, vatandaşın geldiği durum bu, 5 liralık ekmek 25 lira oldu. Dolayısıyla, buradan bir övgü, buradan bir başarı anlatmak mümkün değil. Üstelik politikalarınızın sonucunda da milyarlar dışa aktı.

Ve şimdi, evet, siz de bir Fiyat İstikrarı Komitesi üyesisiniz, buraya geldiniz. Ya, Türkiye son on gündür bir şey konuşuyor ve muhakkak ki sizin bütün politikalarınızı, sizin bütün öngörülerinizi, burada anlattığınız bütün tabloları etkileyecek bir şeyden bahsediyor ama sanki hiçbir şey olmamış gibi, sanki vatandaşın 840 küsur milyarı fonda batmamış gibi, sanki Türkiye Cumhuriyeti'nin borsası 100 milyar dolar değer kaybetmemiş, millet fakirleşmemiş, ülke fakirleşmemiş gibi burada anlatıyorsunuz. Sayın Başkan, kanun sizin bağımsız olduğunuzu söylüyor, Merkez Bankasının bağımsız olması gerekiyor ama görüyorum ki siz bağımsızlığı değil, en tepeyi memnun etmeyi önemsiyorsunuz, oysa gerçek bağımsızlık milleti önemsemeyi gerektirir. Bunu üzülerek ne yazık ki görüyorum.

Ve elbette şunu da söylemek gerekiyor: Şimdi, sizin politikalarınız sapmış. Bakın, ne zaman? Rezervlerinizi anlattınız. Mesela, İBB operasyonunu ön gördünüz mü, rezervlerinizi nasıl etkiledi? Mesela, CHP'ye bir kayyum atanması öngörülerinizi nasıl etkiledi? Mesela, İstanbul Başkanlığına kayyum atanması... Bakın, bunlar sadece bir partiye yapılanlar mıydı yoksa millî servetten giden milyon milyon, milyar milyar dolarlar mıydı? Bunun politikalarınıza etkisi neydi, bunu kamuoyuyla açık yüreklilikle paylaşın mesela çünkü bu önemli.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Özlale bahsedemedi, bakın, burada bir fon vurgunu hikâyesi var. Tesadüf mü, Merkez Bankasıyla ilişkili iki kişinin de bu süreçlerde adı geçiyor? Bakın, güven önemli. Bakın, para gelir ama güveni zor bulursunuz. Bu paranın altında imzası olan bir Merkez Bankası Başkan Yardımcısı var ya, adı geçiyor bu skandallarda. Kime güveneceğiz? Bakın, tekrar ediyorum, para gelir ama güven çok zor bir iştir. Şimdi, bakın, tesadüf mü, Tera Yatırımdan bahsediliyor; Yönetim Kurulu Başkanı Anadolu Haber Ajansında, yine bir başkası Halk Bankasında Yönetim Kurulu üyesi, başkası sizin yine Başkan Yardımcınız? Tek tek isim vermiyorum. Arkadaşlar, birilerinin oğlu, bir bakanın oğlu, birisinin babası, birisinin kardeşi, böyle bir ortamdan bahsediyoruz ve şimdi biz hiçbir şey olmamış gibi burada Meclisin açıldığı ilk gün ilk Plan ve Bütçe Komisyonunda -Sayın Başkan duyarlılık gösterdi, teşekkür ediyorum- diyoruz ki: BDDK ve SPK açıklama yapsın, buraya gelsin. Umarım Sayın Başkan -sözünü tutanlardan birisidir- sözünü tutar ve biz onlarla burayı konuşuruz ama sizin Sayın Başkan hiçbir şey dememeniz, hiçbir şey olmamanız gibi burada durmanız kabul edilemez. En basitinden iki Başkan Yardımcınızın adı geçiyor ya.

Dolayısıyla, Sayın Başkanım, şimdi, mesele milletimizin zenginleşmesi, mesele zenginliğimizin korunması ve büyütülmesi ve bütün bunların hepsinde sonuç itibarıyla bir yapısal reformdan bahsetti çok kısa olarak Sayın Usta, bence en büyük yapısal reform da başkanlık sistemi. Değerli arkadaşlar, başkanlık sistemi bütün denetleme ve düzenleme kurumlarını altüst etmiş, her yer iç içe geçmiş, her şey tek bir kişiye bağlanmış ve sonuçta kontrolsüz hâle gelmiş, karşımızda koskoca bir canavar yaratmış bir durum var. Bugün bu krizi çözsünüz bile yarın başka bir kriz patlayacak. Bu başkanlık sistemi başımızın en büyük belası ve en büyük yapısal reform bence başkanlık sistemi. Dolayısıyla, bizim bu başkanlık sistemi devam ettiği sürece, bu düzen devam ettiği sürece bu düzen devletin bütün kurumlarını ne yazık ki etkisiz hâle getirir. Bugün burada daha etkili ve Türkiye sorunlarına daha bağımsız bir şekilde çözüm üreten ve bildiğini konuşan bir Merkez Bankası Başkanı açıkçası görmek isterdim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Toparıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun Sayın Karabat.

Bir dakika veriyorum.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sonuç itibarıyla, bir şey soracağım. Faiz hesabınızın iyi olduğunu düşünüyorum, yüzde 37 politika faizi açıkladınız ve Türkiye Cumhuriyeti'nde ilginç bir şekilde bugün Sayın Sayan Kaya parayı geri iade ettiğini açıkladı, 1 milyar 860 milyonu. O sürece ilişkin eleştirilerim ayrı. Şimdi, soru şu bütün Türkiye'ye: 16 Eylülde sistemden çıkmıştı ve 16 Eylülden bu yana 1 milyar 860 milyon kendisinde kaldı. Bunun maliyeti ne kadardır? Bütün herkese soruyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat, teşekkür ediyorum.

Sayın Tanhan, buyurun lütfen.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 20

Sayın Başkan, değerli bürokratlar; hoş geldiniz.

Birkaç sorum olacak benim daha çok... Fon krizinden dolayı, kaynaklı bir durum elbette ki söylemeyeceğim çünkü her şey ortada, görünüyor.

Şimdi Sayın Başkan, bu yüksek faiz ve aşırı TL değerlendirmesi döngüsünde küresel spekülâtorlerin en gözde "carry trading" cenneti Türkiye biliyorsunuz, ne yazık ki öyle bir durumdayız bugün. Son bir yıl içerisinde ülkeye giren sıcak paraya ödenen faiz nedir Başkanım? Bu bir.

İkincisi, yine Merkez Bankasının rezervleri ve KKM bilançosu üzerinden bir soru soracağım: Merkez Bankası rezerv artışını bir dezenflasyon çıpası olarak öne sürmektedir her seferinde ancak KKM yükünün Merkez Bankasına devri nedeniyle banka 100 milyarlarca lira zarar yazdı, para basımı ve enflasyon vergisini meşrulaştırdı. Dolayısıyla sorum şu: Merkez Bankasının KKM yükü ve faiz hesaplamaları sebebiyle katlandığı birikimli bilanço zararı şu ana kadar net olarak kaç trilyon liraya ulaşmıştır. Tabii, bunu hesaplarken swaplar ve sıcak para hariç tutulması gerektiğini ifade edelim.

Yine, özellikle bölgesel arası eşitsizliklerden çok fazla şikâyet geliyor bize. Ben Mardin Milletvekiliyim, Diyarbakır'dan, Urfa'dan, Mardin'den, Şırnak'tan bölgede çok sıkça temaslar yapıyoruz. Bu özellikle KOBİ'lere ödenen krediler, finans yatırımları ya da finansların bölgesel arası eşitsizliklerde ön sırada olduğu ifade ediliyor. Türkiye'nin, Merkez Bankasının bu KOBİ'lere ve diğer yatırımcılara ödediği, sağladığı kredileri de bölgesel arası eşitsizlik nedir? Örneğin, Mardin, Urfa, Diyarbakır ile Kocaeli, İstanbul, İzmir, Antalya gibi şehirlerin, en azından 30 büyükşehrin oranları nelerdir? Bu konuda size de ulaşan bölgesel arası eşitsizlikler mevcut mu? Bunu bertaraf etmeye dönük çalışmalarınız var mı?

Bir diğer husus da tarımsalla ilgili. Biliyorsunuz, Güneydoğu Anadolu Bölgesi; Urfa, Mardin neredeyse Türkiye'nin tahıl ambarı, Konya'yı da sayarsak İç Anadolu'da Konya. Yalnız, tarım üreticisi girdi maliyetleri nedeniyle neredeyse çalışamaz hâlde. Bir de bölgede DEDAŞ zulmü söz konusu. Üretici artık üretmek dışında farklı farklı arayışlar içerisinde; işte satışa çıkarıyor. Bu da ülke ekonomisi ve en azından tarımsal üretim açısından sıkıntılar yaratıyor. Siz, bu tarım üreticilerini Merkez Bankası olarak sübvansiyon etmeyi düşünüyor musunuz? Buna ilişkin bir politikanız var mı Merkez Bankası olarak? Ben bunları sorarak şimdilik ifade edeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmelere beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.45

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.05

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Komisyonumuzun 1'inci Birleşimi İkinci Oturumunu açıyorum.

Değerli milletvekilleri, kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Ocaklı, buyurun lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, Komisyon üyelerini, Merkez Bankası Başkanımızı ve heyetimizi saygıyla selamlıyorum.

Rutin bir Merkez Bankası sunumu toplantısı aslında, pek bir şey de beklemiyorduk, ne Merkez Bankasının faizleriyle ilgili yeni umudumuz vardı ne de gerçekler var. Niye yok gerçekler? Çünkü Merkez Bankasının faiz oranlarının yüzde 35-37 olarak ifade edilmesinin hiçbir anlamı yok. Niye? Yıl içinde motorine yüzde 79 civarında zam yapılmışken hiçbir anlamı yoktur bu açıklamaların.

Şimdi, bugün önemli bir şey oldu. Biz burada sunumu izlerken aşağıda, Genel Kurulda, tarih boyunca AKP yapmadığı bir şey yaptı. Neydi o? İlk defa bir yoklama isteyerek karar yeter sayısının aranmasını teklif etti. Kendi milletvekilleri dışarıdayken karar yeter sayısının olmadığını bildikleri hâlde bunu teklif ettiler. Niye? Fon soruşturmasıyla ilgili konuşulmasın diye. AKP iktidarının yaptığı budur, bunu bütün milletimiz bilsin.

Şimdi, yine bu iktidarla ilgili şunları söyleyeceğim: Bakın, 5.714 tane soru önergesi verilmiş bu iktidara, tek adam rejimine, bu 5.714 tane soru önergesinin içinden on beş gün içinde cevaplanıp da verilmesi gereken miktarın yüzde 5'i sadece karşılanmış, sadece yüzde 5'i, yarısına yakını hiç cevaplanmamış. 216 araştırma önergesi verilmiş, bunlar reddedilmiş. İşte, bugün de Fon'la ilgili bu yolsuzluğu ortaya çıkarmak için yaptığımız girişime Genel Kurulda karar yeter sayısı isteyerek engel olmaya çalıştınız. Fon meselesindeki tüm sorumluluğu hiç eğmeden bükmeden söyleyeyim, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla atanmış olan sorumlulardır. Bu sorumlularla ilgili şu ana kadar hiçbir şey yapılmamış olması da vahim bir durumdur. Bakınız, Gabar'dan çıkarılacak olan petrole ilgili bize müjdelere verilirken oradan çıkarılacak olan petrolün 10 katından daha fazla, daha büyük bir yolsuzlukla karşı karşıyayız. Asrın yolsuzluğu bu. Bununla ilgili Merkez Bankası Başkanımızın sorumluluğu var. Niye sorumluluğu var? Çünkü aynı zamanda Merkez Bankası Başkanı Finansal İstikrar Komitesinin de üyesidir. Bu Komite'nin üyesi olarak bunları niçin görmediniz? Birincisi bu. İkincisi, bu yolsuzluğun boyutunu ilgili herkesin bilmesi lazım. Hani Sayın Cumhurbaşkanını 11 vilayeti etkileyen depremden

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 21

dolayı etkilenen yurttaşlarımız için hazine 100 milyarlık bir kaybımız olduğunu söylemişti ya, işte, tam da bu Fon vurgunundan dolayı 90 milyar TL'lik büyük bir kaybımız var ülke olarak. Niye? Bu parayı alan belli, veren belli, bununla ilgili bize bilgi verin diyoruz, verilmiyor. Para neredeyse hırsız oradadır, niye ortaya çıkarmıyorlar bu hırsızları? Herhangi bir bilgi alamıyoruz. Olmaz, böyle ülke yönetilmez. 800 milyar hacimli bir yolsuzluk var. Eski Bakan Fatma Betül Sayan Kaya'yla ilgili biliyorsunuz Sayın Genel Başkanımız da söz etti, 163 milyon lirayla 27 tane daire alabiliyor idi. Beş ay sonra parasını çekip 2,2 milyar TL para aldı. 340 tane haybeden daire parası sahibi oldu yani 367 daire alabiliyor şimdiki parasıyla. Bunun 340 tanesini fakir fukaradan, bir şekilde param değer kaybetmesin diye umudunu bağlayan küçük yatırımcıdan elde etti. Geçen yıl çıkarılan kripto varlıklar yasasıyla işte bu Fon yolsuzluğunun hazırlanmasına ciddi bir zemin hazırlanmıştır yani buradan soğuk cüzdanlarla paralar yurt dışına transfer ediliyor ve oradan Off-shore hesaplarla bu borsadaki düzenlemeler yapıp artırılıyor, şişiriliyor, ondan sonra da küçük yatırımcı kendisini korumaya karar verdi mi zararı gören onlar oluyor. Tam 455 bin mağdur var burada, 455 bin mağdur, 2 milyon kişi dolaylı olarak etkileniyor bunlardan. Yani bir de şöyle düşünün: Köprüleri satacaksınız, yolları satacaksınız, 4-5 milyar dolarlık bir gelir elde edeceksiniz ama bu fon krizinde Türkiye'de ortaya çıkan maliyet 20 milyar dolar arkadaşlar, 20 milyar dolar. Dolayısıyla, burada sorumlu olanların derhâl yargılanması lazım. Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı, BDDK Başkanı niçin gelip de burada, bu Komisyon da bilgi vermiyorlar, niçin bilgilendirme yapmıyorlar, niçin suç duyurusunda bulunmuyorlar?

Fatma Betül Sayan Kaya'nın 1,8 milyon TL'yi iade ettiğine ilişkin bir bilgi var, gerçekliğini de bilmiyoruz, basından öğreniyoruz bunları. Adalet Bakanının kendisinden öğrendik, Adalet Bakanının söylemesine göre TMSF'de gönüllülük esasına dayalı bir hesap açılmış, bu gönüllülük esasına dayalı olan hesaplara da şu ana kadar 5 kişi para yatırmış. Hırsız 5 kişi mi? Kaldı ki niçin bunların gönüllülük esasına göre iadesini istiyorsunuz veya rıza gösteriyorsunuz buna? Eğer bunlar bugünkü yasalardan etkilenip de yatırımları SPK'nin veya BDDK'nin bir şikâyeti olsa ödeyecekleri parayı, 2,2'yi 4,4 milyon olarak ödeyecekler ama buna ilişkin Adalet Bakanlığından, SPK'den, BDDK'den herhangi bir açıklama var mı? Yok.

Dün itibarıyla veya bir önceki gündü Hayati Yazıcı'nın oğluya ilgili de mal varlığına el konulma gibi bir tedbir açıklandı. Hayati Yazıcı'nın oğlu 1 milyara banka alıyor, varlık yönetim şirketi kurmasına izin veriliyor. Aynı zamanda tedbir konuyor, tedbirden sonra Hayati Yazıcı ne diyor? "Ben oğluma güveniyorum, itibar suikastına izin vermeyecek şekilde biz buna izin vermeyeceğiz." Ne demek bu ya? Yani Hayati Yazıcı'nın oğluna itibar suikastı yapılıyor da mal varlığına el konan bunca insan nasıl oluyor da bir saatte Hayati Yazıcı'nın elde ettiğini elde edemiyor? Burada direkt siyasi işlerden sorumlu genel başkan yardımcısının müdahalesi vardır, siyasi müdahale buraya; bunu hepimiz biliyoruz.

Türkiye Yüzyılı'nın bir mucidi vardı, Ertan Aydın. Adam yüzyılın soygununu yapmış ya. Osman Arıkan Nacar'ın 3.333 apartman dairesi vurgunu var. Bu kişi on beş gün önce -Genel Başkanımızın ifadesiyle söylüyorum- Ömer Çelik'le tatil yapan kişi. Şimdi, bu Ömer Çelik'le tatil yapan kişinin fon vurgunundan daha büyük bir vurgun yapmış olması hiç vicdanınızı sıplatmıyor mu, bununla ilgili bir soruşturma istemiyor musunuz? Tayyip Bey'in kardeşi Mustafa Erdoğan'ın oğlu Üsâme Erdoğan'ın Lydia, Bulls ve BinBin ilişkisini ve bunların neden sorgulanmadığını soruyoruz, niçin onlara ses çıkarılmıyor?

Finansal İstikrar Komitesi üyesi olarak, Merkez Bankası Başkanı olarak siz de bu durumdan sorumlusunuz. Ne yazık ki Türkiye bu durumda büyük bir soygunun içinde ve bu soygunun içinde sessiz kalan Adalet Bakanı da Cumhurbaşkanının imzasının olduğu bütün bürokratlar da sonuna kadar sorumludur. Öyle, "Biz sonuna kadar gideriz, nerede olursa, işte, ucu kime dayanırsa ortaya çıkarırız." gibi bu tür açıklamalar bugün işte Genel Kurulda yapılan tavırla ne kadar samimiydi, belli oldu. Genel Kurulda, işte duyduunuz, Meclisin çalışmaması üzerine AKP milletvekilleri dışarıda bekledi, "Karar yeter sayısı yoktur." diyen ve bu konunun soruşturulmasını engelleyen AKP milletvekilleri ve AKP Grup Başkan Vekili Özlem Zengin tarihe bir kara leke olarak anılacak bu kararı aldılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bitireceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun, bir dakika daha söz veriyorum.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Meselenin özü şudur: Bu kara düzenin, yapılmış olan bu ihmaller zincirinin sorumluları ve parayı alanın kimlikleri ifşa edilmeden, bununla ilgili hani "Ucu nereye kadar..." diyen Cumhurbaşkanı ve AKP yöneticileri sorduğumuz her soruya açık cevap vermeden bunun vebalini kendileri taşırlar. Sayın Cumhurbaşkanı da dâhil bu konudan sorumludur, bunun ortaya çıkartılması için elimizden geleni yapacağız. Gün gelecek, yargı bunun hesabını soracaktır. Bu millete kaybettiği, o kaybettirdikleri küçük küçük yatırımlarını iade etmek bu iktidarın borcudur ama yapacağını tabii ki düşünüyoruz.

Saygılar sunuyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakırlıoğlu, buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türk kamuoyu günlerden beri, haftalardan beri bir fon krizinden bahsediyor, tartışıyor, her yerde bu tartışılıyor yani bakkala gittiğinizde, kıraathaneye, kahveye gittiğinizde, sokakta, her yerde tartışılan konulardan bir tanesi bu fon krizi. Bu her yerde tartışılıyor ama esas tartışılması gereken, belki de ilk önce tartışılması gereken Türkiye Büyük Millet Meclisinde tartışılmıyor. Bugün gündemde bununla alakalı bütün muhalefet partilerinin araştırma önergeleri vardı fon kriziyle alakalı. Nedenleri, nasıl olduğu, sorumlular kim; bunlar araştırılсын diye araştırma önergeleri verilmişti ancak benim başıma ilk defa geldi, Meclis tarihinde daha önce oldu mu, olmadı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 22

mı bilmiyorum, Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekilleri karar yeter sayısı istedi tezkerede ve karar yeter sayısı sağlanamadığı için Meclis kapandı, Genel Kurul kapandı. Benim ilk defa başıma geldi, daha önce oldu mu bilmiyorum yani kimden neyi saklıyorsunuz? Yani 850 milyar liralık bir vurgundan bahsediliyor, soygundan bahsediliyor; tartışılması gereken yer burası. Cumhurbaşkanı "Sonuna kadar gideceğiz." diyor, bu olay Mecliste tartışılmıyor. Adalet ve Kalkınma Partililerin sıraları bomboş, kimse yok. Ama burada konuşacağız yani bugün konuşmazsak yarın konuşacağız, yarın konuşmazsak ertesi gün konuşacağız, her fırsatta konuşacağız.

455 bin tane mağdur var. Peki, borsadaki kayıplarla beraber milyonlarca insanın ki bunların büyük bir çoğunluğu ufak yatırımcı, 10 bin lira, 50 bin lira, 100 bin lira tasarruflarını yatırmışlar ve ellerinde avuçlarında bir şey yok şu anda ve şu anda ciddi bir sıkıntı içerisinde bu insanlar, borçlarını ödeyemiyorlar, kredi kartlarını ödeyemiyorlar. Bize mailler geliyor, size de mutlaka geliyordur "Çözün." diye. Böylesine büyük bir kriz var ancak bu, Mecliste tartışılmıyor.

Şimdi, ne yapıldı? Sermaye piyasalarında manipülasyon yapıldı. Önce hisse senetleri şişirildi, sonra fonlar şişirildi. Hisse senetlerine, her gün içi bomboş olan hisse senetlerine yani çalışanın olmadığı, iki çalışanın olduğu, faaliyetin olmadığı hisse senetlerine her gün tavan tavan tavan yaptırıldı. Fonlar katlanmaya başlandı, sonra bu fonlar halka arz edildi. Bu hisseler 10 kat, 100 kat, bin kat artırıldı, bir saadet zinciri oluşturuldu ve ondan sonra da bu saadet zincirini gören, buradaki sıkıntıyı gören, bizim gibi itiraz edenler, ikaz edenler, uyarılar oldu. Denetlemesi gereken SPK, BDDK tüm uyarılara kulaklarını tıkadılar, tüm bu olan bitene göz yumdular, görmezden geldiler, en son SPK nihayet bir düzenleme yaptı yani Mehmet Şimşek'in uyarısından on ay sonra bir düzenleme yaptı, bu on ay içerisinde mağduriyet katlandı. Balonun patlayacağını anlayanlar bu düzenlemeden sonra yani bir koyup yüz alanlar, milyarlarca lirayı tokatlayanlar paraları aldılar, kaçtılar ve en sonunda balon patladı. Ardından büyük bir faturayla karşı karşıyayız şu anda: 455 bin tane mağdur yatırımcı 850 milyar lira, 20 milyar dolar, borsadaki kayıpla beraber bu rakamın 90 milyar dolara çıktığı söyleniyor. "Asrın felaketi" dediğiniz deprem felaketinin bu ülkeye maddi maliyeti 100 milyar dolar, fon vurgununun maliyeti 90 milyar dolar. O hâlde bunun adını doğru koymak lazım. Ben baktım, bugün araştırma önergelerinde hep "fon krizi," "fon krizi," buradaki arkadaşlar da "fon krizi" diyor, esasında bu "fon krizi" değil, burada yaşanan şey asrın vurgunu, asrın hortumculuğu. Hortumun ucuna bakıyoruz nereye çıkıyor diye? Hortumun ucu iktidara çıkıyor arkadaşlar. Fon yöneticilerine bakın, CEO'larına bakın, SPK yöneticilerine bakın, vurgunu yapanlara bakın, kimler var? Cumhurbaşkanı danışmanları var, AKP'li bürokratlar var, eski milletvekilleri var, 28 yaşında Adalet ve Kalkınma Partisinin gençlik kollarından genç yaşta milyarlık jete binen, milyarlık uçağa binen, yata binen çocukları var. Adalet Bakanının eski eşi var, eski bakan var, Merkez Bankasının başkan yardımcısı var, bakan evlatları var; var, var, var. İsimlere tek tek girmeye gerek yok, vakit kaybetmeye gerçekten de gerek yok. Eğer isimlere takılacak olursak büyük resmi göremeyiz ve ilerleyemeyiz ama gördüğümüz bir şey var: Bunların hepsi birbiriyle ilişkili büyük bir ağ var ve tüm bu sayılan, kamuoyunda ismi geçen insanlar hepsinin altında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzası var arkadaşlar. Bu sistem, bu adına tek kişilik hükümet sistemi dediğiniz sistem, şöyle anlatılmıştı, Türk halkına dendi ki: Siz bir kişiyi seçeceksiniz, o bir kişi herkesi seçecek. Tüm bu isimlerin altında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ismi vardır, bu işin sorumlusu Cumhurbaşkanı Erdoğan'dır. Bugün yaşananlar aylardır anlattığımız, ifşa ettiğimiz, sizin inşa ettiğiniz kara düzenin sonucudur. Bu asrın yolsuzluğunun sonuçları belki ekonomik olabilir ama nedeni ahlakidir, adını doğru koymak lazım, doğru tespit etmek lazım. Burada ahlaki bir yozlaşma vardır, ahlaki bir çürümeyle karşı karşıyayız yani bu durum Cumhurbaşkanının dediği gibi "Nefsine uymuşlar." denilerek açıklanamaz. Öyle günah çıkartma hesapları açarak "Çaldığını yerine koy." denilerek, görmezden gelinerek "Ben bakmayacağım." diyerek, hele ki, hele ki bu olayın Türkiye Büyük Millet Meclisinde tartışılmasını engellemeye çalışılarak bu işin içinden çıkılmaz arkadaşlar.

Evet, Merkez Bankası Başkanımız geldi, burada anlattı yani ne diyelim biz Merkez Bankası Başkanına? Arkadaşlar, ortada kurumlar kalmamış, kurumlar, kuralları kalmamış yani Türkiye Büyük Millet Meclisi bile böyle hayati bir konuda kapatılıyorsa ortada kurum falan kalmamıştır, kural kalmamıştır; biz neyi tartışacağız burada? İşte program çalışıyor mu, çalışmıyor mu? Çalışmıyor Sayın Başkan, programınız çalışmıyor. İşte, "Enflasyonla mücadelede başarılı mıyız?" Hayır, başarılı değilsiniz. Eğer Hazine Bakanı "Elli yedi ay sonra yüzde 30'un altına indirebildik." diyorsa enflasyonla alakalı, dünyada en fazla enflasyonun yaşandığı 5'inci ülkeysen aylardan beri, yıllardan beri, jeopolitik risklerden bahsediyorsunuz, savaştan bahsediyorsunuz, eğer savaşan iki ülke Rusya ile Ukrayna'nın enflasyonunun toplamı bizim enflasyonumuzun üçte 1'i ediyorsa kusura bakmayın, enflasyonla mücadelede başarılı değilsiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, ekranda kimse basmadığı için Sayın Başkana mı döneyim?

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Ben varım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yok, Komisyon üyeleri bitsin.

Sayın Ayyüce Hanım var.

Buyurun.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Sayın Başkan, Sayın Merkez Bankası Başkanı, kıymetli bürokratlar, basın mensupları ve sayın vekiller; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Yaptığımız sunum için teşekkür ediyorum ama maalesef Türkiye'nin şu gündeminde gerçekten hani Merkez Bankası Başkanından ve kadrolarınızdan beklediğimiz açıklamaları yapmadığınızı buradan ben

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 23

de üzülmek istiyorum. Her ne kadar hani Merkez Bankası bu olayın belki ana aktörü olmasa da onun da maalesef güvenilirliğine ve bağımsızlığına hanel gelmiştir, bu da bizi üzmektedir.

Aslında çok fazla lafa gerek yok. Türkiye yine dünyaya adını altın harflerle yazdıracak bir konu daha bulmuştur kendine. Türkiye finans piyasasında milyarlarca lira buharlaşmış ve yüz binlerce vatandaş da mağdur edilmiştir hem de finans piyasalarını düzenleyen, denetleyen, takip eden ve kayıt altına alan devlet kurumlarının gözleri önünde hatta onların gözlerinin içine bakarak, içine direkt bakarak yapmışlardır demek daha doğru olur. Bu ne demek, biliyor musunuz? Bu maalesef açık açık Türk milletinin dolandırılması demek hem de nitelikli bir şekilde dolandırılması demek. Neden bu kadar iddialı ve ağır konuşuyorum? Çünkü açıkça görüyoruz ki fonlar aracılığıyla yapay fiyat oluşmuş, yatırımcı yanıltılmış ve böylelikle belirli kişi veya gruplara da haksız menfaat sağlanmış. Dolayısıyla tanım olarak bu durum Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki piyasa dolandırıcılığının madde 107, yanı sıra Türk Ceza Kanunu'nun dolandırıcılık ve nitelikli dolandırıcılık hükümlerinden madde 158 tam karşılığına denk gelmektedir. Yaşanan bu olayı da bir "fon krizi" "arınma dönemi" ya da "çürük elmaların ayıklanması" olarak tanımlamayı, olayı ham basite indirgemek hem de biraz magazinleştirmek olarak gördüğümüzü ifade etmek isterim. Bunu da doğru bulmuyorum. Evet, tabii ki piyasalarda panik yaratmamak önemlidir ama bu da bize tamamen bir pembe tablo çizme hakkını vermez. Zaten bu pembe gözlükler bizi bu duruma getirmede mi diye sormadan kendimi alamıyorum.

Sayın Genel Başkanımız Müsavat Dervişoğlu ve yine biz Plan ve Bütçede, Sayın Dervişoğlu 20 Ekimdeki grup konuşmasında, özellikle üstüne basa basa bu konuda Sayın Bakanı ve kurumları uyardı ve göreve davet etti. Kasım 2025'te yine fonlarda manipülasyon olduğu ve müdahale edileceği Sayın Bakan ve SPK Başkanı tarafından söylendi. Biz de burada Plan ve Bütçe Komisyonunda dile getirdik "Madem böyle bir şey var, niye bekliyorsunuz?" diye ve Sermaye Piyasası Başkanı o açıklamasında "Manipülasyonlarının farkındayız, şimdi onlara müdahale etmek zorundayız hatta artık fonları üzeceğiz." Ama geline nokta bakıyoruz, gerçekten inanılır gibi değil. Ben şimdi buradan sormak istiyorum: Peki, bu konuyu biliyor idiyse neden gereğini zamanında yapmadınız? Borsa Başkanlığı bu skandala giden yolda eksik bilgi mi verdi diye sormadan kendimi alamıyorum. Piyasadaki olağan dışı fiyat hareketleri, fon yoğunlaşmaları ve riskler zamanında görülmedi mi? Görüldüyse neden müdahale edilmedi? Görülmediyse denetim mekanizması neden çalışmadı? Tera, Pusula, Hedef, Özata, Destek ve diğer bunun gibi anormal fiyat hareketleri olan hisseler konusunda acaba hangi incelemeler yapıldı? Hangi raporlar hazırlandı? Hangi yaptırımlar uygulandı? Yoksa bütün bu açıklamalar yalnızca kamuoyunu oyalamak için mi yapıldı? SPK neredeydi? Borsa İstanbul neredeydi? Takasbank neredeydi? Profesyonel fon yöneticileri neredeydi? Bir hissenin fiyatı kısa sürede yüzde 2 binin üzerinde yükselirken, fonlar aynı hisselerde yoğunlaşırken, fiyat ile şirketin gerçek değeri arasındaki bağ koparken hangi erken uyarı sistemi devreye girdi? Yoksa hiçbir sistem devreye girmede mi? 17 Eylül'den sonra bazı fonların tasfiyeye girmesiyle sorun çözülmedi maalesef. Fonların taşıdığı hisselerde başlayan sert düşüşler, zararı bu kez sermaye piyasasının diğer yatırımcılarına da taşıdı. Hükümet fonu tasfiye etti ama zararı maalesef tasfiye edemedi, zararı yaydı. Bu olayda gerçek sorumlular ortaya çıkarılmadan, para akışları incelenmeden, fon yöneticileri ile şirketler arasındaki ilişkiler de araştırılmadan ve kamu görevlilerinin ihmali soruşturulmadan maalesef bu dosya kapanmamalı ve biz kapanmasına da müsaade etmeyeceğiz.

Sayın Cumhurbaşkanı açıklama yaptı. "Ucu nereye giderse gitsin bu iş çözülecek. Vatandaş mağdur edilmeyecek." diye. Bakıyoruz, ne yapıldı bu açıklamadan sonra? Cevdet Yılmaz başkanlığında bir Fon İzleme Kurulu kuruldu. Bu Fon İzleme Kurulunda kimler var? Bakıyoruz, bu olaylar yaşanırken gerçekten bu olayları izleyenler var. Bir de anlayamadığımız bir nokta var: 2 AK PARTİ'li vekil var. Yani neden Mesela İYİ Parti'li yok, CHP'li yok, Yeni Parti'li yok, MHP'li yok da sadece 2 AK PARTİ'li vekil var? Biz buna da anlam veremiyoruz ve bununla ilgili bir açıklama yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Devlet Denetleme Kurulunu göreve davet etti Sayın Cumhurbaşkanı. Bu kurumun başkanı Borsa İstanbul'da yine bu olaylar olurken yönetimde olan bir bürokrat. Bunu da anlamak mümkün değil. Bir de madem Devlet Denetleme Kurulu davet ediliyor ve Cumhurbaşkanı bu kadar iddialı; niye Kasım 2025'te bakan bunu söylediğinde bu Devlet Denetleme Kurulu göreve davet edilmedi? Onu da anlamakta zorlanıyoruz. Niye hâlâ Borsa İstanbul'un Başkanı görevde? Niye hâlâ SPK Başkanı ve tüm üyeleri görevde? Niye hiçbir bürokrata soru sorulmuyor, hesap sorulmuyor? Niye birkaç kişinin ismi devamlı medyada geziyor? Bir de devamlı Sayın Adalet Bakanı "Şu kadar kişi gözaltına alındı, şunlar tutuklandı..." Ya, bu işin magazin kısmıyla ilgilenmiyoruz yani bu olabilir. Ortamda nem üretecek bir ortam varsa orada tabii ki küf olur. Siz o küfün oluştuğunu, orada küf olduğunu göre göre o küfün bütün evi sarmasına niye müsaade ettiniz, niye asıl onun üstüne gidilmiyor? Biz bunu anlamıyoruz.

Yine, bugün Sayın Adalet Bakanının bir açıklaması vardı. Bu gönüllü iade hesabı açılmış TMSF bünyesinde ve 5 kişi iade etmiş. Yani ben bunu anlayamıyorum. Gönüllü iade hesabı ne demek? Yani ben kendi kendime vicdanıyla baş başa kalıp "Ya, ben bir günah işledim. Gidiyorum, bu işlediğim günahı bu hesaba yatırıyorum mu?" diyor. Ya, biz devlet yönetiyoruz. Yani böyle bir şey hani... Siz Sayın Merkez Bankası Başkanı, bu konuda da başka ülkeleri de görmüş, tecrübeli bir insansınız. Ben gerçekten bunu anlayamıyorum, anlam veremiyorum. Devletimin bu hâle gelmesine de üzülüyorum. 455 bin yatırımcıya gerçekten bu Hükümetin açık cevap vermesi lazım. Bu milyarlarca lira nereye gitti? Kim kazandı, kim kaybetti? Borsa Başkanlığı hangi bilgileri verdi, hangilerini vermedi? Geçen yıl neden gereği yapılmadı? Tera, Pusula, Hedef, Özata, Destek ve diğerleri hakkında hangi işlemler uygulandı? Kim buna göz yumdu? Bu zararın hesabını kim verecek? Gerçekten bunlar ivedilikle cevap verilmesi gereken konular ve kesinlikle ve kesinlikle bu denetleyen kurumlar, düzenleyen kurumlar, Borsa İstanbul dâhil olmak üzere hepsindeki insanların da bir an evvel görevden alınması lazım. Bir tek buradan para kazanan, işte, "Manipülasyon yaptı, bilmem ne yaptı." diye birkaç kişinin ismiyle olmaz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 24

Yine, aynı şey oluyor. İşte, bir milletvekilinin çocuğuyla ilgili bazı haberler çıkıyor, mallarına tedbir konuluyor. Birkaç saat sonra ya da birkaç gün sonra tedbir kalkıyor. Ya, bunlar anlaşılır şeyler değil. Bir defa piyasada güven olması gerekirken... Hani zaten güveni kaybetmiştik, artık o güven nasıl gelecek; onu bilmiyorum. İnsanlar, yatırımcılar gerçekten "Devletin regüle ettiği bir piyasa var, devlet denetliyor. gözetliyor." diye güvenip yatırımlarını buralara koyup karşılığında bunu yaşıyorlarsa burada devletin gerçekten aynaya bakma zamanı gelmiş de geçiyordur. Bu öz eleştiri de değil. Burada herkes sorumluluğunu bilecek ve orada bir aksilik oluyorsa sorumluluğu alacak yani istifa etmek gerçekten elzemdir. Görevden el çektilirmek gerçekten elzemdir. Yani zaten bir insan bu olaylar olurken o kurumdaysa otomatikman bir daha orada olmaması gerektiğini kendi bilmesi gerekmektedir. Bunda suçlu olması gerekmez illa. Siz orada görev başındayken aksaklıklar olmuş ve siz bu konuya da ya ihmalden ya da birtakım sebeplerden dolayı müdahale edememişsiniz. Dolayısıyla direktman sorumlusunuz. Sorumluluğunuzun gereğini de yerine getirmeniz gerekmektedir.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Allah, Türk milletinin yâr ve yardımcısı olsun diyorum.

MEHMET MUŞ (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanımıza ve Başkan Yardımcılarımıza öncelikle Komisyonumuza hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, biraz önce gerçekten Türkiye adına talihsiz bir olay yaşandı: Türkiye'nin en önemli gündem konusu olan fon kriziyle ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir araştırma önergesi, konusu görüşülecekti ancak iktidar milletvekilleri Türkiye Büyük Millet Meclisi salonunu terk ettiler ve üzerine de karar yeter sayısı talebinde bulundular ve böylece de görüşmelerin yapılmasının önüne geçtiler. Şimdi, bu fon krizinin bugünlerde tartışıldığı bu süreçte bu yapılan davranışın ne anlama geldiğini söylemek gerekirse eğer, işte, bu krizin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesinin önüne geçen AKP iktidarı bu krizin gerçek sorumlusu olduğunu açıkça ilan etmiştir. Bu tutum ve davranışla "Yaşananların gerçek sorumlusu biziz. O nedenle de bu konular konuşulmasın, görüşülmesin, Türk milletinden saklansın." demek istemiştir ve böylelikle de zımnen suçu ve hatta açıkça bu suçu üstlenmiştir yani bu davranış bile tek başına iktidarın sorumluluğunun açık göstergesidir. Ve şunu söyleyeyim: İktidarı yönetenler "Efendim, bu olaylar olurken ben görmedim, ben duymadım." diyemez çünkü tüm yapılan işlemler devletin denetimindedir, kontrolündedir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, önce şundan bahsedeyim: Bakın -en çok gündemde yer alan- AKP'nin Genel Merkez yöneticisi Fatma Betül Sayan Kaya ve eşinin savcılık talebiyle birlikte bu parayı iade ettiğine dair belgeler paylaşılmakta. Önceki günlerde de paranın iade edildiği söylenmişti. Şimdi, bu para iade edildi mi, edilmedi mi? Şu an çok net belli değil ancak iade edilmiş olsa bile, ortada bir suç varsa bu suçun ortadan kalkması için yeterli değildir çünkü bu iade, öyle gönüllü, "Efendim, işte bu parayı ver, haksız kazanmışım. O nedenle de ben bunu iade ediyorum." diye iade edilmiş bir para değildir; kamuoyunun baskısıyla ve bütün mağdurların konuyu net bir şekilde ortaya koymasıyla iade edilmek zorunda kalınmıştır; eğer iade gerçekleştiyse. Peki, diğer alanlar, diğer kazananlar, diğer haksız bir şekilde bu parayı kazananlar ne oldu, onların ne kadarı bu parayı iade etti? Bu hususun da açıklığa kavuşması gerekir.

Söylenen, 90 milyar dolar civarında bir paradan bahsediyoruz. Bu kadar büyük bir para birilerinin cebine aktarılırken yetkililer, etkililer nerede? Soruyoruz. Çok basit bir olayda bizim belediye başkanlarımızın evine sabahın beşinde operasyon çekenler, bu paralar birilerinin cebine giderken nasıl izlediler, nasıl görmezden geldiler? Şimdi, bu olaylar yaşandı; sorgu yok, ifade yok, iade bugüne kadar yok, "Tedbir var." dendi,

birçok tedbir de bir saatte yok edildi. Ama muhalefet belediye başkanlarına geldiğinde basit iddialar nedeniyle belediye başkanlarının evleri... Sabahın köründe, efendim, polis baskınıyla gözaltılar ve alınan tedbir kararlarıyla bir buçuk seneye yakındır insanların malı mülkü bir şekilde kullanılamaz hâle getirilmiş durumda. Şimdi, bu olaylar yaşanırken vatandaşın mağduriyeti nasıl giderilecek? İşte, bu konuda, bu işlerin sorumlusu olan iktidar hızlı adım atmak zorunda, bu paraları geri tekrar almak için mücadele etmek, gayret etmek zorunda, bu paraları kurtarmak zorunda ve mağdur olan vatandaşların paralarını iade etmek zorunda ve kamuya bir yükümlülük getirmeden bu paraları haksız bir şekilde aşırıanlardan bu paralar geri alınmak zorunda. Aksi hâlde büyük kamu zararları doğacaktır. Bu kamu zararları eğer doğarsa da, işte, buna göz yuman kim varsa ve o kişileri kimler oraya atamışsa, bunun sorumlusu da onlar olmalı ve onlardan bu zararlar tahsil edilmeli. Şimdi, bu kadar olay yaşanıyorsa bu memlekette, artık bir tarafta iktidarda olanların her türlü yanlışına göz yumulurken bir taraftan da muhalefette olanların en ufak kusurları için olmadık davalar açılır, hapse atılırken ve belediyelere yargı eliyle çökülürken bu ülkede adaletin kalmadığını ve hukuka inancın kalmadığını açıkça gösterir.

Sayın Başkanım, bu olaylar olurken vatandaşın size güven beklemek mümkün değildir ve dolayısıyla da vatandaşın adalete güvenmediği, hukuka güvenmediği, yarın güvencesi olmadığı, mal güvencesi olmadığı bir durumda siz Merkez Bankası olarak ne yaparsanız yapın enflasyonu düşüremezsiniz, piyasaya güveni oluşturamazsınız ve böylelikle de biraz önce sizin anlattığınız... Yok, efendim, işte, "Yakıta, enerjiye zamlar geldi, bunun sebebi savaştır." derseniz, yaklaşık bu Komisyonunda yıllardır her yaşanan ekonomik sorunu ve sıkıntıyı, işte, bir dönem Covid'e, bir dönem Rusya-Ukrayna savaşına, işte, genel anlamda dış güçlere, bugün de Amerika-İran savaşına bağlarsanız sorunu da bilmiyorsunuz demektir, çözümünü de bilmiyorsunuz demektir. Bu ülkede bu sorunların çözümü için önce adil olmak zorundasınız. Bu devleti yönetenler, iktidar önce adaletli olmak zorunda, önce topluma, bu millete güven vermek zorunda ve herkese eşit davranmak zorunda. Bunlar olmadığı müddetçe siz ne yaparsanız yapın başarılı olmanız mümkün değildir. Vatandaş bugün izliyor, bakıyor, diyor ki: "Ben kıt imkânlarla vergi veriyorum ama benim

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 25

bütçemden ayrılmış olan paralar birilerinin cebine hortumlanıyor." 500 bine yakın vatandaş küçük birikimleriyle, çoğunlukla küçük birikimleriyle, efendim, fona dâhil olmuş, işte, borsaya dâhil olmuş. E, şimdi, siz, burada 500 bine yakın büyük bir topluluğun bu şekilde dolandırılmasına göz yumarsanız bu piyasaya güven kalır mı, bu piyasadan gelecek beklenir mi? İşte, bunların olmadığı bir dönemden sağlıklı bir ekonomi beklemenin mümkün olmadığını tekrar söylüyorum ve bunun tek sorumlusu var; o da siz değil, sizi oraya atayan ve bu iktidarı yönetenlerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Siz sadece bir kamu görevlisisiniz, siz elinizden geleni yapıyor olabilirsiniz ama bu koşullar oluşmadığı müddetçe sizin başarılı olma şansınız yoktur çünkü koşulları sağlaması gereken iktidar. Bugün artık güven vermeyen, başta gençlerimiz olmak üzere tüm vatandaşların gelecekle ilgili umudunu kestiği, artık ne iş yaparsa yapsın hiçbir vatandaşımızın kazanamadığı bir ülkede yaşıyoruz.

Şöyle bir çıkın, dolaşın. Bakın, efendim "Tarımla ilgili, üretimle ilgili enflasyon biraz düştü." diye bahsettiniz. Evet çünkü çiftçi perişan; çünkü çiftçi, bakın, bugün yetiştirdiği ve hasat dönemine gelmiş olan, geçen sene örneğin 30 TL'den sattığı meyveye bugün 6 liraya alıcı bulamaz hâle gelmiş; alıcı yok. Şimdi, siz bunu "Enflasyon düştü." olarak değerlendirebilir misiniz? Burada çiftçi perişan olmuş demektir. Çiftçi geçen yıl örneğin 50 TL'ye mazot alırken bu sene 100 TL'ye almış, gübrenin çuvalını 600 TL'ye almışken bugün almış 1.600 TL'ye ama sattığı ürünü, tam tersi, yarısına, üçte 1'ne, dörtte 1'ine satmak zorunda; onu da müşterisini bulabilirse. Siz, şimdi, çiftçiye korumazsanız; ihracat kapılarını açamazsanız ve hatta yetmiyormuş gibi, ithalatı da özendirirseniz; esnafımız, efendim, iş yerini kapatmak zorunda kalır, BAĞ-KUR'unu ödeyemez durumda olur ise; emekli aldığı en düşük emekli aylığıyla daha çektiği para eline ulaşmadan parasını bitirirse, bu koşullarda sağlıklı bir ekonomi de olmaz, sağlıklı bir toplum da olmaz, enflasyon da düşmez diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Kısacık, buyurun lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde maalesef kara günlerden birini daha yaşadık. Aşağıda Genel Kurulda şu anda Türkiye'nin ana gündemi olan, milletin ana gündemi olan, 455 bin kişinin mağdur olduğu, 800 milyar TL'lik net paranın şu anda belirsizliğini koruduğu bir konuda üzülmek söyleyeyim ki maalesef araştırma önergelerinin görüşülmemesi için Genel Kurul iktidar tarafından kapatıldı. Yani, şimdi, bu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ana işlerini, ana görevlerini yapmaması demek. İktidar partisi milletvekillerinin Meclisi terk edip Genel Kurulda kapatmasına; Meclisin ana faaliyetinin, özellikle de tüm Türkiye'nin gündeminde olan bir konuda, konu bu kadar hassasken, vatandaşın gözü buradayken, "Ya, işte, Meclis açıldı; ne olacak bakalım, yetkililer ne diyecek, ne yapacak?" denirken Meclisin kapatılmasına, inanın, anlam veremedim, anlam veremedim yani ne gereği var? Oturalım, konuşalım, tartışalım, araştırma önergesini görüşelim, bir Meclis araştırma komisyonu kuralım, sonuna kadar üstüne gidelim yani niye örteceğiz, niye bunun tartışılmasından korkuluyor? İnanın, milletvekili olarak üzüldüm, Meclisin adına üzüldüm, millî irade adına üzüldüm.

Şimdi, Sayın Başkanım, tabii, konu bu iken, gündem bu iken sizin de Merkez Bankası olarak bu konuyla ilişkili bazı kesişim noktalarınız var, kanunun size yüklediği birtakım görevler. Mesela, şimdi, Merkez Bankasının görev ve sorumluluklarına baktığınız zaman, fiyat istikrarı var, döviz kuru rejimi var, banknot basma ve ihraç imtiyazı var ve ödeme sistemleri var; asıl önemlisi de finansal istikrar, bu konuyu etkileyen şey. Şimdi, Merkez Bankası sitesine baktığımız zaman "finansal istikrar" kısmında, "görevlerimiz" kısmında şöyle maddeler var: "Merkez Bankası finansal istikrara yönelik, sistemle ilgili risk unsuru olabilecek yapısal ve makroekonomik gelişmelerin tespiti ve takibi, finansal istikrarla ilgili risk oluşturabilecek durumlar için diğer kurumlarla iş birliği içinde tedbir alınması, finansal istikrar açısından finansal sektörün ve gerektiğinde kuruluşların etkinliğini ve sağlamlığını izlemeye, uluslararası alanda finansal istikrara ilişkin gelişmeleri takip ederek ülkemiz açısından değerlendirmesine..." diye bir bölüm var finansal istikrarda. Dolayısıyla, evet, bu krizin birinci sebebi ya da ana sorunlardan biri Merkez Bankası değildir ama Merkez Bankamıza da burada, böyle, birtakım izleme, birtakım takip, birtakım bununla ilgili gözlemlene görevi verilmiş.

Yine, ödeme sistemlerinde şöyle bir madde var: "Merkez Bankası, fonların ve menkul kıymetlerin güvenli ve hızlı bir şekilde aktarılması ve mutabakatının gerçekleştirilmesi için yeni sistemler kurmak, kurulmuş ve kurulacak sistemlerin kesintisiz işlemini sağlamak, gözetimini gerçekleştirmek için gerekli düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür." Yani bu 2 madde size şu anda yaşadığımız fon vurgunuyla ilgili, böyle, birtakım görevler yüküyor.

Benim burada sormak istediğim, bu süre zarfı içerisinde, özellikle de MSCI'nın haziran ayında uyarmasıyla birlikte... Yani şimdi, biz... Anlattım, 1 Temmuzda ben Meclise araştırma önergesi verdim; aynı, bugünü anlattım ben. Dedim ki: Şu anda Mecliste birtakım manipülatif işlemler yapılıyor, birtakım kağıtların, birtakım hisselerin altı boş, birtakım fon işlemleriyle bazı fiyatlar şişiriliyor. Dolayısıyla bununla ilgili bir önlem alınması yönünde araştırma önergesi verdik. MSCI da zaten diyor ki: "Önlem alın, almazsanız sizi endeksten çıkartacağım." Yani net bir şekilde bize orada MSCI aslında bir uyarı yaptı. Aslında tüm işlerin başlaması da MSCI'yla başladı. Eğer MSCI belki uyarı yapmasaydı, şu anda yüzde 5.000'lerden yüzde 50.000'lere doğru gidiyordu. Herkes mutlu, fon şişiyordu belki yani. Ne zaman ki MSCI orada bir uyardı... Ama MSCI'dan önce, tabii, bunun SPK'nın kesin görmesi lazım, Merkez Bankasına da burada görevler düşüyor. Burada net bir şey sormak istiyorum: Siz bugüne kadar bununla ilgili, Merkez Bankasının size yüklediği görevler anlamında herhangi bir uyarıda bulundunuz mu, uyarı yaptınız mı?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 26

Şimdi, diğer bir konu: Tabii, enflasyon şu anda Türkiye'nin en önemli gündemi ve enflasyonun bedelini de ciddi bir şekilde tüm Türkiye enflasyonun düşürülmesi için kemer sıkma, bedel ödeme, hepsini yapıyor. Şimdi, en son enflasyon yüzde 30'un altına düşünce, yüzde 29,73 o da. Hani aslında yuvarladığınız zaman yüzde 30'dur, arada, böyle, 0,26'lık bir şey var, 0,27'lik. Neyse, "30'un altına düştük." diye Sayın Şimşek de bir tweet attı. Ama değerli arkadaşlar, buraya nereden geldik ya.

Ya, bu enflasyon 2021 yılının Kasım ayında yüzde 21,31'di. Ne oldu? Kasım ayından sonra faiz indirimi inadı, Sayın Şimşek'in deyimiyle, yine, irrasyonel zamanlar başladı kasımla beraber. Faiz indirimi olunca, nas politikasıyla beraber, nasıl oldu; aylık enflasyon aralık ayında yüzde 13 oldu, bir ayda enflasyon yüzde 13,58 oldu ve yıllık bazda bu, enflasyonu yüzde 36'ya taşıdı. Zaten o günden sonra biz artık gün yüzü görmedik ülke olarak. Hep pahalı... 2021'in Kasımında başladı tam elli yedi aydır 30'un altına düşmedi; 58'inci ay, yüzde 30'un altında bu ülke enflasyonu görmedi. Bir ara yüzde 85'e çıktı 85'e. İndirmek için ne oldu? İşte, kur korumalı garabeti filan başımıza sarıldı.

Şimdi, bakın, bu durduk yere oldu ya. Savaş yoktu, pandemi yoktu, durduk yere, bir yanlış politika yüzünden ülke tam elli sekiz aydır... Enflasyon da yüzde 21'di, şimdi, bakın, yüzde 30'un altına düştü diye seviniyoruz. Peki, bu süre zarfında, bu 58 ay boyunca enflasyon düşüyor diye seviniyoruz da bu millet ne bedel ödedi? Bakın, 58 ayın ortalama fiyat artışı yüzde 622, yani 58 ayda ortalama fiyat, yani hayatımız yüzde 622 pahalılaşmış ama şunu söyleyeyim: Kiradaki artış bu 58 ayda yüzde 1.249, yükseköğretim giderlerindeki artış yüzde 1.786, okul servislerindeki artış yüzde 959. İşte okul başladı ya, 2021'e göre yüzde 959 artmış. Bakın, evet, "Enflasyon düşüyor." diyoruz ama ne bedeller ödedik, ne bedeller ödedik.

Şimdi, işçi enflasyona ezdirilmesin diye zaman zaman temmuzda verilen ara zamlar verilmedi. Bakın, işçi hep enflasyona ezdirildi, asgari ücretli hep enflasyona ezdirildi, memur enflasyona ezdirildi. Enflasyon çıkmasın diye düşük kur politikasının yüzünden sanayici şu anda her yıl kan kaybetti, her yıl pazar kaybetti. Örnek, işte TÜSİAD'ın maliyet bazlı rekabet gücü endeksi var, ne diyor bu? "Dış ticaret yaptığımız 31 ülkenin dâhil edildiği hesaplama göre şu anda rekabet gücümüz tarihî diplerde, rekabet gücümüz tarihî diplerde. Yıllardır sanayicimizin emekle kazandığı o pazarlar Çin'e kaybediliyor, Mısır'a kaybediliyor, Avrupa Birliği pazarlarımızdan hızla geri çekiliyor ve bunları bir daha kolay kolay da geri alamayacağız. Çünkü bir pazarı kaybedince almak kolay değil; numune gönderiyorsun, ardına adam senden birtakım yeni güvenceler istiyor, ilk önce düşük sipariş veriyor, vesaire. Biz bu pazarları emek emek aldık, sanayici şu enflasyon düşsün diye yıllardır düşük kur altında ne yapacağını şaşıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Maliyetler yükseliyor, fiyat baskılanıyor, sanayici burada eziliyor ve maalesef rekabet koşulları da kalıcı olarak değişiyor.

Benim korkum şu: Şimdi, "Enflasyonunda bir düşüş var, yüzde 30'un altına düştü." diyoruz. Aslında enflasyon için en elverişli zamandayız şu anda. Peki, ocak ayında ne olacak? Şimdi, bir yıllık birikmiş bir asgari ücrete verilmemiş bir zam var, enflasyona ezilmiş bir asgari ücret durumu var. Peki, ocak ayından sonra zaten hemen bu kasım-aralık ayında fiyatlar başlıyor, psikolojik olarak "Aman ocak ayı geliyor, asgari ücret artıracak, her şey zamlanacak." diye böyle bir şey başlıyor. Bunun kalıcı olabilmesi için çok ciddi çalışmaların yapılması gerekiyor ama bakıyoruz, ben size bir önceki konuşmada da söylemiştim, Türkiye'de enflasyon hesaplarken bir katsayı lazım. Bakın, 17 Mart olayı vardı mesela, şimdi işte bu fon krizi çıktı yani yok, Türkiye'de hiçbir şey normal, rayında değil ki mutlaka bir siyasi kriz var. Şu anda Türkiye'nin en büyük, cumhuriyet tarihinin en büyük fon vurgununu, finansal piyasa vurgununu yaşıyoruz şu anda. Gel şimdi burada enflasyon politikası belirle. Hatta sizin bir serzenişiniz vardı işte yastık altındaki altınlarla ilgili. Yani şimdi bu ülkede insanlar para piyasasındaki fonunu ulaşamıyor, ya, para piyasası fonu, hisseden vazgeçtim. Yani mevduat, artı tahvil, işte artı özel sektör tahvili varsa o, vesaireden oluşan günlük para piyasası fonu şu anda yok. Adamın aldığı risk 2 derece olan para piyasası, yüzde 60 ters repoyla hisse senedi fonuna dönüşmüş, adamın haberi yok; SPK bunu kontrol edecek, yatırımcı mı bunu kontrol edecek? Bunlar yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Şimdi bu geldiğimiz noktada insanlar ne yapıyor? Gidiyor, şu anda altına, fizikî dolara yöneliyor; yine Allah yardımcınız olsun diyeceğim ben, yine şimdi yatırımcının algısı bozuldu. Bir de Merkez Bankasının da öncülüğünde ilk defa 22 Mayıs Finansal Okuryazarlık Günü olarak ilan edildi, finansal okuryazarlık törenleri yapıldı vesaire ve orada insanlara dendi ki: "Bakın, siz borsaya vesaireye hemen girmeyin, onun yerine fonlar var, fonlar üzerinden -doğrusu da bu- işi bilen piyasa profesyonelleri üzerinden yatırımınızı fonlara yapın, fonlar yönetsin." Şimdi, bakıyorum insanlara, ne diyor koca koca sanatçılar filan: "Benim hayatta fonla işim olmaz, ben hiç fona bulaşmadım şimdiye kadar." Sanki fon, fona yatırım yapmak, fon almak suçmuş gibi oldu bu ülkede ya. İnsanlar çıkıp diyor ki: "Benim fonda bir lira param yok." Sanki bu, övünülecek bir şey. Hâlbuki, yatırım yapan herkesin ilk yapacağı şey ama şu anda insanlar ondan bile kaçır hâle geldiler; bakın, geldiğimiz nokta.

Ben, son olarak şeyi soracağım Başkanım. Şimdi, siz Türkiye Merkez Bankası olarak, enflasyonu aylık olarak ölçüyorsunuz diye biliyorum; TÜİK de ölçüyor. Benim merak ettiğim, aradaki makas nedir? Yani TÜİK'le ölçtüğünüz enflasyon örtüşüyor mu?

İkincisi: Ya, bir de şu kur rejimiyle ilgili bir değişiklik düşünüyor musunuz? Şimdi, baktığınız zaman, Türkiye Cumhuriyeti'nin kur rejimi dalgalı kur rejimi diye geçiyor ama bakın, burada -kaçtan almışız- 2018'den beri dolar kurunun yükselişi. Bakın, burada hiç dalga yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 27

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SADULLAH KISACIK (Adana) - Bitiriyorum, son Başkanım.

İstikrarlı bir şekilde kur yükseliyor; burada dalgalı değil, dalgalı değil. Bununla ilgili, bu dalgalı kur rejimiyle ilgili de ya da kur politikasıyla ilgili de görüşlerinizi almak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Başka Komisyon üyelerinden söz talep eden yok.

Şimdi, Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağız. Komisyon üyesi olmayanlar sisteme girerse ona göre söz vereceğim.

Sayın Arpacı, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Evet, hoş geldiniz Komisyonumuza.

Altı ay önce geldiğinizde, konuşmamda enflasyonla mücadelenizin başarılı olma şansının olmadığını, ne yazık ki Türkiye'de topyekûn bir mücadelenin olmadığını ve bu mücadelede yalnız kaldığınızı söylemiştim; bugün ne kadar haklı olduğum ortaya çıktı. Bizler de işte gördüğünüz gibi, AK PARTİ'li, MHP'li vekillerden burada çok az sayıda insan var çünkü Genel Kurulu kapattılar ve sorumlu olmadığınız, sorumluluğunuzun kısıtlı olduğu bir konuda burada içimizi size döküyoruz; Allah kolaylık versin, Türkiye'deki her kurumun ne hâle geldiği ortada.

Şimdi, fon kriziyle ilgili konuşmak istemiyorum ama bunun ekonomimize etkileri yani paranın başında olan kişi olarak ekonomimize etkileriyle alakalı eylem planınızı, neler yapacağınızı da bilmek istiyorum çünkü bu "fon krizi" dediğimiz, aslında teknik olarak bunu söylüyoruz ama siyasi olarak yüzyılın vurgunu, yüzyılın soygunudur bu çünkü bağlı olduğunuz kurumun berbat ekonomi politikalarını örtmek amacıyla sığındığı liman, biliyorsunuz, bugüne kadar ya depremde, asrın felaketi ya da EYT'ydı. Şimdi, bu fon krizinin maliyeti EYT'nin bir yıllık maliyetinden fazla yani tasfiye edilen fonlardaki rakam bir yıllık EYT maliyetinden fazla. Ekonomide açtığı kara deliğin büyüklüğü "asrın felaketi" dediğimiz depremin ekonomik boyutuna yaklaştı. Şimdi, EYT bir talep; siz bugüne kadarki enflasyon mücadelenizde hep talep enflasyonuna yöneldiniz. Ben o zamanlarda da sormuştum yani bu talebi nasıl yöneteceksiniz diye. Yönetemedik; dört buçuk, beş senedir, işte elli yedi ayda Allah'ın yardımıyla yüzde 29,7'ye düşürdük, yönetemediniz. Benim sorum şu olacak: Şimdi, bu fon kriziyle ortaya çıkan asrın vurgunuyla, soygunuyla ortaya çıkan talebi nasıl yöneteceksiniz?

Şimdi, neden bu bir talep oluşturacak? Siz birçok yatırımcının parasını buharlaştırdınız, bağlı olduğunuz kurum ya da denetlemeyen kurumlar buna göz yumdunuz fakat bunun içinde kurumunuzun teşvik ettiği kurumlar da var. Şimdi, şirketler de orada bir sürü fonda parasını değerlendirdi. Bunlardan bir tanesi, yine, sizin Genel Başkan Yardımcılarınızdan Nihat Zeybekçi açık açık söyledi, dedi ki: "Beş günlük, on günlük fonlarda değerlendiriyorduk para piyasası fonlarında güvenliydi." Gerçi kendisinin haberi yokmuş da. Unuttuğu rakam 5 milyon dolar, 250 milyon lirasını unutmuş şirketlerinde değerlendiriyormuş falan filan. Yani şimdi, o şirketleri siz bu fonlardan stopaj almayarak aslında desteklediniz yani fona girişi desteklediniz, bu güzel bir şeydi ama eylül ayında ilginç bir şey oldu. Para piyasası fonlarına yüzde 10 stopaj geldi, hisse senedi fonlarına gelmedi. Yani insanları, kurumları daha çok bataklığa çektiniz, daha çok bataklığa sürüklediniz, daha çok insanın mağdur olmasının önünü açtınız. Eylülün ilk haftası çıktı bu, bütün dedikodular ortadayken çıktı. Şimdi, şirketlerin daha çok paraya talebi var çünkü 1-2 ay sonra çekleri vurulmaya başlayacak, belki bu ay maaşları ödemekte zorlanan firmalar var. Bu dediğimi iyi anlamanız lazım eğer anlayamıyorsanız Nihat Bey'le konuşun, Nihat Bey zaten savunmasını bu şekilde yaptı, "Biz de mağdur olduk, 455 bin kişiden biriyiz." dedi. Şimdi, fon ve sermaye piyasasındaki güveni tesis edemezsek biz Türkiye ekonomisinde gerçekten bir noktaya getiremeyiz. Biraz önce enflasyonla mücadelenizde "Allah'ın yardımıyla." dedim, Rabbim yol gösterdi size. Bunca zamandır biz üretim, ihracat diyorduk, işte gösterdi gıda fiyatlarında üretimin arttığında fiyatların nasıl düştüğünü. Ha, çiftçi mağdur oldu çünkü beş senedir uygulamadığınız maliyet enflasyonu hâlâ çok yüksek, enflasyon düşmüyor, enflasyon her gün artıyor. Gıda enflasyonu düştü çünkü don olmadı, dolu vurmadı, kuraklık olmadı yani toprak verimliliği arttı, üretim arttı da fiyatlar ondan düştü. Bizim aslında başından beri söylediğimiz şey bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Bitirebilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayın.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Yani Türkiye'deki bütün kurumların artık ne yazık ki ne hâlde olduğunu gördük. Siz bu sıkı para piyasası politikanızla hâlen daha insanların kemer sıkmayı bırak artık boğazını sıkmaya devam ediyorsunuz, gelin bundan vazgeçin. Türkiye "Carry Trade" yöntemiyle dolara yüzde 30 faiz vererek bu işi yürütemez.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Kur politikanızı ve faiz politikanızı bir an önce değiştirmeniz lazım ve bu fon kriziyle oluşacak talebi de nasıl geri getireceksiniz, taleple nasıl mücadele edeceğinizi de açıklamanız lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Zeybek, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 28

Sayın Başkan, sabah, öğleden önce yaptığınız sunumda bazı risklerden bahsettiniz, o risklerin önemli bir kısmı da dış politikayla ilgili ve bölgesel sıkıntılardan kaynaklandığını söylediniz. Birincisi, bunlardan sormak istediğim uzun zamandır Türkiye'de Merkez Bankası vasıtasıyla kur rejimi enflasyonun ve reel faizin altında tutuluyor. Bunu politik olarak tercih ettiğinizin farkındayız. Size göre bölgemizde ABD-İran savaşı, petrolden kaynaklanan ya da bölgede Suudi Arabistan-Yemen ve başka bölgesel jeopolitik nedenler ya da başka siyasal nedenlerle birlikte yakın vadede bir kur atağı noktasında bir hazırlığınız var mı?

İkincisi, kuru baskı altına almanız dolayısıyla Türkiye'de sanayinin, ihracata dayalı sanayinin ciddi biçimiyle sıkıntıya girdiğini, başlangıçta özellikle de emek yoğun sektörlerde yurt dışına gitmiş olan kimi iş kollarının şimdi giderek tümüyle fabrikalarını kapatma yoluna gittiğini ya da üretimlerini çok ciddi biçimde daralttığını düşünüyoruz. Bu, orta gelir tuzağına uzun süredir düşmüş olan ülkemizin bunu aşabilmek için yüksek bir üretim kapasitesi ve yüksek bir istihdam ve yeni yatırım alanlarının açılması konusunda bir handicap oluşturmuyor mu?

Türkiye'de var olan sermaye birikimlerinde, döviz baskı altında, altın ve gümüşte fiyatlar kura bağlı olarak stabil, faiz gerçek enflasyonunun çok üzerinde değil, borsaya da olan bütün güven ortadan kalkmışken, şu anda özellikle de 8 milyonun üzerine çıkmış olan yatırımcı sayısında ciddi biçimde daralma ya da reel anlamda bir küçülme söz konusu olduğunda o zaman nasıl bir yöntemi topluma tasarruf anlamında önermiş olacaksınız? Bu konuda Merkez Bankası olarak nasıl bir seçenek var? Ve özellikle de sanayinin ve firmaların gelişmesi açısından gerçekten de fonlar sadece büyük sanayi açısından değil, küçük-orta boy işletmeler, Anadolu'da bulunan pek çok işletme açısından, yeni yatırımlar açısından bir kaynak hâline dönmüş iken şimdi burada yaratılmış olan büyük hayal kırıklığını ve tahribatı nasıl gidermeyi düşünüyorsunuz?

İhracatta geldiğimiz noktada ihracatın ithalatı karşılama oranı büyük oranda ithalattaki genel durgunluktan kaynaklanmakta, tüketici taleplerinin karşılanmasındaki talep eksikliğinden kaynaklanmakta ve ihracat rakamlarını yani doları 1980'le ya da 2000'le kıyasladığımızda çoğunlukla sanki 2000 yılındaki bir Amerikan dolarının satın alma gücü ile 2025 yılındaki doların satın alma gücü aynıymış gibi değerlendirilmekte ve kıyaslamalar 2002 ile 2025 arasında yapılmaktadır. Bu da tabii gerçek olmayan bir sonuca oturtmaktadır bizi.

Son olarak da şunu ifade etmek istiyorum: 800 milyarın üzerinde bir fon krizinden bahsediliyor. Buradan elde edilecek olan geri dönüşümün yüzde 10-15'leri geçmeyeceği, büyük oranda yurt içindeki kaynakların ya da yurt içinde elde edilmiş olan varlıkların bir biçimiyle geri getirileceği ama yurt dışına gitmiş olan varlıkların ise geri getirilmesinin çok zor olduğu gözüküyor. Sizin bu fondan kaynaklanan tahribatın ekonomiye yaratacağı orta, uzun vadede iş dünyasına, istihdama ve şirketlerin başlamış olan yatırımlarını sürdürebilmesine, daha da önemlisi ticarete birbirini tetikleyen ve birbiriyle alacak-verecek ilişkisinde olan sektörlerin yaşayacağı durgunluğu giderme konusunda nasıl bir öngörünüz var?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, söz talepleri karşılanmıştır.

Şimdi Sayın Başkana bugün dile getirilen eleştiri, görüş ve sorular için cevap hakkını kullanması için söz vereceğim.

Sayın Başkan, buyurun.

Süreniz yirmi dakika.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI BAŞKANI FATİH KARAHAHAN - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, milletvekilleri; tüm görüş, değerlendirme, eleştiri ve sorularınız için teşekkür ediyorum, katılımınız için teşekkür ediyorum. Bana verilen sürede mümkün olduğunca bütün sorulara, görüşlere cevap vermeye çalışacağım, yetismeyecek olursa kalan konuları da geçen seferlerde olduğu gibi yazılı bir şekilde en kısa sürede size iletacağız.

Sözlerime burada sorularınızda öne çıkan yatırım fonları konusuna değinerek başlamak istiyorum. Tabii ki bunu Merkez Bankasına bakan kısmıyla değerlendireceğim, bu da finansal istikrar tarafı oluyor. Bildiğiniz gibi bazı yatırım fonları tasfiye sürecine girdi. Burada piyasaların görece sınırlı bir alanında ve tekil bazı fonlar kaynaklı olarak oynaklık gözlemlendi. Biz -az önce söylediğim gibi- bu konuya temelde finansal istikrar açısından bakıyoruz, bu da kanuni olarak bize verilen bir görev. Böyle baktığımızda iki öncelik öne çıkıyor: Bunlardan bir tanesi, hem finansal istikrar için hem de bizim politikalarımızın sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için Türk lirasına olan güvenin devam etmesi. İkincisi ise, az önce tekil fonlarda gördüğümüzü söylediğim sorunun finansal sistemin geneline yayılmaması, bunun yayılmasına engel olmak yani bu gördüğümüz sorunun bir sistemik risk hâline dönüşmemesini sağlamak. Bu öncelikler sadece finansal istikrar için önemli değil, finansal istikrar için tabii oldukça önemli ama onun dışında fiyat istikrarı hedefi açısından da oldukça önemli çünkü merkez bankalarının, bildiğiniz gibi, fiyat istikrarı hedefine odaklanabilmelerinin bir ön koşulu, finansal sistemin sağlıklı bir şekilde, olağan akışında ilerlemesi. Aynı şekilde, tersini de söyleyebiliriz, fiyat istikrarını tesis etmek de finansal istikrarı korumanın ayrılmaz bir parçası. Bu doğrultuda, biz, bu süreçte bankaların likiditeye erişimini kolaylaştırmak için repo ihale tutarlarını artırdık, bir dizi önlem aldık, repo ihale tutarlarını artırdık, bankaların borç alabilme limitlerini 10 kat artırdık. Teminat olarak kullanılan burada TÜFE'ye endeksli kıymetlerin ve YP cinsi teminatların iskonto oranlarını da yüzde 10'a düşürdük ve ayrıca bankaların TL zorunlu karşılıklarda bloke olarak tutmaları gereken oranları yani iki haftalık süre içinde dokunamadıkları oranları da düşürdük, bunlar likidite yönetimi konusunda biraz daha finansal piyasalara esneklik getirmiş oldu. Onun dışında, bir diğer risk, sorunun tasfiye kapsamında olmayan para piyasası fonlarına yayılması riskiydi bizim gördüğümüz, bu yayılmayı engellemek için ise özellikle TLREF kaynaklı -çünkü bu fonlar yüzde 10 oranında TLREF kâğıtlarının tutuyorlar- bir risk oluşmaması için tahvil

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 29

alimlerimizi burada hızlandırdık. Önümüzdeki dönemde de önceliğimiz finansal istikrar açısından baktığımızda, buradaki geçmişte görülen sorunun genele yayılmaması, piyasa koşullarına göre gerekli adımları atmaya devam edeceğiz. Bu adımlar neticesinde de baktığımızda, fon piyasasının genelinin sağlıklı işlemeye devam ettiğini, finansal sistemin genelini etkileyen bir sorun olmadığını değerlendiriyoruz. Türk lirası tercihinin bakacak olursak da bunun eylül öncesi Türk lirası payıyla uyumlu olduğunu, bu doğrultuda da sunumumda da gösterdiğim gibi Türk lirası payının fonlar dâhil edilse de edilmese de yatay seyrettiğini, dolayısıyla orada bir dövize ya da altına yönelim olmadığını, ciddi bir anlamda olmadığını görüyoruz, mevcut veriler bunu söylüyor. Bu görünüm yürüttüğümüz sıkı para politikasının önemli bir kazanımı olarak da karşımızda duruyor.

Tabii, bu konunun bir diğer boyutu da tasfiye süreci, bu devam ediyor. Burada, bildiğiniz gibi, sürecin etkin işleyişi ve sorunların çözümü açısından Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Cevdet Yılmaz Başkanlığında bir Fon Koordinasyon Kurulu kuruldu. Tasfiye işlemlerinin operasyonu ise, İş Bankası ve Ziraat Bankası tarafından, bunlar üzerinden gerçekleştirilecek. Burada prensip olarak kamu kaynaklarının kullanılmaması kararlaştırıldı, yetkili kurumlarımız bu doğrultuda gerekli adımları atıyor ve biz de bu kurumlarla yakın bir iş birliği ve eş güdüm içinde çalışıyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu vesileyle hem yüce Meclisimize hem de kamuoyumuza şunu ifade etmek istiyorum: Finansal sistemimizin temelleri oldukça sağlam, kurumlarımız yüksek koordinasyon içinde çalışmakta, Merkez Bankası olarak fiyat istikrarı hedefinden taviz vermeden, finansal istikrarı destekleyen tutumumuzu kararlılıkla sürdüreceğiz. Öne çıkan biraz daha detay konular, sorular vardı bu fon meselesiyle ilgili, onlara da girmek istiyorum. Burada SPK'nin -özellikle bize bakan tarafıyla ilgili- basın duyurusunda da açıkladığı gibi, Aralık 2025 tarihinde bir Finansal İstikrar Komitesi toplanıyor, bu toplantıda yatırım fonlarına ilişkin hususlar gündem konusu yapılıyor ve SPK tarafından alınabilecek makroihtiyati tedbirler hususunda tavsiye kararı veriliyor, bu MSCİ'nin açıklamasından, hazırandaki açıklamasından çok daha önce. Biz de Finansal İstikrar Komitesinin bir üyesi olarak -siz de birçok kez vurguladınız- bu toplantılarda hem bankacılık sektörü, yatırım fonları dâhil, banka dışı finansal kuruluşlara ilişkin konularda görüşlerimizi bizim haiz olduğumuz veriler ışığında iletiyoruz, bazen sunumlar vesilesiyle, bazen de değerlendirmeler üzerinden. Dediğim gibi, Aralık 2025'te yapılan değerlendirmeler ve o komitedeki istişareler sonucunda Finansal İstikrar Komitesi bir karar aldı, bu kararlar tavsiye niteliğinde oluyor, ilgili kurumların adım atması gerekiyor.

Şimdi, aslında tasfiye tarafı, burada baktığımızda, para piyasası ve benzeri fonlardan 28 Ağustos sonrasında ciddi bir çıkış oldu, bunu verilerden siz de takip edebiliyorsunuz. Bu çıkışın bir kısmı yurt dışı yerleşiklerden geliyor çünkü onların da bu fonlarda pozisyonları vardı. Yurt içi yerleşikten çıkan tutarlara bakmak önemli, dolarizasyonu anlama açısından. Buradaki tutarın önemli bir kısmının mevduata geçtiğini görüyoruz. Nitekim, aynı dönemde baktığımızda toplam mevduatta, ticari ve tasarruf mevduatında 800 milyar TL'nin üzerinde bir artış oldu. Bu süreçte döviz cinsi fonlardan da çıkış olduğu için bunun bir kısmının DTH'ye yönelmesi beklenebilir çünkü bunlar yani o dönem itibarıyla da döviz tercihi olan yatırımcılar, oradan çıktıkları zaman mevduatta da bir miktar döviz tercihi yapmaları, DTH'nin o kaynakla artması beklenebilir ama buna rağmen baktığımızda toplam mevduat tercihlerinin mevcut TL payıyla uyumlu olduğunu görüyoruz. Nitekim sunumunda da gösterdiğim gibi, az önce de tekrar söylediğim gibi, yatırım fonları dâhilinde baktığımızda Türk lirası payının yüzde 61, yüzde 61,4; o civarda olduğunu ve yatay seyrettiğini görüyoruz. Son günlerde baktığımızda -tabii günlük takip ediyoruz- fonlardan çıkışın yavaşladığını görüyoruz. Burada baktığımızda önemli olan unsur aslında tasfiye sürecindeki fonların finansal sistemin geri kalanıyla ilgili olan bağlantısı çünkü burada yayılma riskini belirleyen temel unsur bu bağlar. Burada bu bağın zayıf olduğunu kalan kısımda görüyoruz. Dolayısıyla, finansal sisteme ve Türk lirasına olan güvenin güçlü bir şekilde devam ettiğini en azından şu anki veriler ışığında söyleyebiliriz. Sıkı parasal duruş burada önemli, bankamızın ve ilgili kurumların eş güdüm içinde aldığı önlemler sayesinde de yayılma riskinin şu an için sınırlı kaldığını açıkçası değerlendiriyoruz.

Tekrar vurgulamak gerekirse: TCMB menkul kıymet yatırım fonları açısından düzenleyici bir otorite değil ancak finansal piyasalardaki dalgalanmaları yakından takip ediyoruz finansal istikrar açısından. Burada, bu süreçte özellikle TL piyasalarında bir oynaklık olması söz konusuydu, burada aksaklık olması söz konusuydu; burada bir dizi önlem aldık, bunların tekrar üzerinden detaylı geçmeyeyim, az önce zaten değerlendirdim ama hakikaten burada yayılma riskinin kontrol edildiğini veriler ışığında değerlendiriyoruz ama bu, her şey bitmiş demek değil, ihtiyaç görürsek gerekli adımları her şekilde atmaya devam ederiz.

Bu konunun makro etkisi üzerinde değerlendirmeler ve sorular oldu. Burada, tabii, konunun finansal sistemin geneline yayılmamış olması oldukça önemli attığımız adımlar neticesinde. Etki ağırlıklı olarak ilgili portföy şirketleri ve bunun yatırımcılarıyla sınırlı. Tasfiye sürecinin de henüz başındayız, çok detaylı yani böyle detaylı sayı vererek analiz yapmak biraz zor çünkü sürecin nasıl ilerleyeceğini görmek önemli ama 3 açıdan en azından kavramsal olarak anlatmakta fayda görüyorum, 3 etki öngörüyoruz: Bunlardan 1'incisi servet etkisi, 2'ncisi rezervlerimize olan etkisi, 3'üncüsü de reel sektör. Bu konular üzerinde zaten siz, çeşitli kişiler değerlendirmeler yaptı, üzerinden tekrar geçmeyeceğim. Finansal servette kısmi bir azalma olabilir, burada bunun harcama etkisi altın etkisi kadar olmayacaktır. Geçtiğimiz dönemde biliyorsunuz altın fiyatlarında ciddi bir gerileme yaşandı, bu da servet üzerinden aslında talepte bir azalmaya sebep oldu. Buradaki etki daha sınırlı olacaktır 2 sebepten; 1'incisi zaten düşüş bir miktar daha sınırlı, 2'ncisi de değerlendirme zaten fiktif bir değerlendirme olduğu için bunun ne kadarı harcanıyordu sorusu biraz ortada duruyor. Dediğim gibi, burada verileri takip edeceğiz önümüzdeki dönemde.

Burada rezerv açısından, 2'nci konuya gelecek olursak fonlardan çıkan yatırımcıların nasıl tercihlerde bulunacağı önemli olacak. Şu ana kadar olan verilere baktığımızda tekrar vurgulamak isterim: Türk lirası tercihinin henüz güçlü seyrettiğini ve vatandaşlarımızın hâlâ altın ve döviz bozdurmaya aslında devam ettiğini görüyoruz, Türk lirası payı yatay seyreliyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 30

3'üncü unsur reel sektör etkisi. Burada hane halkı ve reel sektör bilançoları üzerinden finansal sisteme dolaylı yansımalar olabilir. Burada bizim ilk çalışmalarımız reel sektör firmalarının tasfiye edilen fonlardaki payının sınırlı olduğunu gösteriyor, sıfır değil ama sınırlı. İlk incelemelerimize göre bu firmalar da baktığımızda çoğunlukla büyük ölçekli ve likit varlıkları güçlü firmalar. Dolayısıyla, burada o bilançolara etki olsa bile reel ekonomiye etkisinin biraz daha sınırlı olmasını bekleriz. Tekrar söylüyorum: Bunlar ilk değerlendirmeler, önümüzdeki dönemde veriler ışığında bu süreci takip edeceğiz. Para politikasının sıkı olması geçmiş şoklarda olduğu gibi bu süreçte de olası negatif yansımaları sınırlayacaktır, sınırladığını da şu an itibarıyla değerlendiriyoruz. Yurt içi finansal piyasalarda son dönemde yaşanan dalgalanmalara rağmen yurt dışı kaynaklı döviz talebinde de sınırlı bir artış gözlemledik açıkçası. Ayrıca, ülke risk primi de bir miktar artmış olsa da yine de şokun büyüklüğüne baktığımızda istikrarlı bir seyir izlediğini söyleyebiliriz, bu da önemli bir gelişme. Dediğim gibi, sıkı para politikasını, Türk lirası tercihlerini desteklemeye devam edeceğiz.

Burada TMSF'ye devredilen bankalarla ilgili birtakım sorular, değerlendirmeler olmuştu. Bildiğiniz gibi 30 Eylül tarihli BDDK kararlarıyla 3 yatırım bankasının ortaklık hakları TMSF'ye devredildi ve TMSF bu bankaların yönetiminde değişiklikler yaptı. Söz konusu bankaların sektörün toplamı içindeki payı oldukça düşük, Ağustos 2006 itibarıyla binde 2. Ayrıca bu bankaların bankacılık sisteminin... Tabii, küçük olması tek başına yeterli değil, sistemin geri kalanıyla ilişkisi de önemli yayılma riski açısından. Burada bankacılık sisteminin geri kalanı ve reel sektör bağlantılarının çok sınırlı olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, bu gelişmenin herhangi bir sistemik riske yol açmasını şu anda beklemiyoruz.

TGA'lar üzerinden özellikle tasfiyenin reel sektörde ödeme sıkıntılarına yol açabileceği şeklinde Sayın Arpacı'nın özellikle son bir yorumu olmuştu. Burada, tabii, tasfiye süreci devam ediyor, bunun hızlı ilerlemesi önemli. SPK burada sürece ilişkin birtakım adımları kamuoyuyla paylaştı, en son bir ara ödeme yapılacağı duyuruldu. Bu uygulamanın olası olumsuz etkileri sınırlayacağını düşünüyoruz, hızlı olması hâlinde reel sektöre olan etkilerinin sınırlanacağını düşünüyoruz ama tabii ki yatırımcıların kesin durumu ve banka kredilerine etkisi süreç içinde netleşecek. Burada TGA üzerindeki etkileri ve özellikle bireysel taraftakine şu anda net bir şey söylemek zor ama takip etmeye devam edeceğiz.

Yine, bu konuyla bağlantılı değil ama reel sektörün açık pozisyonuyla ilgili Sayın Usta'nın değerlendirmesi olmuştu. Bu artıyor ama biz 2020 yılından bu yana YP kredi büyümesini yavaşlatmak için bir dizi adım attık. Burada YP kredi büyümesi kayda değer ölçüde yavaşladı, bunu verilerden çok net görebiliriz. 2024 yılında yabancı para kredi büyümesi yüzde 38'ken şu anda yüzde 12 seviyesine düşmüş durumda. Son dönem YP kredi kullanımına baktığımızda da bu kullanımın aslında ağırlıklı olarak döviz geliri olan firmalardan kaynaklandığı ve dolayısıyla da doğal bir sigortası olan firmalardan geldiğini görüyoruz. Ayrıca, miktar olarak 2018'i geçmiş olsa da aslında YP açık pozisyonun millî gelir ve ihracat gibi makro göstergeler oranına bakmak lazım çünkü ekonomi de büyüdü. Buraya baktığımızda tarihsel ortalamaların altında kalmaya devam ettiğini görüyoruz ama her zaman söylediğim gibi, uyguladığımız politikalarla finansal riskleri yakından takip etmeye ve zamanında adım atmaya çalışıyoruz. Bu konuyla ilgili genel değerlendirmelerimizi zaten yılda 2 kere yayınladığımız finansal istikrar raporunda paylaşıyoruz. Onun dışında da Finansal İstikrar Komitesinde de ilgili konularda sunumlar yapıyoruz.

Enflasyonda katılık, hedeflerin sürekli revize edilmesi, tutmaması, politikaların çalışmaması gibi çok çeşitli kişilerden yorumlar oldu; Sayın Özlale, Sayın Akay, Sayın Usta, Sayın Karabat; bunlar benim alabildiğim notlar, daha fazla da söyleyen olmuştur. Burada genel olarak değerlendirmek gerekirse birkaç unsur öne çıkıyor, burada bu konunun önemli olduğunu düşünüyorum. Şimdi, bir taraftan iç ve dış şokların yaşandığı, ciddi anlamda iç ve dış şokların yaşandığı bir süreç oldu burada ama 75'ten 30'lara da geldik bir tarafta. Bu bir kazanım bir taraftan ama bir taraftan da hedeflediğimiz düzeyde başarılı olamadığımızı görüyoruz, bunu da söylemekte fayda var. Bu nereden kaynaklanıyor? Bir kısmı kira ve eğitim gibi böyle kalemlerde ataletin bizim önceki tahminlerimizin üzerinde seyretilmesi, bizim tahminimizden daha fazla katılık olması, bu bize bakan tarafı. Para politikasının iktisadi faaliyeti, enflasyon beklentileri ve fiyatlama davranışları aktarımının düşündüğümüzden daha yavaş olması da öne çıktı. Burada hem içsel hem dışsal faktörler var. Bir tanesi, dışsal olarak baktığımızda, depremin getirdiği enflasyonist etkiler, 100 milyar doların üzerinde bir harcama yapıldı. Ayrıca depremin doğrudan enflasyonist, kira enflasyonu üzerinden etkisi de söz konusu. Ayrıca, altın fiyatlarında gözlenen hızlı artış vardı, 2025 yılı itibarıyla bunu söylüyorum, bunu da geçen senelerde zaten konuşmuştuk. Bu da piyasa tarafından kabul edilen bir gerçek. Ayrıca, süreç de uzadı için gıda ve enerji gibi çeşitli arz yönlü şoklara da maruz kaldık. Tabii, bu şokların ve gerçekleşmelerin beklentilerin üstünde gerçekleşmesinin enflasyon beklentileri üzerinden ikincil etkileri oluyor. Bu da bizim daha uzun süre faizi yukarıda tutmamıza sebep oldu. Dolayısıyla, faizle ilgili eleştiriler de aslında buradan geliyor. Enflasyon görünümüne bağlı olarak biz toplantı bazlı hareket ediyoruz. Geçtiğimiz ortamda, üç seneyi değerlendirdiğimizde, sıkı para politikası olmasaydı, şu an çok daha yüksek seviyeleri konuşuyor olacağımızı düşünüyorum. Dönem dönem politikaların çalışmadığı yönünde algı olabiliyor ama sürdürülebilir büyüme ve kalıcı refah artışı için de dezenflasyonda başarı şart. Onun dışında, bu sene özelinde baktığımızda, dezenflasyonun para politikasından etkilenen kalemlerde daha etkili olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, aslında biraz son dönemde -bir yıldır özellikle- arz yönlü faktörlerin öne çıktığı bir enflasyon görünümü söz konusu.

2001-2005 dönemiyle sık sık karşılaştırmalar yapıldı, bu konuda da kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum. Tabii, çok farklı bir ortamdı, oranın farklı dinamikleri vardı. Özellikle o dönemde küresel koşullar dezenflasyona daha yardımcıydı yani bu sadece ülkemiz için değil, bütün dünyada siz de bilirsiniz "Great Moderation" olarak bilinen bir dönem küreselleşmenin özellikle mallar üzerinde fiyatları aşağı yönlü baskıladığı ve bunun ciddi bir dezenflasyonist dalga getirdiği, bundan bütün dünyanın faydalandığı bir dönemden bahsediyoruz; o dönem şu anda geride kaldı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 31

ERHAN USTA (Samsun) - O dönemin başarı hikâyesini AK PARTİ de hiç kabul etmedi, şimdi tersi...

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI BAŞKANI FATİH KARAHAN - Şimdi, ben teknik değerlendirmede bulunuyorum o dönemle ilgili, başkaları için bir şey söylemem doğru olmaz. Özetle, 2000'li yılların başında elverişli bir küresel dezenflasyon ve finansman ortamı vardı. Bundan farklı olarak mevcut dönemde jeopolitik gelişmeler, enerji ve emtia fiyatları çok farklı seyrediyor. Arz yönlü şokların çok seyrek, nadir ve küçük olduğu bir ortamdan, çok daha büyük ve sık olduğu bir ortama geldik; bütün merkez bankaları da dünyada zaten bunu konuşuyor.

Enflasyon muhasebesi çok soruldu, bunu biz biten yılı takriben yayınladığımız ilk enflasyon raporunda detaylı olarak yapıyoruz, detaylara gireceğim dolayısıyla 2026 için 2027 yılının ilk enflasyon raporu da sanırım şubat ayında olması lazım ya da ocak sonunda, bunu detaylı yapacağız. 2025 yılı için yapabilirim, özetle, burada zaten bunu bu sene başında kutu çalışmasıyla paylaşmıştık. Burada bir miktar talep koşulları ve çıktı açığının bizim umduğumuz gibi gerçekleşmemesi bu bizim politikalarımıza bakan kısmı; bir kısmı jeopolitik gelişmeler, emtia fiyatlarının seyri, altın öne çıkıyor; bir de geçen sene yaşadığımız kuraklık ve don hadisesi. Bu sene tarımda şu anda biraz daha olumlu bir görünüm var ama yıl boyunca da bunu yaşamadık, sadece son an itibarıyla aslında gıda enflasyonu manşetin altına inmiş oldu.

Konuları bitirebilmek açısından bazılarını atlıyorum.

Dezenflasyonun maliyetiyle ilgili çok çeşitli sorular oldu; bir kısmı sanayi üzerinden, ihracat üzerinden, faiz yükü üzerinden. Şimdi, enflasyonla mücadelenin bir maliyeti var yani sıfır maliyetle mücadele için çok özel şartlar gerekiyor; şu anda o özel şartlara küresel anlamda sahip değiliz. Sıkı para politikası başlangıçta ekonomik aktiviteyi bir miktar yavaşlatabiliyor, ücretli çalışanlar ile reel sektör için zorluklar yaratabiliyor. Yurt içi ve yurt dışı şoklar da bu süreç uzadığı zaman, bu mücadeleyi zorlaştırıyor ve dezenflasyon sürecini yavaşlatıyor ve uzadıkça da maliyet tüm kesimler için artıyor. Zaten çeşitli kesimleri siz saydınız, hazine bunu faiz yükü olarak yaşıyor, reel kesimde, işte, ücretli tarafta, sanayide farklı etkiler, toplumun çeşitli kesimleri tarafından paylaşılan bir maliyet söz konusu. Bütün bu maliyetlerin farkındayız, bunu tekrar vurgulamak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI BAŞKANI FATİH KARAHAN - Geçmiş tecrübelerimiz de bize gösterdi ki tüm paydaşlarıyla ekonominin sağlıklı bir yapıya kavuşması ancak düşük ve öngörülebilir bir enflasyonla mümkün. Dezenflasyon süreci tüm ülkeye maliyet yüklemek için değil tam tersine, bugün yaşanan sorunlara yönelik tek kalıcı çözüm olduğu için uygulanıyor.

Ihracatla ilgili konuyu geçiyorum.

Döviz dönüşüm desteğiyle ilgili -Sayın Usta yine siz söylemiştiniz- oranımız yüzde 3 seviyesinde, bu noktada, biz destek oranını artırmak yerine, erişimi kolaylaştırmak ve kaynak dağılımını daha verimli kılmak için bazı değişiklikler yaptık. Burada amaç, desteği azaltmak değil hatta tam tersi desteğin, toplam sağlanan desteğin artacağını öngörüyoruz oranı artırmamaya rağmen, burada daha hedefli ve etkin hâle getirmek... Tabii ki sektörün görüşleri farklı olabilir ama burada uygulamaya henüz geçilmedi yani şimdi uygulamaya geçmeyen bir şey için burada etkisinin ne yönde olacağını söylemek değil veri odaklı gitmek daha sağlıklı olur. İnşallah, bir sonra geldiğimde size bunun etkisini... Biz mikro veriden bunun analizini yaptık yani o çalışmayı biz öyle... Bizim değerlendirmelerimiz farklı şekilde, tabii ki uygulamayı takip edeceğiz. Burada temel değişiklikler neydi? Döviz almama taahhüdü vardı, bunu kaldırıp yerine likit döviz pozisyonu getirdik çünkü birçok firma döviz alma taahhüdü nedeniyle buradan faydalanamıyordu. Çok fazla firma bu şekilde faydalanabilecek. Ayrıca, katma değer artışı işçilik ücreti üzerinden bir modele geçtik. Bu da hem katma değerli sektörlerle hem de istihdamın yoğun olduğu sektörleri destekleyecek. Dolayısıyla önemli bir yapısal değişiklik olduğunu açıkçası düşünüyorum. Kullanan firma sayısının çok daha fazla arttığını, artacağını düşünüyorum. Ayrıca, geçmiş dönemden farklı olarak doğrudan imalatçı firmaların daha fazla yararlanabileceğini, gerçekten üretim yapanların daha fazla yer alabileceğini de bu noktada söylemek istiyorum.

Sanayisizleşme özelinde yan sanayiyle ilgili birçok yorum oldu. Son olarak da bunu söyleyip kapatayım. Aslında çok daha soru geldi, hepsi de kıymetli ama burada birçok unsur var. Dış talepte bir zayıf görünüm söz konusu. Küresel büyüme maalesef çok zayıf. Dış ticarete bunun ötesinde -sadece büyüme de değil- korumacı politikalar artıyor, belirsizlikler artıyor. Bu ihracatı birçok ülke için zorlaştırıyor. Kur ve finansman maliyeti de tabii ki bu da bizim politikalarımızın yansıması. Bir de bizim ülkemiz özelinde görülen yüksek katma değerli ve teknoloji yoğun sektörlerle dönüşüm. Ayrıca, bir de hizmet ekonomisine geçiş var. Burada baktığımızda, zenginleşen ülkelerin daha fazla hizmet talep ettiğini ve dolayısıyla ekonomilerinin yavaş yavaş hizmete döndüğünü görüyoruz. OECD ortalamasına baktığımızda, 2025 yılda yüzde 74 civarında olması lazım hizmet ekonomisinin payı. Bizde şu anda yüzde 58 seviyesinde. Bunu da böyle değerlendirmiş olayım.

Onun dışında birçok konu var. Atıl iş gücü çok konuşuldu. Burada sunumumda zaten hiçbir zaman sadece işsizlik verisini göstermiyorum. Her zaman atıl işsizlik verisiyle Merkez Bankası tüm iletişimimizde ikisini birlikte kullanıyoruz. Bir tanesinin azalırken diğlerinin arttığını ya da yüksek seyrettiğini söyleyebilirim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI BAŞKANI FATİH KARAHAN - Bu konuda zaten detaylı değerlendirmelerimizi, çalışmalarımızı yapmıştık diyerek bitireyim.

Hepinize katılımınız için teşekkür ediyorum, saygıyla selamlıyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 32

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, biz de size, Merkez Bankası Başkanımıza teşekkür ediyoruz.
Değerli milletvekilleri, toplantımız nihayete ermiştir.
Merkez Bankası Başkanımıza, bürokratlara, değerli milletvekillerimize teşekkür ediyorum.
Birleşimi kapatıyorum.
Kapanma Saati: 19.37